

Työpaperi 38/2020

Satu Jokela, Pauliina Luopa, Anni Hyvärinen,
Tupu Ruuska, Tuija Martelin, Reija Klemetti

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten hyvinvointi

Kouluterveyskyselyn tuloksia 2019

Työpaperissa esitetään vuonna 2019 kerätyn Kouluterveyskyselyn tuloksia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten osalta. Kouluterveyskysely on laajasti nuorten hyvinvointia ja osallisuutta, elintapoja, terveydentilaa, seksuaaliterveyttä, kouluhyvinvointia, väkivaltakokemuksia sekä tuen ja avun saantia kartoittava kyselytutkimus, jonka kohderyhmään kuuluvat kaikki perusopetuksen 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkien oppilaat, lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijat sekä ammatillisten oppilaitosten 1. ja 2. vuoden opiskelijat. Tässä työpaperissa raportoitavat tulokset eivät koske 4. ja 5. luokkalaisia.

Tulokset osoittavat, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla oli muihin nuoriin nähden huomattavasti enemmän terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä haasteita. Erityisesti akuuttien mielenterveysongelmien tunnistaminen ja hoito sekä väkivallan ehkäiseminen edellyttävät nuorten käyttämissä palveluissa ja kouluissa välittömiä toimia, joihin yhteiskunnan tulee turvata riittävät resurssit.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla oli myös useita koulunkäyntiin ja koulu-yhteisössä elämiseen liittyviä vaikeuksia, kuten kiusaamisen ja yksinäisyyden kokemuksia ja koulu-uupumusta. Oppilaitoksissa on varmistettava kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointi, mihin velvoittavat niin opetussuunnitelmat kuin lainsäädäntökin.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla oli elämässään myös hyvinvointia tukevia asioita, kuten harrastuksia kulttuurin parissa. Seurustelusuhhteessa olevilla sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla oli kokemuksia siitä, että he voivat olla suhteessa oma itsensä ja että seurustelukumppani arvostaa heitä omana itsenään. Elintapojen osalta raittius oli yhtä yleistä kuin muilla nuorilla.

Lukijalle

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toiminnan päämääränä on se, että me kaikki voisimme hyvin. Tämän perustaksi tarvitsemme väestöryhmittäistä tietoa muun muassa terveydestä, hyvinvoinnista, syrjäintäkokemuksista ja palvelutarpeista. Tutkimustietoon perustuva ymmärrys nykytilasta luo pohjan toimiville ratkaisuille ja samalla edellytyksiä tarpeita vastaavien toimien kehittämiseksi.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten terveydestä ja hyvinvoinnista on olemassa vain vähän tutkittua tietoa. Tässä työpaperissa raportoitavat tulokset tarjoavat väestötason tietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten hyvinvoinnista Suomessa. Aineistona on käytetty vuoden 2019 Kouluterveyskyselyä, johon vastasi yli 150 000 nuorta. Heistä sukupuolivähemmistöihin kertoi kuuluvansa noin 4 700 ja seksuaalivähemmistöihin noin 13 000 nuorta.

Tulokset tuovat esille sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten eriarvoisuuden muihin nuoriin nähden monilla terveyden ja hyvinvoinnin osa-alueilla. Huolestuttavimpana tuloksena voidaan pitää vakavia ajankohtaisia mielenterveyden ongelmia ja erilaisia henkisen ja fyysisen väkivallan kokemuksia. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla on myös paljon koulunkäyntiin liittyviä vaikeuksia. Nuoret eivät myöskään saa riittävästi tarvitsemaansa tukea ja apua. Näiden haasteiden lisäksi monilla sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla on elämässään kuitenkin hyvinvointia tukevia tekijöitä, kuten esimerkiksi jokin kulttuuriharrastus.

Tämän tutkimuksen tulokset ovat merkittäviä, sillä kyse ei ole marginaalisesta ryhmästä. Arviolta noin joka kymmenes nuorista kuuluu seksuaali- ja/tai sukupuolivähemmistöön. On myös tärkeää huomioida, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat eivät muodosta yhtenäistä ryhmää, vaan ovat sekä keskenään että sisäisesti moninaisia.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret tarvitsevat matalan kynnyksen palveluita, joissa he voivat asioida turvallisesti ja ilman pelkoa syrjinnästä. Erityisesti mielenterveysongelmien ja erilaisen väkivallan kokemusten tunnistamiseen ja varhaisen tuen tarjoamiseen tulee löytää nopeasti ratkaisuja. Tässä tutkimuksessa saatuja tuloksia toivotaankin hyödynnettävän laajasti erilaisten nuorille suunnattujen palvelujen suunnittelun, kehittämisen ja arvioinnin tukena sekä kouluissa, kunnissa, alueilla että laajemmin kansallisella tasolla. Nuoret on hyvä ottaa mukaan juuri heille soveltuvien ja heidän tarpeidensa mukaisten palvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen. On myös tärkeää, että väestötutkimusten suunnittelussa ja toteutuksessa huomioidaan väestön moninaisuus, jotta tuloksia voidaan raportoida väestöryhmittäin, myös ristiteäviä eroja tarkastellen.

Lämmin kiitos kaikille raporttia sen eri kirjoittamisvaiheessa kommentoineille asiantuntijoille ja organisaatioille!

Markku Tervahauta
pääjohtaja
Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Tiivistelmä

Satu Jokela, Pauliina Luopa, Anni Hyvärinen, Tupu Ruuska, Tuija Martelin, Reija Klemetti. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten hyvinvointi. Kouluterveyskyselyn tuloksia 2019. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 38/2020. 76 sivua. Helsinki 2020. ISBN 978-952-343-580-3 (verkkojulkaisu)

Suomessa on tuotettu toistaiseksi vähän väestötason tietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten hyvinvoinnista. Tässä tutkimuksessa on käytetty THL:n vuonna 2019 keräämää Kouluterveyskyselyn aineistoa, johon vastasi 85 707 perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilasta (kattavuus 72 %), 44 447 lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijaa (kattavuus arviolta 69 %) ja 22 989 ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijaa (kattavuutta ei voida arvioida luotettavasti). Nuorten vastausten perusteella sukupuoli- vähemmistöihin kuului 4 720 (3 %) vastaajaa ja seksuaalivähemmistöihin kuului yhteensä 12 947 (9 %) vastaajaa.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten tuloksia on tässä raportissa tarkasteltu erikseen. Käytännöllisistä syistä näiden ryhmien tulokset on kuitenkin tekstissä yhdistelty silloin, kun ne ovat olleet hyvin lähellä toisiaan. Tuloksissa seksuaalivähemmistöjen tuloksia verrataan heteronuoriin ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten tuloksia cissukupuolisiin nuoriin. Tässä raportissa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista käytetään termiä sateenkaarinuori, kun tarkoitetaan molempia ryhmiä koskevia tuloksia.

Tutkimuksessa on tarkasteltu myös terveyteen ja hyvinvointiin yhteydessä olevien taustatekijöiden jakaumia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla ja muilla nuorilla. Näitä taustatekijöitä ovat syntyperä, asuintapa, äidin koulutus, perheen taloudellinen tilanne ja tilastollinen kuntaryhmä.

Kouluterveyskysely kattaa laajasti terveyteen ja hyvinvointiin kytkeytyviä teemoja. Tarkasteluun on valittu hyvinvointia, osallisuutta, terveydentilaa, elintapoja, kouluhyvinvointia, väkivaltakokemuksia, tuen tarpeita ja avun saamista kuvaavia indikaattoreita. Tässä raportissa esitetään vain tilastollisesti erittäin merkitsevät tulokset ($p < 0,001$), sillä aineiston suuruuden vuoksi jo pienetkin, käytännössä merkityksettömät erot, olivat tilastollisesti merkitseviä.

Tässä tutkimuksessa eroja sateenkaarinuorten ja muiden nuorten välillä havaittiin lähes kaikilla tarkastelluilla osa-alueilla. Sateenkaarinuoret kokivat muita nuoria useammin tyytymättömyyttä elämäänsä ja olivat muita useammin yksinäisiä. Osallisuuden kokemukset olivat sekä sukupuoli- että seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla vähäisempiä kuin muilla nuorilla. Sateenkaarinuoret harrastivat muita nuoria vähemmän liikuntaa, mutta taiteen ja kulttuurin harrastaminen puolestaan oli merkittävästi muita nuoria yleisempää.

Elintavoissa oli joitakin eroja muihin nuoriin nähden esimerkiksi säännöllisessä hampaiden harjaamisessa, riittävässä unensaannissa ja suositusten mukaisessa ateriarhythmissä. Toisaalta päihteiden käytön osalta tulokset osoittivat, että sateenkaarinuoret olivat raittiita yhtä usein kuin muut nuoret.

Terveydentilassa erot sateenkaarinuorten ja muiden nuorten välillä olivat merkittäviä. Sateenkaarinuoret kokivat terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi kaksi kertaa useammin kuin muut nuoret. Myös masennusoireet ja huoli mielialasta olivat huomattavasti yleisempiä. Ahdistuneisuudessa erot nuorten välillä olivat jopa kolminkertaisia. Sateenkaarinuoret kokivat myös muita nuoria harvemmin saavansa mielialaan liittyvissä asioissa tarvittaessa apua vanhemmilta tai ystäviltä.

Seurustelusuhteessa olevista sateenkaarinuorista merkittävästi harvempi koki olevansa tyytyväinen omaan kehoonsa verrattuna seurustelusuhteessa oleviin cis- ja heteronuoriin. Kuitenkin valtaosa koki suhteessa arvostusta, luottamusta ja kunnioitusta. Lähes kaikki seurustelusuhteessa olevat sateenkaarinuoret kokivat, että he voivat olla seurustelusuhteessa täysin oma itsensä ja ilmaista toisilleen läheisyyttä ja rakkautta. Tarve ihmissuhteisiin ja seksuaalisuuteen liittyvälle keskusteluavulle oli sateenkaarinuorilla yli kaksi kertaa yleisempää kuin muilla nuorilla.

Sateenkaarinuoret kokivat useita koulunkäyntiin liittyviä vaikeuksia. He kokivat muita nuoria huomattavasti harvemmin olevansa osa koulu- tai muuta yhteisöä, ja esimerkiksi yksinäisyyden kokemukset väli-

tunneilla olivat sateenkaarinuorilla moninkertaisesti yleisempiä verrattuna muihin. Yli puolella sateenkaarinuorista oli vaikeuksia oppimistaidoissa ja poissaolot sekä koulu-uupumus olivat muita nuoria yleisempiä. Lisäksi sateenkaarinuoret kokivat kouluympäristön puutteelliseksi ja turvattomaksi useammin kuin muut nuoret.

Tulosten perusteella väkivallan kokemukset olivat sateenkaarinuorilla merkittävän yleisiä. Yli kaksi viidestä sateenkaarinuorista oli kokenut henkistä väkivaltaa vanhempien tai muiden huolta pitävien taholta. Kokemukset vanhempien tai huoltajien tekemästä fyysisestä väkivallasta olivat kaksi kertaa yleisempiä kuin muilla nuorilla. Lisäksi sateenkaarinuorista erityisesti sukupuolivähemmistöihin kuuluvat nuoret kertoivat kokeneensa koulukiusaamista ja fyysistä uhkaa muita nuoria useammin.

Kokemukset häiritsevistä seksuaalisesta ehdottelusta olivat sateenkaarinuorilla yleisempiä kuin muilla nuorilla ja sateenkaarinuoret kertoivat kokeneensa seksuaaliväkivaltaa kaksi kertaa muita nuoria useammin.

Tuloksista käy myös ilmi, että apua tarvitsevista sateenkaarinuorista useampi kuin muista nuorista ei saa tukea ja apua ongelmiin silloin, kun he sitä todella tarvitsisivat.

Kouluterveyskysely vuodelta 2019 osoittaa, että ihmisten moninaisuuden huomioiminen tutkimuksissa on tärkeää, jotta tuloksia on mahdollista tarkastella väestöryhmittäin. Jatkossa tulisi myös kehittää moninaisuuden huomioon ottavia kysymysmuotoiluja. Nykyisellään kaikki kysymykset eivät riittävästi huomioi esimerkiksi erilaisia perhe- ja parisuhteita tai kaikkia seksikäyttäytymisen muotoja.

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että sateenkaarinuorten terveyttä ja hyvinvointia kuormittaviin tekijöihin on tarve löytää nopeasti tehokkaita ratkaisuja. Toimenpiteitä tulee suunnata hyvinvointia tukevien toimien kehittämiseen ja ongelmien varhaiseen tunnistamiseen ja ratkaisemiseen. Kouluissa ja oppilaitoksissa on tärkeää kiinnittää huomiota siihen, että kaikilla nuorilla on turvallinen ja hyvinvointia tukeva oppimisympäristö ja opetuksessa huomioidaan ihmisten moninaisuus.

Lisäksi erityisesti mielenterveysongelmien ja erilaisen väkivallan kokemusten tunnistamiseen ja varhaisen tuen tarjoamiseen tulee olla tarjolla matalan kynnyksen palveluja niissä ympäristöissä, joissa nuoret elävät ja viettävät aikaa.

Avainsanat: nuoret, sukupuolivähemmistöt, seksuaalivähemmistöt, terveys, hyvinvointi, koulut, oppilaitokset

Sammandrag

Satu Jokela, Pauliina Luopa, Anni Hyvärinen, Tupu Ruuska, Tuija Martelin, Reija Klemetti. Välbefinnande bland unga som hör till könsminoriteter och sexuella minoriteter. Resultat av enkäten Hälsa i skolan 2019. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Diskussionsunderlag 38/2020. 76 sidor. Helsingfors, Finland 2020. ISBN 978-952-343-580-3 (nätpublikation)

I Finland har man hittills producerat lite information på befolkningsnivå om välbefinnandet bland unga som hör till könsminoriteter och sexuella minoriteter. I denna undersökning har man använt det material från enkäten Hälsa i skolan som THL samlade in 2019 och som besvarades av 85 707 elever i årskurs 8 och 9 inom den grundläggande utbildningen (täckning 72 %), 44 447 första- och andraårsstuderande vid gymnasiet (täckning uppskattningsvis 69 %) och 22 989 första- och andraårsstuderande vid yrkesläroanstalter (täckningen kan inte bedömas tillförlitligt). Enligt de ungas svar hörde 4 720 (3 %) till könsminoriteterna och sammanlagt 12 947 (9 %) till de sexuella minoriteterna.

Resultaten för unga som hör till könsminoriteter och sexuella minoriteter har granskats separat i denna rapport. Av praktiska skäl har dock dessa gruppers resultat kombinerats i texten när de har varit mycket nära varandra. I resultaten jämförs resultaten för sexuella minoriteter med resultaten för heterosexuella unga och resultaten för könsminoriteter med unga cispersoner. I denna rapport används termen regnbågsunga för ungdomar som hör till könsminoriteter och sexuella minoriteter när man avser resultat som gäller båda grupperna.

I undersökningen har man också granskat fördelningen av bakgrundsfaktorer med anknytning till hälsa och välfärd bland personer som hör till könsminoriteter och sexuella minoriteter samt andra unga. Dessa bakgrundsfaktorer är härkomst, boendesätt, mammans utbildning, familjens ekonomiska situation och statistisk kommungrupp.

Enkäten Hälsa i skolan omfattar ingående teman med anknytning till hälsa och välbefinnande. Till granskningen har man valt indikatorer som beskriver välbefinnande, delaktighet, hälsotillstånd, levnadsvanor, välbefinnande i skolan, våldsupplevelser, stödbehov och tillgången till hjälp. I denna rapport presenteras endast statistiskt mycket betydelsefulla resultat ($p < 0,001$), eftersom redan små, i praktiken obetydliga skillnader på grund av materialets storlek var statistiskt signifikanta.

I denna undersökning observerades skillnader mellan regnbågsungdomar och andra unga inom nästan alla delområden som granskades. Regnbågsunga upplevde oftare än andra unga missnöje med sitt liv och var oftare ensamma än andra. Upplevelserna av delaktighet var lägre bland unga som hörde till både könsminoriteter och sexuella minoriteter än bland andra unga. Regnbågsunga motionerade mindre än andra unga, men det var betydligt vanligare att de höll på med konst och kultur.

Det fanns vissa skillnader i levnadsvanorna jämfört med andra unga, till exempel när det gällde regelbunden tandborstning, tillräcklig sömn och måltidsrytm enligt rekommendationerna. Å andra sidan visade resultaten av användningen av rusmedel att de regnbågsunga var nyktra lika ofta som de övriga ungdomarna.

Skillnaderna i hälsotillståndet mellan regnbågsunga och andra unga var betydande. Regnbågsunga upplevde sin hälsa som medelmåttig eller dålig två gånger oftare än andra unga. Även depressionssymtom och oro för humöret var betydligt vanligare. I fråga om ångest var skillnaderna mellan de unga till och med tre gånger större. Regnbågsunga upplevde också mer sällan än andra unga att de vid behov fick hjälp av föräldrar eller vänner i frågor som gällde humöret.

Betydligt färre regnbågsunga i ett förhållande upplevde att de var nöjda med sin egen kropp jämfört med unga cispersoner och heterounga i ett förhållande. Majoriteten upplevde dock uppskattning, förtroende och respekt i förhållandet. Nästan alla regnbågsunga som hade ett förhållande upplevde att de kan vara sig själva helt och hållet och uttrycka närhet och kärlek för varandra. Behovet av samtalshjälp om relationer och sexualitet var mer än dubbelt så vanligt bland regnbågsunga som bland andra unga.

Regnbågsunga upplevde flera svårigheter i skolgången. De upplevde betydligt mer sällan än andra unga att de var en del av skol- eller annan gemenskap, och till exempel upplevelser av ensamhet under rasterna

var mångdubbelt vanligare bland regnbågsunga än bland andra. Över hälften av de regnbågsunga hade svårigheter med inlärningsfärdigheterna och frånvaro, och skoltrötthet var vanligare än bland andra unga. Dessutom upplevde regnbågsunga att skolmiljön var bristfällig och otrygg oftare än andra unga.

Resultaten visar att upplevelser av våld var anmärkningsvärt vanliga bland regnbågsunga. Över två av fem regnbågsunga hade upplevt psykiskt våld av föräldrar eller andra som tog hand om dem. Upplevelser av fysiskt våld av föräldrar eller vårdnadshavare var två gånger vanligare än bland andra unga. Dessutom berättade särskilt ungdomar som hör till könsminoriteter att de upplevt mobbning i skolan och fysiska hot oftare än andra unga.

Upplevelser av störande sexuella förslag var vanligare bland regnbågsunga än bland andra unga, och regnbågsunga berättade om upplevelser av sexuellt våld dubbelt så ofta som andra unga.

Av resultaten framgår också att fler regnbågsunga än andra unga som behöver hjälp inte får stöd och hjälp med problemen när de verkligen behöver det.

Enkäten Hälsa i skolan 2019 visar att det är viktigt att beakta människors mångfald i undersökningarna för att resultaten ska kunna granskas enligt befolkningsgrupp. I fortsättningen bör man också utveckla formuleringar som beaktar mångfalden. I nuläget beaktar inte alla frågor i tillräcklig utsträckning till exempel olika familje- och parförhållanden eller alla former av sexuellt beteende.

Resultaten av denna undersökning visar att det finns ett behov av att snabbt hitta effektiva lösningar på faktorer som belastar regnbågsungas hälsa och välbefinnande. Åtgärderna ska inriktas på att utveckla åtgärder som stöder välbefinnandet och på att identifiera och lösa problem i ett tidigt skede. I skolor och läroanstalter är det viktigt att fästa uppmärksamhet vid att alla unga har en trygg inlärningsmiljö som stöder välbefinnandet och att människornas mångfald beaktas i undervisningen.

Dessutom ska det i synnerhet finnas tjänster med låg tröskel för att identifiera psykiska problem och upplevelser av olika slags våld och erbjuda tidigt stöd i de miljöer där unga lever och tillbringar tid.

Nyckelord: unga, könsminoriteter, sexuella minoriteter, hälsa, välbefinnande, skolor, läroanstalter

Abstract

Satu Jokela, Pauliina Luopa, Anni Hyvärinen, Tupu Ruuska, Tuija Martelin, Reija Klemetti. The well-being of young people belonging to sexual and gender minorities. Results of the School Health Promotion Study 2019. National Institute for Health and Welfare (THL). Discussion Paper 38/2020. 76 pages. Helsinki, Finland 2020.

ISBN 978-952-343-580-3 (online publication)

To date, little population-level information has been produced in Finland on the well-being of young people belonging to sexual and gender minorities. This study made use of the School Health Promotion Study material collected by the Finnish Institute for Health and Welfare in 2019. The survey received 85,707 responses from 8th and 9th grade pupils in basic education (coverage of 72%), 44,447 responses from 1st and 2nd year students in general upper secondary school (coverage estimated at 69%) and 22,989 responses from 1st and 2nd year students in vocational institutions (coverage cannot be reliably assessed). According to the young people's responses, gender minorities accounted for 4,720 (3%) respondents and sexual minorities accounted for 12,947 (9%) respondents.

The results for young people belonging to gender minorities and sexual minorities have been examined separately in this report. For practical reasons, however, the results for these groups have been combined in the text where they are very similar to each other. The results compare the responses of sexual minorities with those of heterosexual young people and the results of gender minorities with cisgender young people. For the purposes of this report, young people belonging to sexual and gender minorities are referred to as rainbow youth when reference is made to the results for both groups.

The study also examined the distribution of background factors related to health and well-being among sexual and gender minorities and other young people. These background factors include place of birth, accommodation status, mother's education, family's financial situation and statistical municipal group.

The School Health Promotion Survey extensively covers themes related to health and well-being. Indicators on well-being, inclusion, state of health, lifestyle, school welfare, experiences of violence, support needs and access to help have been selected for examination. This report only presents statistically very significant results ($p < 0.001$), as even small, practically irrelevant differences were statistically significant due to the size of the data.

In this study, differences between rainbow youth and other young people were observed in almost all the areas examined. Rainbow youth were more often dissatisfied with their lives and were lonelier than other young people. Experiences of inclusion were lower for young people belonging to both sexual and gender minorities in comparison to other young people. Rainbow youth engaged in less physical activity than other young people, but hobbies relating to art and culture were significantly more common than for other young people.

There were some lifestyle differences when compared to other young people, such as in the areas of regular brushing of teeth, adequate sleep and conformity to recommended meal rhythms. On the other hand, the results for substance abuse show that rainbow youth were as abstinent as other young people.

In terms of their state of health, the differences between rainbow youth and other young people were significant. Rainbow youth reported that their health was average or poor twice as often as other young people. Depression symptoms and concerns about mood were also considerably more common. Anxiety levels were as much as three times higher among rainbow youth. In comparison to other young people, rainbow youth also felt they more rarely received help from parents or friends to mood-related problems.

Of the rainbow youth that were in a dating relationship, fewer felt that they were satisfied with their own body compared to the cisgender and heterosexual young people that were in a dating relationship. However, most felt appreciation, trust and respect within the relationship. Almost all rainbow youth that were in a dating relationship felt that they could fully be themselves in the relationship and express intimacy and love to each other. The need for counselling on relationships and sexuality was more than twice as common among rainbow youth as among other young people.

Rainbow youth experienced many difficulties related to school attendance. They felt much less often that they were part of a school community or other community, and, for example, experiences of loneliness in recess were more common among rainbow youth than among others. More than half of rainbow youth had problems with their learning skills, and absences and school fatigue were more common than among other young people. In addition, rainbow youth also felt that the school environment was inadequate and unsafe more often than other young people.

Based on the results obtained, experiences of violence were significantly common for rainbow youth. More than two in five rainbow youth had experienced mental violence from parents or other carers. Furthermore, experiences of physical violence from parents or guardians were twice as common as among other young people. In addition, rainbow youth, and especially those belonging to gender minorities, reported that they had experienced bullying and physical threats at school more often than other young people.

Experiences of sexual harassment were more common among rainbow youth than among other young people, and rainbow youth reported experiences of sexual violence twice as often as other young people.

The results also show that it is more common for rainbow youth than for other young people to not receive support and help for problems when they most need it.

The 2019 School Health Promotion Survey shows that taking the diversity of people into account in studies is important in order to be able to examine the results by population group. In the future, question formulations that take diversity into account should also be developed. Currently, not all questions take into account, for example, different family relationships and couple relationships, nor all forms of sexual behaviour.

The results of this study show that there is an urgent need to find effective solutions to factors affecting the health and well-being of rainbow youth. Efforts should be aimed at developing measures that support well-being and help to identify and resolve problems early. In schools and educational institutions, it is important to pay attention to ensuring that all young people have a safe learning environment that supports well-being and that the diversity of people is taken into account in teaching activities.

In addition, low-threshold services in environments where young people live and spend time should be provided, especially for the purpose of identifying mental health problems and experiences of different types of violence and providing early support.

Keywords: Young people, gender minorities, sexual minorities, health, well-being, schools, educational institutions

Sisällys

Lukijalle	2
Tiivistelmä.....	3
Sammandrag.....	5
Abstract	7
Johdanto	10
Aineisto ja menetelmät.....	11
Tulokset.....	15
Hyvinvointi ja osallisuus.....	15
Elintavat	17
Terveystila.....	19
Seksuaaliterveys.....	20
Kouluhyvinvointi	22
Väkivaltakokemukset.....	24
Tuen tarve ja avun saanti.....	25
Johtopäätökset.....	27
Keskeiset tulokset.....	27
Tutkimuksen heikkoudet ja vahvuudet.....	28
Pohdinta ja suositukset.....	29
Lähteet.....	32
Liitteet	33
Liite 1. Indikaattorikuvaukset.....	33
Liite 2. Liitetaulukot.....	49
Liite 3. Oppaat ja materiaalit.....	75
Kiitokset	76

Johdanto

Nuorilla on oikeus tulla kohdatuksi omana itsenään ilman sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuolen ilmaisuun tai muuhun ominaisuuteen liitettyjä ennako-oletuksia ja syrjintää. Kaikkien nuorten tulee voida tuntea olonsa fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvalliseksi. Nuoret eivät kuitenkaan käytännössä ole yhdenvertaisessa asemassa keskenään. Aiemman tutkimustiedon perusteella tiedetään, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret kokevat muita nuoria enemmän hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä haasteita ja syrjintää (esim. Alanko 2014; Taavetti 2015; Luopa ym. 2017). Eroja sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten välillä on havaittu olevan esimerkiksi fyysisessä ja psyykkisessä terveydentilassa, elintavoissa ja koetussa väkivallassa. Lisäksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla on havaittu muita nuoria enemmän huolia omasta terveydentilastaan, ja he kokevat useammin yksinäisyyttä ja mielenterveysongelmia. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen heikomman terveydentilan ja mielenterveysongelmien taustalla voivat Mayerin vähemmistöstressiteorian mukaan olla kokemukset syrjinnästä ja erityisesti sisäistetyistä syrjivistä asenteista johtuva vähemmistöstressi (Mayer 2003).

Suomessa on tuotettu toistaiseksi vähän väestötason tietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten hyvinvoinnista. Viime vuosina Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuonna 2017 toteuttamasta Kouluterveyskyselystä on raportoitu tuloksia seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten terveydestä ja hyvinvoinnista, ja aineistoa on myös hyödynnetty muissa tutkimuksissa (Luopa 2017; Ruuska 2019). Lisäksi tuloksia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluviin nuoriin kohdistuvasta väkivallasta ja toimenpiteitä väkivallan torjumiseksi on aiemmin raportoitu Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelmassa (Korpilahti ym. 2019).

Väestötason tarkastelua ja seurantatietoa tarvitaan, jotta voidaan havaita rakenteellisia kehityssuuntia, onnistumisia ja haasteita. Eriarvoisuuden näkyväksi tekeminen on tärkeää, jotta voidaan luoda painetta muutokselle. Tietoa voidaan hyödyntää päätöksenteossa sekä kouluissa ja lapsille ja nuorille suunnatuissa palveluissa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun ja toimenpiteiden tukena. Oppilaitosten ja koulutuksen järjestäjien lain säätämiin velvollisuuksiin kuuluu tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen. Opetussuunnitelmat, tasa-arvolaki (609/1986) ja yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) velvoittavat oppilaitoksia tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitteluun, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen ja sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän torjumiseen ja ennaltaehkäisemiseen.

Tässä raportissa kuvataan Kouluterveyskyselyn vuoden 2019 tuloksia sateenkaarinuorten osalta. Sateenkaarinuorilla tarkoitetaan sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvia nuoria (Seta 2020). Seksuaalivähemmistöjen tuloksia verrataan heteronuoriin ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten tuloksia cissukupuolisiin nuoriin. Kouluterveyskysely kattaa laajasti terveyteen ja hyvinvointiin kytkeytyviä teemoja. Tarkasteluun on valittu hyvinvointia, osallisuutta, terveydentilaa, elintapoja, kouluhyvinvointia, väkivaltakokemuksia, tuen tarpeita ja avun saamista kuvaavia indikaattoreita.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten tuloksia on tässä raportissa tarkasteltu erikseen. Käytännöllisistä syistä näiden ryhmien tulokset on kuitenkin tekstissä yhdistetty silloin, kun ne ovat olleet hyvin lähellä toisiaan. Sateenkaarinuoret eivät ole yhtenäinen ryhmä. Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt ovat paitsi keskenään myös sisäisesti moninaisia ryhmiä. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat ihmiset kohtaavat kuitenkin ennakkoluuloja ja syrjintää usein samantapaisista syistä. Taustalla vaikuttavat ahtaat normit ja asenteet, jotka suosivat esimerkiksi tietynlaista sukupuolen ilmaisua tai romanttista tai seksuaalista kiinnostusta.

Tämän raportin tavoitteena on tarjota tietoa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten hyvinvoinnista hyödynnettäväksi päätöksenteon tukena ja toiminnan kehittämisessä oppilaitoksissa ja sosiaali- ja terveydenhuollon palveluissa sekä muissa nuorille suunnatuissa palveluissa.

Aineisto ja menetelmät

Tämä raportti perustuu maaliskuussa 2019 kerätyn Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) Kouluterveyskyselyn aineistoon. Kouluterveyskysely on koko maan kattava väestötutkimus, jossa kerätään laajasti tietoa nuorten hyvinvoinnista, terveydestä ja palveluista. Kyselyn kohderyhmänä ovat perusopetuksessa kaikki 4. ja 5. sekä 8. ja 9. luokkien oppilaat. Lukiossa kysely on tarkoitettu nuorten opetussuunnitelmaa suorittaville 1. ja 2. vuoden opiskelijoille ja ammatillisissa oppilaitoksissa ammatillista perustutkintoa suorittaville alle 21-vuotiaille 1. ja 2. vuoden opiskelijoille. Kyselyyn vastataan nimettömänä oppituntin aikana. Vastaaminen on oppilaille ja opiskelijoille vapaaehtoista. Tässä työpaperissa raportoitavat tulokset eivät kosketa 4. ja 5. luokkalaisia.

Vuonna 2019 Kouluterveyskyselyyn vastasi 87 283 perusopetuksen 8. ja 9. luokkien oppilasta, 44 597 lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijaa ja 23 417 ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijaa. Aineisto kattoi 73 prosenttia kaikista 8. ja 9. luokkien oppilasta Suomessa ja noin 70 prosenttia lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista. Ammatillisista oppilaitoksista ei ole saatavissa kattavuustietoja, koska kohdejoukon suuruus ei ole tiedossa. Aineisto on kuvattu tarkemmin tilastoraportissa Lasten ja nuorten hyvinvointi - Kouluterveyskysely 2019 (Ikonen & Helakorpi 2019).

Kansainvälisissä tutkimuksissa on tunnistettu, että pieni osa nuorista antaa epätodennäköisiä tai epäjohdonmukaisia vastauksia kyselytutkimuksissa (ks. Robinson-Cimpian 2014). Kouluterveyskyselyn aineistosta tehdyissä tutkimuksissa on pyritty tunnistamaan ja poistamaan näitä epätodennäköisiä vastauksia. Tässä tutkimuksessa pidettiin epätodennäköisenä, että nuori ei pysty lainkaan näkemään, kuulemaan, kävelemään, muistamaan, oppimaan ja keskittymään ja on silti vastannut kyselyyn tai ettei hän harjaa koskaan hampaitaan. Siksi aineistosta poistettiin niiden nuorten vastaukset, jotka ilmoittivat, etteivät harjaa koskaan hampaitaan ja/tai vastasivat kuuden toimintarajoitteen (nähdä, kuulla, kävellä, muistaa, oppia, keskittyä) kohdalla, että kyseinen toiminto ei onnistu lainkaan (N=2156, 1,4 % aineistosta). Aineistoon jäi 85 707 perusopetuksen 8. ja 9. luokan oppilasta (kattavuus 72 %), 44 447 lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijaa (kattavuus arviolta 69 %) ja 22 989 ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijaa.

Sukupuolivähemmistöihin katsotaan kuuluvaksi transihmiset (transvestiitit, transsukupuoliset, muunsukupuoliset ja sukupuolettomat) ja intersukupuoliset ihmiset eli ihmiset, joiden kehonpiirteet eivät syntyessä ole yksiselitteisesti nais- tai miestyypilliset. Cis-etuliitettä käytetään kuvaamaan sitä, että henkilön sukupuoli-identiteetti ja sukupuolen ilmaisu ovat hänelle syntymässä määritellyn sukupuolen ja siihen kulttuurissa yleensä liitettyjen odotusten mukaiset. Suurin osa ihmisistä on cissukupuolisia. Kuten cissukupuoliset, myös intersukupuoliset ja transihmiset voivat olla heteroita, homoja, lesboja, bi-ihmisiä tai panseksuaaleja. Sukupuolen moninaisuus kattaa kaikkien ihmisten kokemukset ja tavat ilmaista sukupuoltaan sekä kehojen sukupuolitettujen piirteiden moninaisuuden. Usein puhuttaessa sukupuolen moninaisuudesta sillä viitataan suppeammin vain sukupuolivähemmistöihin, kuten transsukupuolisiin, muunsukupuolisiin, sukupuolettomiin, transvestiitteihin ja intersukupuolisiin ihmisiin. (Seta 2020; Sukupuolten tasa-arvo 2019; Tasa-arvosanasto 2020.)

Aikaisempien tutkimusten mukaan arviolta kymmenen prosenttia nuorista on seksuaaliselta suuntautumiseltaan muuta kuin heteroseksuaaleja (Alanko 2014). Vuoden 2017 Kouluterveyskyselyssä toisella asteella opiskelevista erilaisiin seksuaalivähemmistöihin kuului noin kymmenen prosenttia nuorista. (Luopa ym. 2017.)

Tutkimuksissa on tärkeää huomioida sukupuolen moninaisuus tarjoamalla vastausvaihtoehdoksi moninaisuuden huomioivia vaihtoehtoja. Vuoden 2019 Kouluterveyskyselyssä kysyttiin sukupuolta kahdella kysymyksellä: ”Mikä on virallinen sukupuolesi?” ja ”Koetko olevasi?”. Vastausvaihtoehdot ensimmäiseen kysymykseen olivat 1) poika ja 2) tyttö ja toiseen 1) poika, 2) tyttö, 3) molempia, 4) en kumpaakaan ja 5) kokemukseni vaihtelee.

Tytöistä noin puoli prosenttia oli viralliselta sukupuoleltaan poikia ja pojista noin prosentti viralliselta sukupuoleltaan tyttöjä (taulukko 1). Niitä, jotka kokivat olevansa sekä poikia että tyttöjä, oli 0,6 prosenttia.

Yhtä moni (0,6 %) ei kokenut olevansa tyttö eikä poika. Vastaajista prosentti ilmoitti kokemuksen sukupuolestaan vaihtelevan.

Taulukko 1. Sukupuolen kokemus virallisen sukupuolen ja kouluasteen mukaan Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %.

	8.–9. lk		Lukio		AOL		Yhteensä
	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	
N	41 516	43 641	18 071	26 169	13 548	9 282	152 227
Kokee olevansa poika	98 %	1 %	98 %	0,7 %	98 %	1 %	48 %
Kokee olevansa tyttö	0,5 %	96 %	0,3 %	97 %	0,2 %	96 %	50 %
Kokee olevansa molempia	0,4 %	1 %	0,2 %	0,4 %	0,2 %	1 %	0,6 %
Ei koe olevansa kumpaakaan	0,5 %	0,8 %	0,3 %	0,7 %	0,3 %	0,9 %	0,6 %
Kokemus sukupuolesta vaihtelee	1 %	2 %	0,9 %	1 %	1 %	1 %	1 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Sukupuolen kokemusta tarkastellaan tuloksissa kaksiluokkaisena: *sukupuolivähemmistöihin kuuluvat nuoret ja cissukupuoliset nuoret*. Sukupuolivähemmistöihin kuuluviksi määriteltiin ne, jotka vastasivat sukupuolensa eroavan virallisesta sukupuolesta. Yhteensä sukupuolivähemmistöihin kuului 4 720 (3 %) vastaajaa. Cissukupuolisiksi määriteltiin ne, joiden virallinen ja koettu sukupuoli olivat kyselyhetkellä samat (n=147 507, 97 %). Cissukupuolisiksi määriteltyihin voi kuulua myös transtaustaisia nuoria, jotka ovat täyttäneet 18 vuotta ja voineet vahvistaa juridisen sukupuolensa vastamaan omaa sukupuoltaan.

Seksuaalista suuntautumista kysyttiin lomakkeessa seuraavasti: ”Mikä seuraavista kuvaa parhaiten seksuaalista suuntautumistasi tällä hetkellä?”. Vastausvaihtoehdot olivat: 1) hetero, 2) bi- tai panseksuaali, 3) homo tai lesbo, 4) mikään edellä olevista ei sovi kuvaamaan minua ja 5) en osaa sanoa.

Perusopetuksen 8.–9. luokkien oppilaista sekä lukion ja ammatillisten oppilaitosten 1.–2. vuoden opiskelijoista 88 prosenttia ilmoitti olevansa heteroseksuaaleja (taulukko 2). Bi- tai panseksuaaleja ilmoitti olevansa kuusi prosenttia vastaajista. Prosentti ilmoitti olevansa homoja tai lesboja. Prosentti vastaajista ei kokenut näiden luokitusten kuvaavan heitä. Neljä prosenttia ei osannut sanoa seksuaalista suuntautumistaan.

Taulukko 2. Seksuaalinen suuntautuminen virallisen sukupuolen ja kouluasteen mukaan Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %.

	8.–9. lk		Lukio		AOL		Yhteensä
	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	Pojat	Tytöt	
N	40 791	43 325	17 976	26 118	13 234	9 200	150 644
Hetero	93 %	83 %	94 %	82 %	94 %	84 %	88 %
Bi- tai panseksuaali	2 %	9 %	3 %	11 %	2 %	9 %	6 %
Homo tai lesbo	1 %	1 %	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %
Mikään edellä olevista ei sovi kuvaamaan minua	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	2 %	1 %
En osaa sanoa	3 %	5 %	2 %	5 %	2 %	4 %	4 %
Yhteensä	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

Seksuaalista suuntautumista tarkastellaan tuloksissa kaksiluokkaisena: *seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret ja heteronuoret*. Seksuaalivähemmistöihin kuuluviksi määriteltiin ne, jotka ilmoittivat olevansa bi- tai panseksuaaleja, homoja tai lesboja ja ne, jotka ilmoittivat, ettei mikään vaihtoehdoista sovi kuvaamaan heitä. Tarkasteluista jätettiin pois ne, jotka eivät osanneet sanoa seksuaalista suuntautumistaan (n=5 546). Yhteensä seksuaalivähemmistöihin kuului 12 947 (9 %) vastaajaa. Heistä 3 126 oli viralliselta sukupuoleltaan poikia ja 9 765 viralliselta sukupuoleltaan tyttöjä, lisäksi 56 ei ilmoittanut virallista sukupuoltaan.

Sukupuolikokemukseltaan poikia oli seksuaalivähemmistöihin kuuluvista 2 953, tyttöjä 7 830 ja muita¹ 2 120.

Sekä sukupuoli- että seksuaalivähemmistöihin ilmoitti kuuluvansa 2 607 (2 %) vastaajaa.

Taulukossa 3 tarkastellaan eräiden terveyteen ja hyvinvointiin yhteydessä olevien taustatekijöiden jakaumia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla ja muilla nuorilla. Esimerkiksi kouluikäisten nuorten hyvinvoinnin on useiden mittareiden valossa todettu vaihtelevan äidin koulutuksen mukaan (Kestilä ym. 2018).

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 7–8 prosenttia ja muista nuorista viisi prosenttia ilmoitti olevansa ulkomaalaistaustaisia (taulukko 3).

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 58–59 prosenttia kertoi asuvansa molempien vanhempien kanssa, 19–20 prosenttia vuorotellen vanhempiensa luona, 11 prosenttia yhden vanhemman kanssa ja 11 prosenttia muulla tavoin (taulukko 3). Muista nuorista molempien vanhempiensa kanssa asui 69 prosenttia, 18 prosenttia oli vuoroasujia, 7–8 prosenttia asui yhden vanhemman kanssa ja kuusi prosenttia muulla tavoin.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 6–7 prosenttia ilmoitti äidillään olevan perusasteen koulutus (peruskoulu tai vastaava) (taulukko 3). Muista nuorista näin raportoi neljä prosenttia. Noin puolet kaikista nuorista kertoi äidillään olevan keski-asteen koulutus (lukio tai ammatillinen oppilaitos, lukion tai ammatillisen oppilaitoksen lisäksi ammatillisia opintoja). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 41 prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 45 prosenttia ilmoitti äidillään olevan korkea-asteen koulutus (yliopisto, ammattikorkeakoulu tai muu korkeakoulu). Muiden nuorten mukaan heidän äideistään 47 prosentilla oli korkea-asteen koulutus.

Sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret kokivat perheensä taloudellisen toimeentulon keskimäärin huonommaksi kuin heteronuoret ja cissukupuoliset. Kun viimeksi mainituista nuorista runsaat 70 prosenttia koki perheen taloudellisen tilanteen melko tai erittäin hyväksi, sukupuoli- tai seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista näin raportoi alle 60 prosenttia.

Seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista useampi kuin muista nuorista (75 % vs. 71 %) opiskeli kaupunkimaisissa kunnissa sijaitsevissa oppilaitoksissa (taulukko 3). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja muiden nuorten välillä ei ollut eroa. Maakunnittain seksuaalivähemmistöihin kuuluvien osuus vaihteli seitsemästä prosentista 11 prosenttiin ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien kahdesta prosentista neljään prosenttiin.

¹ Sisältää sukupuolikokemusta kartoittavan kysymyksen vastausvaihtoehdot molempia, en kumpaakaan ja kokemukseni vaihtelee.

Taulukko 3. Syntyperän, asuintavan, äidin koulutuksen ja perheen taloudellisen tilanteen sekä oppilaitoksen sijaintikunnan tilastollisen kuntaryhmän jakauma sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla ja muilla nuorilla Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %.

	Seksuaalivähemmistöt		Sukupuolivähemmistöt	
	Heterot	Heterot	Cissukupuoliset	Cissukupuoliset
Syntyperä	N=12 515	N=128 406	N=4 395	N=142 505
- suomalaistaustainen	93 %	95 %	92 %	95 %
- ulkomaalaistaustainen ¹	7 %	5 %	8 %	5 %
Asuintapa	N=12 502	N=126 975	N=4 398	N=141 080
- asuu molempien vanhempien kanssa	58 %	69 %	59 %	69 %
- asuu vanhempien luona vuorotellen	20 %	18 %	19 %	18 %
- asuu yhden vanhemman kanssa	11 %	7 %	11 %	8 %
- asuu muulla tavoin	11 %	6 %	11 %	6 %
Äidin koulutus	N=12 088	N=124 779	N=4 247	N=138 203
- perusasteen koulutus	6 %	4 %	7 %	4 %
- keskiasteen koulutus	49 %	49 %	51 %	49 %
- korkea-asteen koulutus	45 %	47 %	41 %	47 %
Perheen taloudellinen tilanne	N=12 534	N=128 149	N=4 415	N=142 241
- melko tai erittäin hyvä	59 %	73 %	59 %	72 %
- kohtalainen	30 %	22 %	29 %	22 %
- melko tai erittäin huono	11 %	5 %	12 %	6 %
Tilastollinen kuntaryhmä²	N=12 947	N=132 373	N=4 720	N=147 567
- kaupunkimaiset kunnat	75 %	71 %	72 %	71 %
- taajaan asutut kunnat	14 %	17 %	16 %	17 %
- maaseutumaiset kunnat	11 %	12 %	12 %	12 %

¹Ulkomaalaistaustaiseksi määriteltiin ne, joiden molemmat vanhemmat tai ainoa vanhempi on syntynyt ulkomailla.

²Oppilaitoksen sijaintikunnan tilastollinen kuntaryhmä. Tieto saadaan kaikista vastaajista.

Tarkasteltavat indikaattorit ja niiden laskentaperusteet on kuvattu liitteessä 1. Tuloksia tarkasteltiin ristiintaulukoimalla. Prosenttiosuudet on laskettu aina niihin kysymyksiin vastanneista, joihin tarkasteltava indikaattori perustuu. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ja cissukupuolisten nuorten välisiä eroja sekä vastaavasti seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja heteronuorten välisiä eroja testattiin Pearsonin khii²-testillä. Vain tilastollisesti erittäin merkitsevät tulokset raportoidaan ($p < 0,001$), sillä aineiston suuruuden vuoksi jo pienetkin, käytännössä merkityksettömät erot, olivat tilastollisesti merkitseviä.

Pääsääntöisesti peruskoulussa, lukiassa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien tuloksia tarkastellaan yhtenä ryhmänä. Jos ero sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja muiden nuorten välillä ei ole erittäin merkitsevä jollain kouluasteella, siitä mainitaan tekstissä erikseen.

Liitetaulukoissa on eritelty seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja heteronuorten tulokset virallisen sukupuolen mukaan. Seksuaalivähemmistöjen ja heteronuorten välisiä eroja tarkasteltiin myös sukupuolen kokemuksen mukaan. Molemmissa tarkasteluissa erot seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja heteronuorten välillä olivat samansuuntaiset, mutta eron suuruus vaihteli joitakin prosenttiyksikköjä. Kun tarkasteltiin tuloksia sukupuolen kokemuksen mukaan, erot heteronuoriin olivat harvemmin erittäin merkitseviä kuin tarkasteltaessa tuloksia virallisen sukupuolen mukaan.

Tulokset

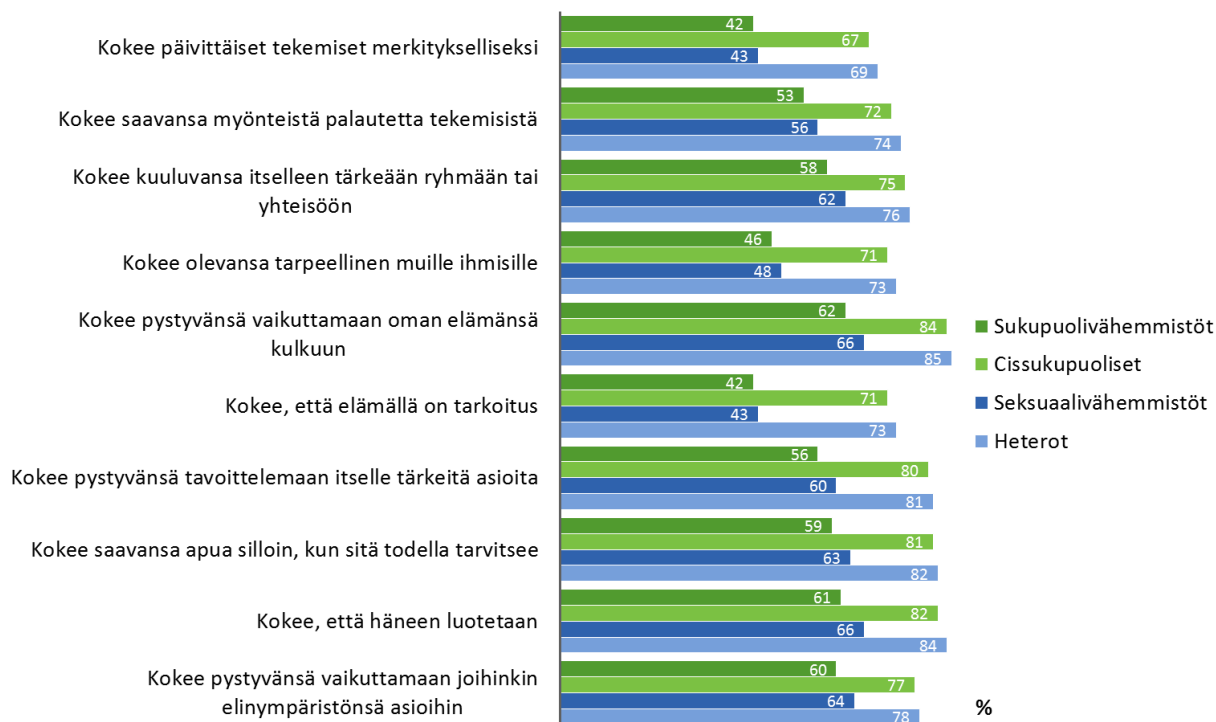
Hyvinvointi ja osallisuus

- Sateenkaarinuorista puolet oli tyytyväisiä elämäänsä, muista nuorista kolme neljästä.
- Osallisuuden kokemukset olivat sateenkaarinuorilla vähäisempiä verrattuna cis- ja heteronuoriin.
- Sateenkaarinuoret harrastivat taidetta ja kulttuuria muita nuoria useammin.

Sekä sukupuoli- että seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret olivat muita samanikäisiä nuoria harvemmin tyytyväisiä elämäänsä. Heistä noin puolet oli tyytyväisiä elämäänsä kyselyhetkellä, kun muista nuorista näin koki noin kolme neljästä (liitetaulukko 1).

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret olivat muita nuoria yleisemmin vaila läheisiä ystäviä ja kokivat useammin yksinäisyyttä. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 12–15 prosentilla ei ollut yhtään läheistä ystävää, kun vastaava osuus muilla nuorilla oli kahdeksan prosenttia (liitetaulukko 2). Itsensä yksinäiseksi tunsi reilu neljännes sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista, kun vastaava osuus muilla nuorilla oli noin kymmenesosa (liitetaulukko 3).

Kouluterveyskyselyssä selvitettiin vuonna 2019 ensimmäisen kerran nuorten osallisuuden kokemuksia. Kaikissa osallisuutta koskevissa väittämässä osallisuuden kokemukset olivat sekä sukupuoli- että seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla harvinaisempia kuin muilla nuorilla (kuvio 1; liitetaulukot 4–14). Esimerkiksi päivittäiset tekemiset merkitykselliseksi koki noin 40 prosenttia sateenkaarinuorista ja noin 70 prosenttia muista nuorista. Sateenkaarinuorista vain 40 prosenttia koki, että elämällä on tarkoitus, kun vastaava osuus muilla nuorilla oli hieman yli 70 prosenttia. Noin 60 prosenttia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista koki kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön, kun vastaava osuus muilla nuorilla oli yli 70 prosenttia. Itsensä muille ihmisille tarpeelliseksi koki vajaa puolet sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista ja vähän yli 70 prosenttia muista nuorista. Lisäksi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista vain noin 60 prosenttia koki saavansa apua silloin, kun sitä todella tarvitsee. Muista nuorista näin koki noin 80 prosenttia. Erot ovat myös selvät, kun tarkastellaan osallisuusindikaattoria kokonaisuudessaan, eli kaikkien kymmenen osallisuutta kuvaavan väittämän muodostavana summapistemääränä (0–100 pistettä). Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret saivat keskimäärin 62–64 pistettä ja muut nuoret 76–77 pistettä (liitetaulukko 4).

Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2019

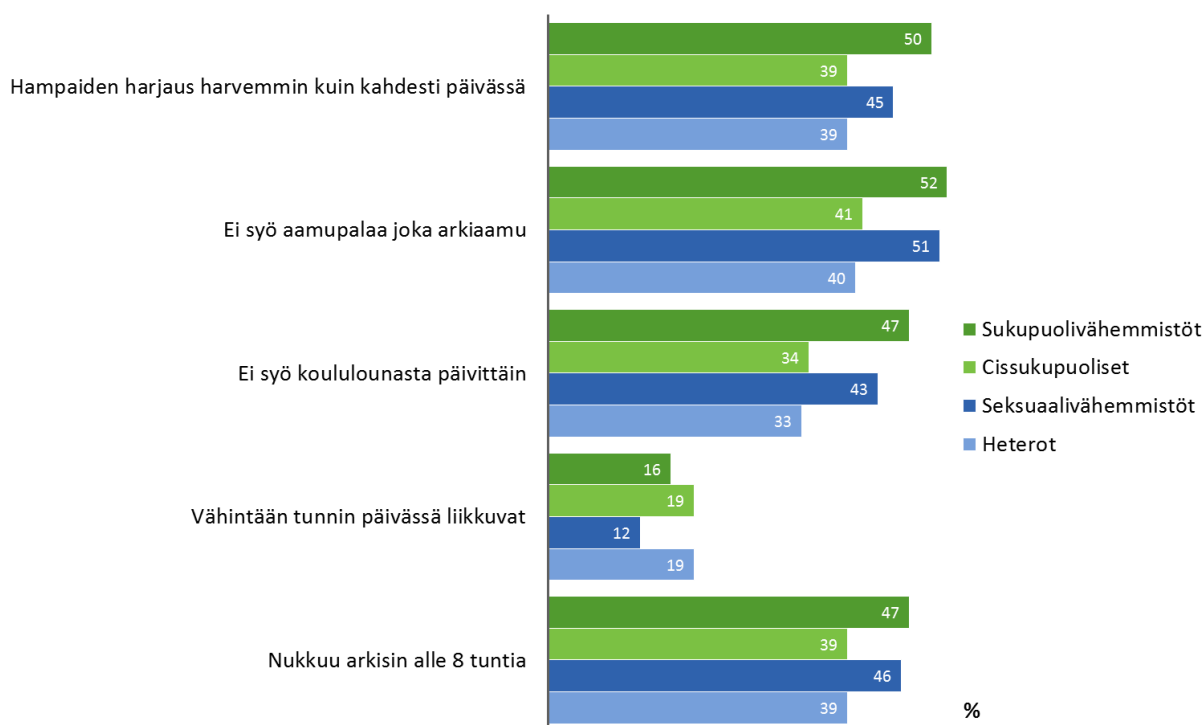
Kuvio 1. Osallisuusmittarin väittämien kanssa samaa mieltä tai täysin samaa mieltä vastanneiden prosenttiosuus Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %.

Taiteen ja kulttuurin harrastaminen oli yleisempää sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla kuin muilla nuorilla. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 70 prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 77 prosenttia harrasti taidetta tai kulttuuria vähintään kerran viikossa, kun muista nuorista näin vastasi noin puolet (liitetaulukko 15).

Elintavat

- Sateenkaarinuorilla liikunnan harrastaminen, hampaiden suositusten mukainen harjaaminen, aamiaisen ja lounaan säännöllinen syöminen ja riittävä unensaanti olivat harvinaisempia kuin muilla nuorilla.
- Raittius oli yhtä yleistä kaikilla nuorilla: noin puolet sateenkaarinuorista ja cis- ja heteronuorista ei käyttänyt lainkaan alkoholia.
- Kaikista nuorista 14–15 prosenttia joi humalahakuisesti vähintään kerran kuukaudessa.

Liikunnan harrastaminen oli sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla harvinaisempaa kuin muilla nuorilla. Vähintään tunnin liikuntaa päivässä harrasti 16 prosenttia sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista, 12 prosenttia seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja muista nuorista 19 prosenttia (kuvio 2; liitetaulukko 16). Erot sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen ja muiden nuorten välillä eivät olleet erittäin merkitseviä ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla (p-arvot 0,954 ja 0,010).

Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2019

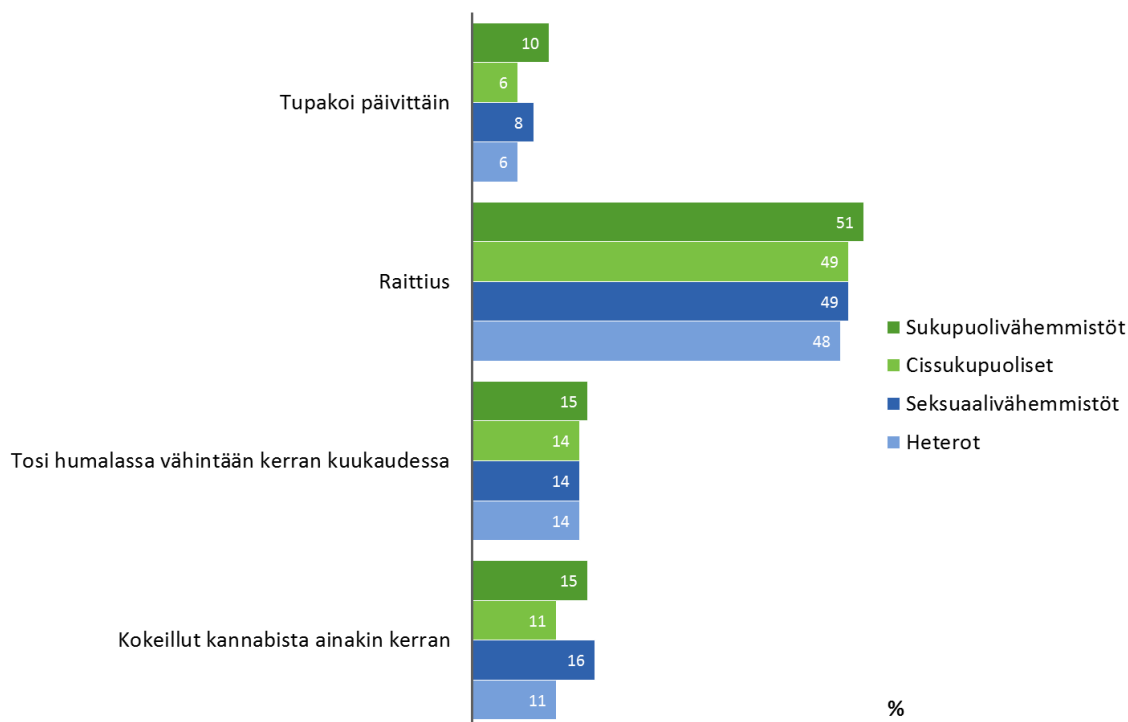
Kuvio 2. Hampaiden harjaaminen, aamupalan ja koululounaan syöminen, liikkuminen ja nukkuminen Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret harjasivat hampaansa muita nuoria harvemmin suositusten mukaisesti. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 50 prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 45 prosenttia ilmoitti pesevänsä hampaansa harvemmin kuin kahdesti päivässä (kuvio 2; liitetaulukko 17). Muilla nuorilla vastaava osuus oli 39 prosenttia.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret söivät aamiaista ja koululounasta muita nuoria epäsäännöllisemmin ja nukkuivat arkisin vähemmän. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista puolet vastasi, ettei syönyt aamupalaa joka arkiamu, kun muilla nuorilla vastaava osuus oli noin 40 prosenttia (kuvio 2; liitetaulukko 18). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 47 prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 43 prosenttia ei syönyt koululounasta joka päivä (kuvio 2; liitetaulukko 19). Vastaava osuus muilla nuorilla oli 33–34 prosenttia. Alle kahdeksan tuntia arkisin nukkui vajaa puolet sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja noin 40 prosenttia muista nuorista

(kuvio 2; liitetaulukko 20). Erot sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen ja muiden nuorten välillä eivät olleet erittäin merkitseviä ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla (p-arvot 0,064 ja 0,962).

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista kymmenen prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista kahdeksan prosenttia sekä muista nuorista kuusi prosenttia vastasi tupakoivansa päivittäin (kuvio 3; liitetaulukko 21). Erot sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen ja muiden nuorten välillä eivät olleet erittäin merkitseviä ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla (p-arvot 0,012 ja 0,007).

Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2019

Kuvio 3. Tupakointi, raittius, humalajuominen ja kannabiskokeilut Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 15–16 prosenttia ja muista nuorista 11 prosenttia ilmoitti kokeilleensa kannabista ainakin kerran (kuvio 3; liitetaulukko 22). Ero sukupuolivähemmistöihin kuuluvien lukiolaisten ja muiden lukiolaisten välillä ei ollut erittäin merkitsevä (p-arvo 0,008).

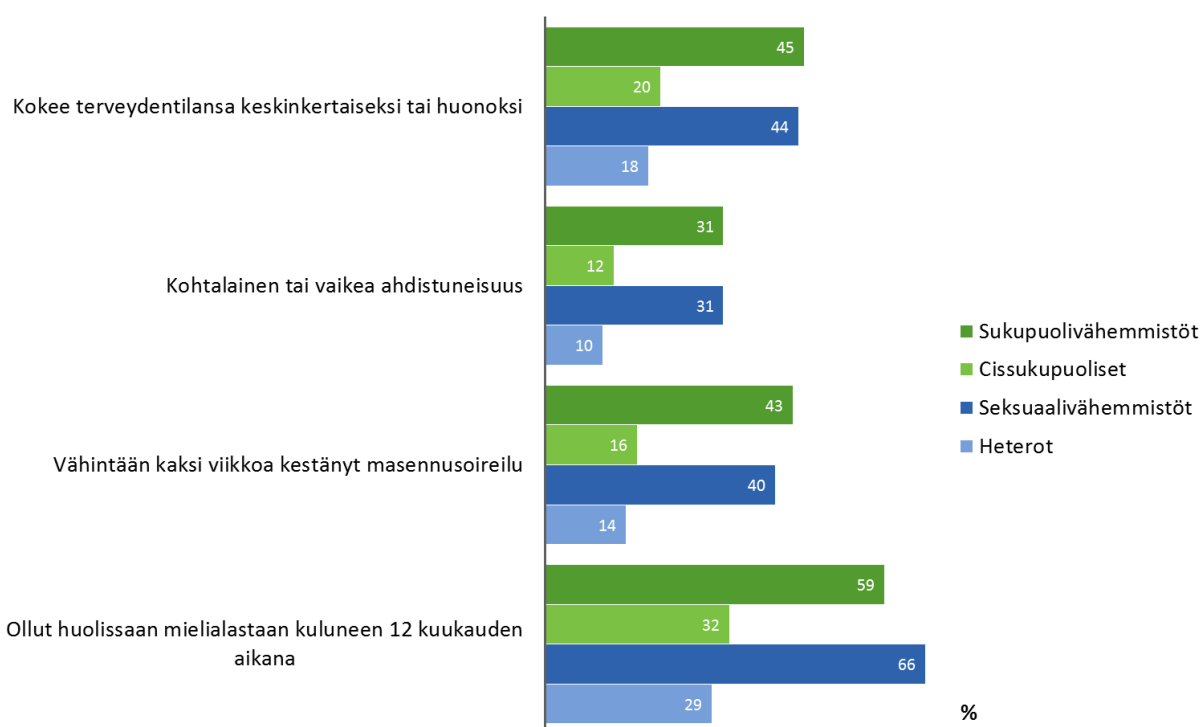
Raittius oli yhtä yleistä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla kuin muillakin nuorilla. Noin puolet kaikista nuorista kertoi, ettei käytä lainkaan alkoholia (kuvio 3; liitetaulukko 23).

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista yhdeksän prosenttia ja cissukupuolisista nuorista kuusi prosenttia ilmoitti juovansa alkoholia viikoittain (liitetaulukko 24). Kun tarkastellaan erikseen eri kouluasteilla opiskelevia, ero sukupuolivähemmistöjen ja cissukupuolisten nuorten välillä oli erittäin merkitsevä vain perusopetuksessa opiskelevilla. Seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja heteronuorten välillä ei ollut eroa alkoholin juomisessa viikoittain (6–7 %). Kun tarkastellaan erikseen eri koulutusasteilla opiskelevia, ero ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja heteronuorten välillä ei ollut erittäin merkitsevä (p-arvo 0,448). Humalajuomisessa ei ollut eroa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja muiden nuorten välillä. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa kertoi olevansa 14–15 prosenttia nuorista (kuvio 3; liitetaulukko 25). Ero humalajuomisessa oli erittäin merkitsevä vain perusopetuksessa opiskelevien sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten välillä.

Terveydentila

- Sateenkaarinuoret kokivat terveydentilansa muita nuoria heikommaksi.
- Sateenkaarinuorilla ahdistuneisuus- ja masennusoireilu oli yleistä: kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta ja masennusoireita oli muita nuoria enemmän.
- Sateenkaarinuoret olivat muita nuoria selvästi useammin huolissaan omasta mielialastaan.
- Avun tarve mielialaan liittyvissä asioissa oli kaikilla nuorilla yhtäläinen: noin kaksi viidestä ei saanut apua vaikka olisi tarvinnut.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret kokivat terveydentilansa heikommaksi kuin muut nuoret (kuvio 4; liitetaulukko 26). Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista vajaa puolet ja muista nuorista viidennes koki terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.

Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2019

Kuvio 4. Koettu terveys, ahdistuneisuus, masennusoireilu ja huoli omasta mielialasta Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla oli muita nuoria yleisemmin ahdistuneisuutta ja masennusoireilua. Heistä kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta koki noin kolmasosa ja muista nuorista noin kymmenesosa (kuvio 4; liitetaulukko 27). Vähintään kaksi viikkoa kestänyttä masennusoireilua vastasi kokevansa noin kaksi viidestä seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvasta nuoresta (kuvio 4; liitetaulukko 28). Vastaava osuus oli muilla nuorilla 14–16 prosenttia.

Kaksi kolmesta seksuaalivähemmistöihin ja noin 60 prosenttia sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista sekä lähes joka kolmas muista nuorista kertoi olleensa huolissaan mielialastaan 12:n viime kuukauden aikana (kuvio 4; liitetaulukko 29).

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista noin kaksi viidestä ja muista nuorista noin neljännes vastasi, ettivät ole saaneet tukea tai apua vanhemmilta tai ystäviltä mielialaan liittyviin asioihin, vaikka olisivat tarvinneet (liitetaulukko 30). Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla ero sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten välillä ei ollut erittäin merkitsevä (p-arvo 0,001). Koulun aikuisilta tai palveluista mielialaan liittyviin asioihin saadun avun osalta sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin

kuuluvien nuorten ja muiden nuorten välillä ei ollut erittäin merkitsevää eroa – noin kaksi viidestä ei saanut apua vaikka olisi tarvinnut (liitetaulukko 31).

Seksuaaliterveys

- Sateenkaarinuorilla oli positiivisia kokemuksia seurustelusuhteista lähes yhtä usein kuin muillakin nuorilla ja moni koki, että voi olla seurustelusuhteessa oma itsensä ja ilmaista toiselle läheisyyttä ja rakkautta.
- Seurustelusuhteessa olevista nuorista valtaosa koki, että seurustelukumppani arvostaa toisen kehoa, kumppaniin voi luottaa ja suhteessa keskustellaan arvostavasti.
- Sateenkaarinuoret vastasivat tarvitsevansa cis- ja heteronuoria useammin seksuaaliterveyteen liittyvää tietoa.

Kaikista nuorista noin neljännes vastasi seurustelewansa tällä hetkellä (liitetaulukko 32). Seurustelusuhteessa olevista sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista noin 90 prosenttia koki, että he voivat olla seurustelusuhteessa täysin oma itsensä ja ilmaista toisilleen läheisyyttä ja rakkautta (liitetaulukot 33 ja 38). Muilla nuorilla vastaava osuus oli lähes 100 prosenttia. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista vajaa puolet ja muista nuorista kaksi kolmasosaa vastasi olevansa seurustelusuhteessa tyytyväinen omaan kehoonsa (liitetaulukko 34). Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista noin 90 prosenttia koki, että seurustelukumppani arvostaa toisen kehoa, seurustelukumppaniin voi täysin luottaa ja seurustelusuhteessa puhutaan kunnioittavasti toisilleen (liitetaulukot 35–37). Muilla nuorilla vastaavat osuudet olivat 94–96 prosenttia. Osassa seurusteluun liittyvistä väittämistä erot sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten välillä eivät olleet erittäin merkitseviä kaikilla kouluasteilla.

Yhdynnässä olleiden sateenkaarinuorten osuus oli hieman muita nuoria pienempi. Kolmasosa kaikista nuorista kertoi olleensa emätin- tai peräaukkoyhdynnässä eikä ero nuorten välillä ollut erittäin merkitsevä. Sen sijaan tarkasteltaessa erikseen kouluasteita, peruskoulun yläluokkalaisilla ja lukiolaisilla ero sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja cissukupuolisten nuorten välillä oli erittäin merkitsevä. Seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja heteronuorten välinen ero ei ollut erittäin merkitsevä peruskoulun yläluokkalaisilla (p-arvo 0,928).

Yhdynnässä olleista sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 28 prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 23 prosenttia ilmoitti, ettei ollut käyttänyt ehkäisyä viimeisimmässä yhdynnässä. Muista yhdynnässä olleista nuorista ilman ehkäisyä oli ollut 9–10 prosenttia (taulukko 4; liitetaulukko 40).

Muunlaista seksiä kuin emätin- tai peräaukkoyhdyntää oli harrastanut 27–28 prosenttia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja 21 prosenttia muista nuorista (taulukko 4; liitetaulukko 41). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja cissukupuolisten nuorten välinen ero ei ollut erittäin merkitsevä lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla (p-arvot 0,020 ja 0,001).

Taulukko 4. Nuorten seksuaalikäyttäytyminen Kouluterveyskyselyssä 2019, %

	N	Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuolivähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Ollut emätin- tai peräaukkoyhdynnässä		2 997	9 538	12 588	64 376	62 880	127 417	4 502	141 451
	%	33 %	25 %	27 %	29 %	32 %	31 %	28 %*	30 %*
Ei ole käyttänyt ehkäisymenetelmää viimeisimmässä yhdynnässä		998	2 409	3 425	18 651	20 404	39 107	1 276	42 078
	%	30 %	20 %	23 %	10 %	8 %	9 %	28 %	10 %
Harrastanut muuta seksiä kuin emätin- tai peräaukkoyhdyntää		2 978	9 454	12 484	63 516	62 070	125 742	4 465	139 653
	%	32 %	27 %	28 %	20 %	23 %	21 %	27 %	21 %

* Ero sukupuolivähemmistöjen ja cissukupuolisten välillä ei ole erittäin merkitsevä.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat kokivat muita nuoria useammin tarvitsevansa enemmän tietoa kehosta ja mahdollisuutta keskustella jonkun kanssa ihmissuhteista ja seksuaalisuudesta (kuvio 5; liitetaulukot 42). Osa koki myös tarvitsevansa enemmän tietoa mahdollisuudesta tulla raskaaksi, mutta siinä erot sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten välillä eivät olleet kaikilla kouluasteilla erittäin merkitseviä.

Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2019

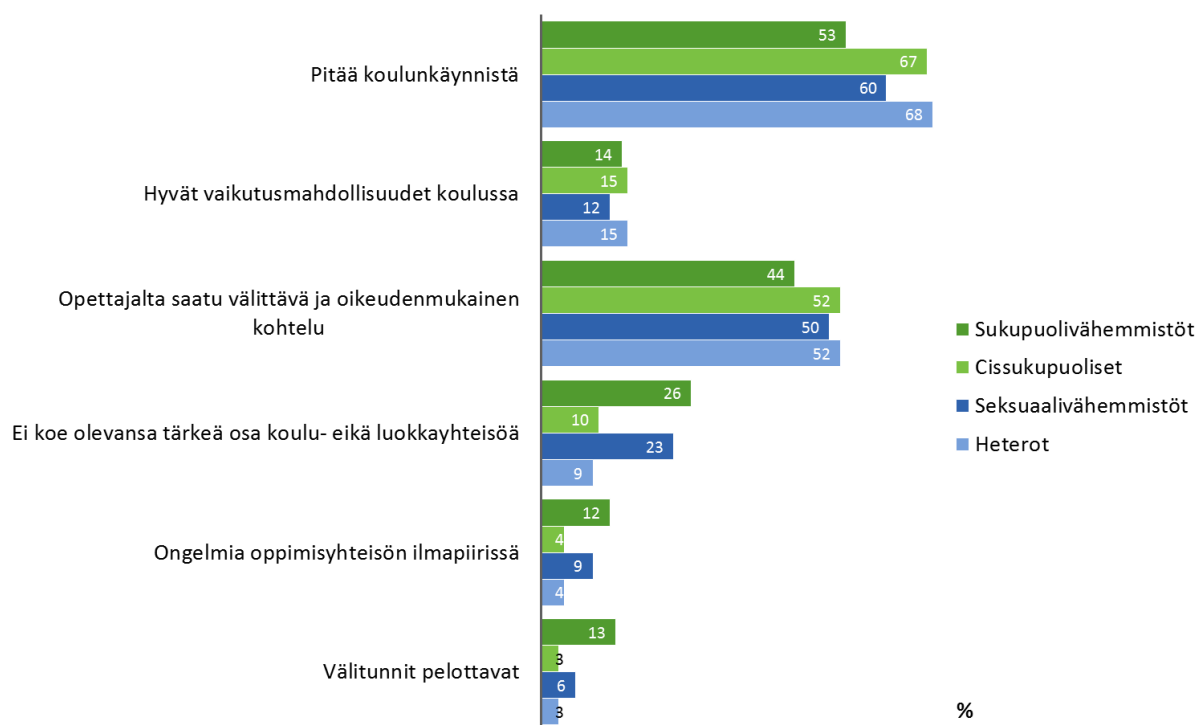
Kuvio 5. Nuorten seksuaaliterveyteen liittyviä tarpeita Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %.

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 25 prosenttia ja cissukupuolisista nuorista 22 prosenttia vastasi tarvitsevansa ilmaisia kondomeja (kuvio 5; liitetaulukko 45). Ero sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ja cissukupuolisten nuorten välillä ei ollut erittäin merkitsevä lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla (p-arvot 0,150 ja 0,026). Seksuaalivähemmistöihin kuuluvat ja heteronuoret tarvitsivat yhtäläillä ilmaisia kondomeja. Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 22 prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 25 prosenttia vastasi tarvitsevansa halvempia ehkäisvälineitä (kuvio 5; liitetaulukko 46). Vastava osuus muilla nuorilla oli 18–19 prosenttia. Ero sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ja cissukupuolisten nuorten välillä ei ollut erittäin merkitsevä lukiolaisilla ja ammattiin opiskelevilla (p-arvot 0,991 ja 0,025). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 15 prosenttia, seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 19 prosenttia ja muista nuorista 9–10 prosenttia vastasi tarvitsevansa enemmän tietoa seksitaudeista (kuvio 5; liitetaulukko 47). Reilu kymmenesosa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista koki tarvitsevansa lisätietoa klamydiatestin hankkimisesta ja viikonloppuisin tai iltaisin avoimia vastaanottoja testausta ja neuvontaa varten (kuvio 5; liitetaulukot 48–49). Muista nuorista näin koki noin joka kahdeskymmenes.

Kouluhyvinvointi

- Sateenkaarinuoret pitivät koulukäynnistä muita nuoria harvemmin, mutta heistäkin yli puolet kertoi pitävänsä koulunkäynnistä.
- Joka kolmas sateenkaarinuori koki koulu-uupumusta, ja sateenkaarinuorista neljännes ei kokenut olevansa tärkeä osa koulu yhteisöä.
- Sateenkaarinuorilla oli enemmän luvattomia ja sairauspoissaoloja kuin muilla nuorilla.
- Sateenkaarinuoret kokivat myös oppimisvaikeuksia enemmän kuin cis- ja heteronuoret.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret pitivät vähemmän koulunkäynnistä kuin muut nuoret (kuvio 6; liitetaulukko 50). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista koulunkäynnistä piti 53 prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 60 prosenttia, kun vastaava osuus muilla nuorilla oli 67–68 prosenttia.

Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2019

Kuvio 6. Koulunkäynnistä pitäminen ja koulunkäyntiin liittyviä haasteita Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %.

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista yli neljännes ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista vajaa neljännes ei kokenut olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä, kun vastaava kokemus muilla nuorilla oli noin joka kymmenennellä (kuvio 6; liitetaulukko 51). Ongelmia oppimisyhteisön ilmapiirissä koki 12 prosenttia sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista, yhdeksän prosenttia seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja neljä prosenttia muista nuorista (kuvio 6; liitetaulukko 52).

Opettajalta saatua välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua vastasi saaneensa noin kaksi viidestä sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista, puolet seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja hieman yli puolet muista nuorista (kuvio 6; liitetaulukko 53). Lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien osalta sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten väliset erot eivät olleet erittäin merkitseviä (p-arvot 0,003–0,156).

Huonot WC-, pukeutumis- ja peseytymistilat oppilaitoksessa häiritsivät paljon lähes neljännestä sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja lähes viidennestä seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista

(liitetaulukko 54). Muista nuorista 16 prosenttia koki näin. Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien osalta ero sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ja cissukupuolisten nuorten välillä ei ollut erittäin merkitseviä eroja (p-arvo 0,001). Seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja heteronuorten väliset erot eivät olleet erittäin merkitseviä lukiossa ja ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla (p-arvot 0,003 ja 0,016).

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla oli enemmän sekä luvattomia että sairauspoissaoloja kuin muilla nuorilla (liitetaulukot 55–56). Ero sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten välillä ei ollut erittäin merkitsevä ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevilla (p-arvot 0,001 ja 0,004). Luvattomia poissaoloja vähintään kuukausittain oli 18–20 prosentilla sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista. Muilla nuorilla vastaava osuus oli 14 prosenttia. Poissaoloja sairauden vuoksi vähintään kuukausittain oli kolmasosalla sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja hieman yli viidesosalla muista nuorista.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista yli puolet ilmoitti, että heillä on vaikeuksia oppimistaidoissa, kuten opetuksen seuraamisessa, läksyjen tekemisessä, kokeisiin valmistautumisessa, lukemista, kirjoittamista tai laskemista vaativien tehtävien tekemisessä, suullisessa esiintymisessä, tunnilla vastaamisessa tai opiskelussa käytettävien laitteiden käytössä (liitetaulukko 57). Muista nuorista tällaisia vaikeuksia oli 37–38 prosentilla.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret kokivat välitunnit muita nuoria useammin pelettaviksi (13 % ja 6 % vs. 3%) (liitetaulukko 59). Yksinäisyyttä välitunneilla koki 17 prosenttia sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista, 12 prosenttia seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja viisi prosenttia muista nuorista (liitetaulukko 58).

Koulu-uupumusta vastasi kokevansa noin kolmasosa sukupuolivähemmistöihin kuuluvista ja hieman yli neljäsosa seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista, kun muista nuorista koulu-uupumusta oli hieman yli joka kymmenennellä (liitetaulukko 60).

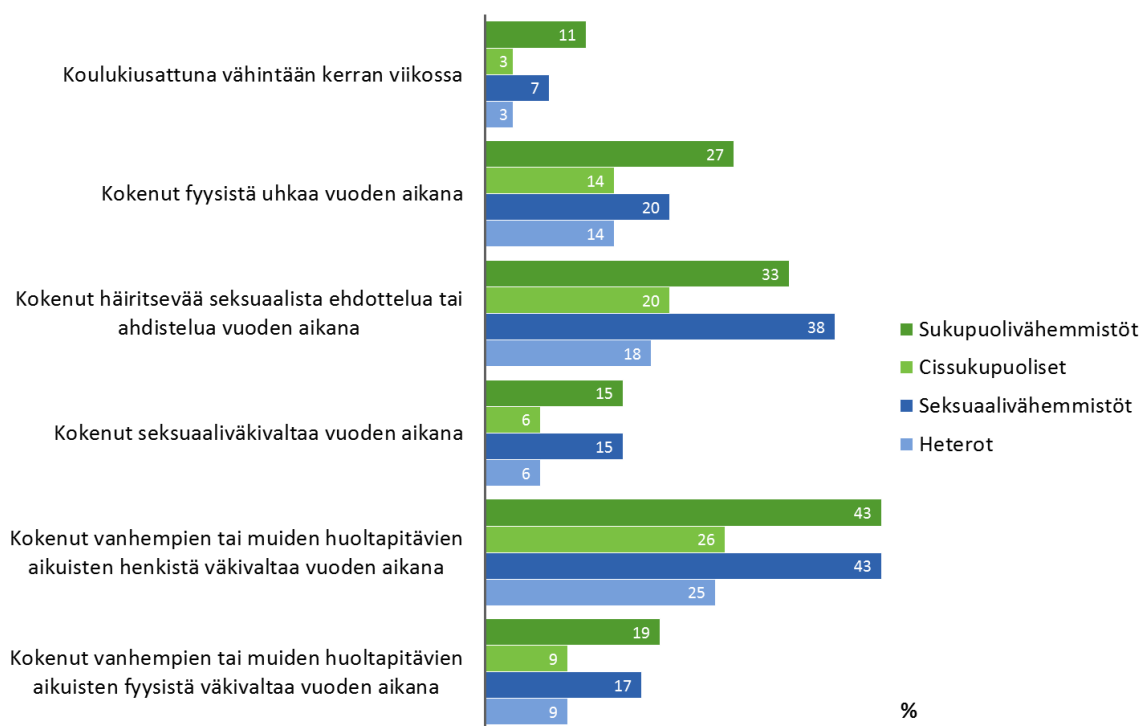
Väkivaltakokemukset

- Kiusaamiskokemukset olivat yleisempiä sateenkaarinuorten keskuudessa kuin muilla nuorilla.
- Sateenkaarinuoret olivat kokeneet muita nuoria useammin fyysistä uhkaa ja seksuaalista häirintää.
- Sateenkaarinuorilla seksuaaliväkivallankokemukset olivat yleisempiä kuin muilla nuorilla.
- Sateenkaarinuoret kokivat muita nuoria enemmän henkistä ja fyysistä väkivaltaa vanhempien ja muiden huolta pitävien taholta.

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista koulukiusaamista vähintään kerran viikossa oli kokenut 11 prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista seitsemän prosenttia, kun vastaava osuus muilla saman ikäisillä oli kolme prosenttia (kuvio 7; liitetaulukko 61). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista fyysistä uhkaa vuoden aikana vastasi kokeneensa yli neljäsosa, seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista viidesosa ja muista nuorista 14 prosenttia (kuvio 7; liitetaulukko 62).

Kolmasosa sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja viidesosa muista nuorista oli kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana (kuvio 7; liitetaulukko 63). Seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista seksuaalista häirintää ja ehdottelua oli kokenut 38 prosenttia, kun heteronuorilla vastaava osuus oli 18 prosenttia. Seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana oli kokenut 15 prosenttia sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja muista nuorista kuusi prosenttia (kuvio 7; liitetaulukko 64).

Vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten taholta henkistä väkivaltaa oli kokenut yli kaksi viidesosaa sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvasta nuoresta ja noin neljännes muista nuorista (kuvio 7; liitetaulukko 65). Vanhempien ja muiden huolta pitävien taholta fyysistä väkivaltaa oli sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista kokenut noin viidesosa ja muista nuorista noin kymmenesosa (kuvio 7; liitetaulukko 66).

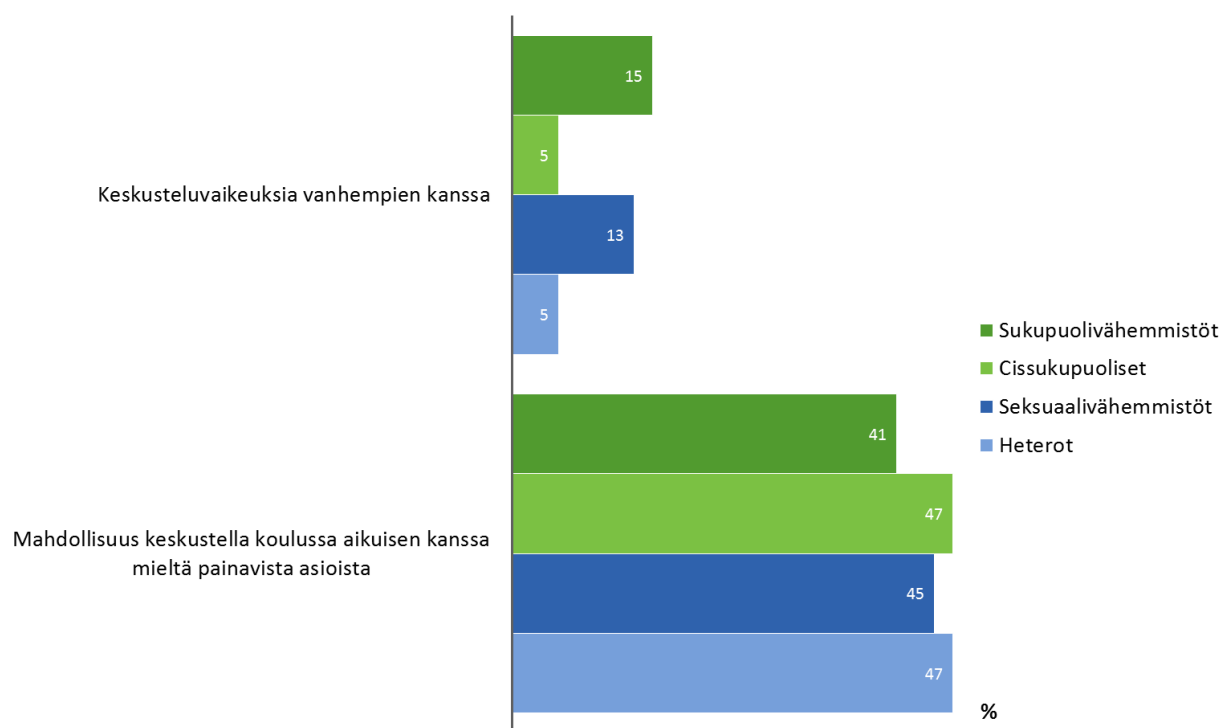
Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2019

Kuvio 7. Nuorten väkivaltakokemukset Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %

Tuen tarve ja avun saanti

- Sateenkaarinuorilla oli muita nuoria useammin keskusteluvaikeuksia omien vanhempiensa kanssa.
- Sateenkaarinuoret saivat tukea ja apua hyvinvointiin koulun ammattilaisilta harvemmin kuin muut nuoret.
- Kokemukset opiskelu- ja kouluterveydenhuollon tarkastuksista olivat sateenkaarinuorilla kielteisempiä kuin muilla.

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa koki noin 15 prosenttia ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 13 prosenttia, kun vastaava osuus muilla nuorilla oli viisi prosenttia (kuvio 8; liitetaulukko 67). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 41 prosenttia, seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 45 prosenttia ja muista nuorista 47 prosenttia ilmoitti, että heillä on mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista (kuvio 8; liitetaulukko 68). Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten väliset erot eivät olleet erittäin merkitseviä (p-arvot 0,013 ja 0,307). Näin oli myös seksuaalivähemmistöihin kuuluvien ja heteronuorten osalta peruskoulun yläluokkalaisilla (p-arvo 0,001).

Lähde: THL, Kouluterveyskysely 2019

Kuvio 8. Keskusteluvaikeudet vanhempien kanssa ja keskustelumahdollisuus koulun aikuisen kanssa Kouluterveyskyselyssä vuonna 2019, %

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret kokivat saavansa muita nuoria harvemmin tukea ja apua hyvinvointiinsa kouluterveydenhoitajalta, lääkäriltä, psykologilta, kuraattorilta ja opettajalta (liitetaulukot 69–73). Apua tarvinneista sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista oli saanut tukea ja apua hyvinvointiin terveydenhoitajalta 83 prosenttia, koululääkäriltä 74 prosenttia, koulupsykologilta 64 prosenttia, koulukuraattorilta 72 prosenttia ja opettajalta 77 prosenttia viimeksi kuluneen lukuvuoden aikana. Kun tarkastellaan erikseen kouluasteita, sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten välinen ero ei ollut millään kouluasteella erittäin merkitsevä koulupsykologilta ja koulukuraattorilta saadussa tuessa ja avussa. Opettajalta (p-arvo 0,366), kouluterveydenhoitajalta (p-arvo 0,010) ja koululääkäriltä (p-arvo 0,018) saadussa tuessa ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ja

muiden nuorten välillä ero ei ollut erittäin merkitsevä. Seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla tukea ja apua saaneiden osuudet olivat seuraavat: kouluterveydenhoitajalta apua ja tukea sai 85 prosenttia, lääkäriltä 72 prosenttia, psykologilta 61 prosenttia, kuraattorilta 69 prosenttia ja opettajalta 78 prosenttia. Muilla nuorilla vastaavat osuudet olivat 4–13 prosenttiyksikköä suuremmat kuin sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla oli muita nuoria kielteisemmät kokemukset koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastuksista (liitetaulukko 74). Terveystarkastuksen laatua mitattiin kysymällä, puhutaanko tarkastuksessa nuoren kotiasioista ja hänelle tärkeistä asioista, kuunnellaanko hänen mielipidettään ja uskaltaako hän kertoa asioistaan rehellisesti. Noin puolella sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista ja kahdella kolmasosalla muista nuorista terveystarkastus toteutui laadukasti.

Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 71 prosenttia, seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 75 prosenttia ja muista nuorista 83–84 prosenttia koki, että terveystarkastuksessa puhutaan nuorelle tärkeistä asioista (liitetaulukko 75). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 74 prosenttia, seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 78 prosenttia ja muista nuorista 86–87 prosenttia vastasi kokevansa, että heidän mielipidettä kuunnellaan terveystarkastuksessa (liitetaulukko 76). Sukupuolivähemmistöihin kuuluvista nuorista 75 prosenttia, seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista 78 prosenttia ja muista nuorista 84–85 prosenttia vastasi, että terveystarkastuksessa puhutaan nuoren kotiasioista (liitetaulukko 77). Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista noin kolme viidestä ja muista nuorista noin neljä viidestä vastasi, että hän uskaltaa kertoa asioistaan rehellisesti terveystarkastuksessa (liitetaulukko 78). Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelevien keskuudessa erot sukupuolivähemmistöihin kuuluvien ja muiden nuorten välillä eivät olleet erittäin merkitseviä muiden osa-alueiden kuin rehellisesti asioistaan kertomisen osalta.

Johtopäätökset

Kouluterveyskyselyn (2019) tulokset osoittavat eroja sateenkaarinuorten ja muiden nuorten välillä lähes kaikilla tarkastelluilla osa-alueilla: hyvinvoinnissa ja osallisuudessa, elintavoissa, terveydentilassa, seksuaaliterveydessä, kouluhyvinvoinnissa, väkivaltakokemuksissa sekä tuen ja avun saannissa.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla oli muita nuoria enemmän erilaisia terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä haasteita, joista erityisesti mielenterveyteen liittyvät ongelmat ja väkivaltakokemukset edellyttävät välittömiä toimenpiteitä. Toisaalta sateenkaarinuorten elämässä oli myös hyvinvointia tukevia tekijöitä, kuten kulttuurin harrastaminen, joita on tärkeä vahvistaa.

Keskeiset tulokset

Sateenkaarinuoret kokivat muita nuoria useammin tyytymättömyyttä elämäänsä ja olivat muita useammin yksinäisiä. Osallisuuden kokemukset olivat sekä sukupuoli- että seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla matalampia kuin muilla nuorilla. Aiemmassa tutkimuksessa yksinäisyys ja sosiaalisten verkostojen puute on tunnistettu erityisesti transnuorten kohdalla. Toisaalta moni sateenkaarinuori on aiemmin kertonut saavansa tietoa ja tukea verkosta, jossa heillä on mahdollisuus valita itselle turvallisia ympäristöjä ja kontakteja. (Alanko 2014.)

Sateenkaarinuoret harrastivat muita nuoria vähemmän liikuntaa. Aiemmin tehdyssä, lasten ja nuorten vapaa-ajan liikuntaa koskevassa tutkimuksessa havaittiin, että syrjäytäkemukset koulun ulkopuolisissa liikuntaharrastuksissa ovat valitettavan yleisiä. Tutkimuksessa havaittiin myös, että kaikkein yleisimmän kiusaamista, syrjintää ja epäasiallista kohtelua kokivat muunsukupuoliset nuoret, joista lähes 70 prosenttia kertoi kokeneensa usein tai joskus epäasiallista kohtelua liikuntaharrastuksessa. Myös seksuaalivähemmistöihin kuuluvista nuorista selvästi yli puolet kertoi kokeneensa usein tai joskus epäasiallista kohtelua. (Hakanen ym. 2019.) Myönteisenä tuloksena tässä vuoden 2019 Kouluterveyskyselyn aineistoon perustuvassa tutkimuksessa havaittiin, että taiteen ja kulttuurin harrastaminen oli sateenkaarinuorilla yleistä. Sateenkaarinuorten elintavoissa havaittiin eroja muihin nuoriin nähden. Liikunnan harrastaminen, hampaiden suositusten mukainen harjaaminen, aamiaisen ja lounaan säännöllinen syöminen ja riittävä unensaanti olivat harvinaisempia kuin muilla nuorilla. Pääteiden käytön osalta tulokset osoittavat, että sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat nuoret olivat raittiita yhtä usein kuin muut nuoret.

Terveydentilassa erot sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten ja muiden nuorten välillä olivat merkittäviä. Sateenkaarinuoret kokivat terveytensä keskinkertaiseksi tai huonoksi kaksi kertaa useammin kuin muut nuoret. Myös masennusoireet ja huoli mielialasta olivat huomattavasti yleisempiä. Ahdistuneisuudessa erot nuorten välillä olivat jopa kolminkertaisia. Edellisen, vuoden 2017 Kouluterveyskyselyn seksuaalivähemmistöihin kuuluvia nuoria koskevien tulosten mukaan erityisen yleistä kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus oli tytöillä (Luopa ym. 2017). Lisäksi sateenkaarinuoret kokivat muita nuoria harvemmin saavansa mielialaan liittyvissä asioissa tarvittaessa apua vanhemmilta tai ystäviltä. Heillä oli myös useammin keskusteluvaikeuksia vanhempiensa kanssa.

Noin neljännes sateenkaarinuorista oli kyselyhetkellä seurustelusuhteessa. Muihin nuoriin verrattuna merkittävästi harvempi sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöön kuuluva nuori koki olevansa tyytyväinen omaan kehoonsa seurustelusuhteessa. Kuitenkin noin yhdeksän kymmenestä koki suhteessa arvostusta, luottamusta ja kunnioitusta. Lähes kaikki seurustelusuhteessa olevat sateenkaarinuoret kokivat, että he voivat olla seurustelusuhteessa täysin omia itsejään ja ilmaista toisilleen läheisyyttä ja rakkautta. Tarve ihmissuhteisiin ja seksuaalisuuteen liittyvälle keskusteluavulle oli sateenkaarinuorilla yli kaksi kertaa yleisempää kuin muilla nuorilla.

Yhdyntäessä olleiden sateenkaarinuorten osuus oli hieman muita nuoria pienempi, mutta muunlaista seksiä harrastaneita oli enemmän kuin muissa nuorissa. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvilla nuorilla ehkäisyn käyttö oli muita nuoria selvästi harvinaisempaa: viimeisimmässä yhdyntäessä ilman ehkäisyä olleiden osuus oli yli kaksi kertaa suurempi kuin muilla nuorilla. Osa sateenkaarinuorista vastasi

tarvitsevansa ilmaisia tai nykyistä edullisempia ehkäisyvälineitä sekä tietoa kehosta, raskaaksi tulemisesta ja seksitaudeista.

Tulokset osoittavat, että sateenkaarinuoret kokivat useita koulunkäyntiin liittyviä vaikeuksia. Sateenkaarinuoret kokivat muita nuoria huomattavasti harvemmin olevansa osa koulu- tai muuta yhteisöä. Yksinäisyyden kokemukset välitunneilla olivat moninkertaisesti yleisempiä kuin muilla nuorilla. Erityisesti sukupuolivähemmistöihin kuuluvat nuoret pitivät koulunkäynnistä muita nuoria vähemmän ja kokivat saaneensa välittävää ja oikeudenmukaista kohtelua opettajalta hieman harvemmin kuin muut nuoret. Yli puolella sateenkaarinuorista oli vaikeuksia oppimistaidoissa, ja poissaolot ja koulu-uupumus olivat muita nuoria yleisempiä.

Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat vastaajat kokivat kouluympäristön puutteelliseksi ja turvattomaksi useammin kuin muut nuoret. Lähes neljännes sukupuolivähemmistöihin kuuluvista ja viidenes seksuaalivähemmistöihin kuuluvista koki WC-, pukeutumis- ja peseytymistilat oppilaitoksessa puutteelliseksi. Lisäksi sateenkaarinuoret kokivat välitunnit pelottaviksi useammin kuin muut nuoret.

Tulosten perusteella väkivallan kokemukset olivat sateenkaarinuorilla merkittävän yleisiä. Yli kaksi viidestä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvasta vastaajasta kertoi kokeneensa henkistä väkivaltaa vanhempien tai muiden huolta pitävien taholta. Kokemukset vanhempien tai huoltajien tekemästä fyysisestä väkivallasta olivat kaksi kertaa yleisempiä kuin muilla nuorilla. Tutkimukseen osallistuneista sateenkaarinuorista hieman useampi kuin joka kymmenes vastasi asuvansa muulla tavoin kuin molempien tai toisen vanhemman kanssa, kun taas muilla nuorilla vastaava osuus oli kuusi prosenttia. Aikaisemman tutkimuksen perusteella tiedetään, että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvat nuoret voivat muuttaa pois kotoa jännitteisten suhteiden takia tai halusta muuttaa isompiin kaupunkeihin esimerkiksi syrjintä- ja kiusaamiskokemusten vuoksi. Perhesuhteet voivat olla sateenkaarinuorilla hetero- ja cisnuoria useammin huonot, ja etenkin monilla transnuorilla kodin asenteet ovat vaikuttaneet päätökseen muuttaa pois kotoa. (ks. Alanko 2014; Huotari ym. 2010.)

Tässä tutkimuksessa sateenkaarinuorista erityisesti sukupuolivähemmistöihin kuuluvat nuoret kertoivat kokeneensa koulukiusaamista ja fyysistä uhkaa muita nuoria useammin. Koulussa tapahtuva kiusaaminen on tunnistettu vakavaksi ongelmaksi myös vuonna 2014 tehdyssä tutkimuksessa, jossa jopa neljä viidestä kyselyyn vastanneesta transnuoresta on kertonut asiattomasta kohtelusta, kiusaamisesta ja syrjinnästä. Tutkimuksen mukaan kiusaaminen ja syrjintä lisäävät nuorten poissaoloja koulusta. (Alanko 2014.)

Tämän tutkimuksen perusteella myös kokemukset häiritsevästä seksuaalisesta ehdottelusta olivat sateenkaarinuorilla muita nuoria yleisempiä. Sateenkaarinuoret kertoivat seksuaaliväkivallan kokemuksista kaksi kertaa muita nuoria useammin. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien nuorten kokeman väkivallan yleisyys on tunnistettu myös Väkivallaton lapsuus -toimenpidesuunnitelmassa, joka sisältää tärkeitä toimenpiteitä sateenkaarinuoriin kohdistuvaan väkivaltaan puuttumiseksi (Korpilahti ym. 2019).

Huolestuttava tulos on se, että moni sateenkaarinuori kokee jäävänsä ilman apua ja tukea. Sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvat kokivat saavansa muita nuoria harvemmin apua silloin, kun sitä todella tarvitsivat. Kuitenkaan koulun aikuisilta tai palveluista saadussa avussa ei ollut merkittävää eroa vähemmistöihin kuuluvien nuorten ja enemmistöihin kuuluvien nuorten välillä. Huomionarvoista on, että sukupuolesta tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumatta suuri osa kaikista niistä nuorista, jotka olisivat tarvinneet koulun aikuisilta tai palveluista apua mielialaan liittyvissä asioissa, eivät olleet saaneet apua.

Koulun eri ammattiryhmiltä saatavaa apua kartoittavista kysymyksistä kävi ilmi, että useimmin nuoret kertoivat saaneensa apua ja tukea hyvinvointiin kouluterveydenhoitajalta. Merkille pantavaa kuitenkin on, että sateenkaarinuorilla oli muita nuoria kielteisemmät kokemukset koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveystarkastuksista.

Tutkimuksen heikkoudet ja vahvuudet

Kouluterveyskyselyn tulokset vahvistavat kansallista tietopohjaa moninaisten nuorten hyvinvoinnista. Nuorten välisten hyvinvointi- ja terveyserojen näkyväksi tekeminen on tärkeää, mutta yksinään se ei riitä. Nuorten yhdenvertaisuuden edistämiseksi tarvitaan aktiivisia toimia, kuten haitallisten normien kyseenalaistamista ja purkamista. Tätä työtä voi ja tulee tehdä kaikilla yhteiskunnan tasoilla ja rakenteissa.

Tulokset osoittavat, että tutkimuksissa sukupuolen moninaisuus on tärkeää huomioida rekistereiden tarjoamaa tietoa laajemmin tarjoamalla vastaajille sukupuolen moninaisuuden huomioivia vaihtoehtoja. Myös aikaisempi tutkimus tukee tätä ajatusta. (Lehtonen 2019.) Sukupuolen moninaisuuden huomioiminen tutkimuksissa on tärkeää moninaisuuden tunnistamisen ja tunnustamisen näkökulmasta. Se on vahva viesti siitä, että kyselyihin voivat vastata kaikki, sukupuolesta riippumatta. Aiemmin sukupuolen moninaisuus on huomioitu esimerkiksi Tasa-arvobarometrissa (2017) kysymällä sukupuolta vaihtoehdoilla: nainen, mies, muu, en halua/osaa sanoa.

Kansainvälisissä tutkimuksissa on todettu, että kyselytutkimuksissa esimerkiksi vähemmistöasemaan tai päihteiden käyttöön liittyvät kysymykset houkuttelevat pientä osaa nuoria vastaamaan totuuden vastaisesti. Tulosten luotettavuuden lisäämiseksi tämän tutkimuksen analyyseistä on pudotettu pois tietyissä kysymyksissä epätodennäköisiä ääri vastauksia antaneita nuoria.

Tässä julkaisussa seksuaalivähemmistöihin ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvia nuoria tarkastellaan erikseen ja tulokset on raportoitu yhdessä vain, jos ne ovat olleet hyvin lähellä toisiaan. On tärkeää tuottaa tietoa sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden kysymyksistä erikseen, jotta voidaan tunnistaa erot ryhmien välillä sekä niiden sisällä. Tässä tutkimuksessa ryhmien sisäisten ja välisten erojen tarkastelua varten kaikki tulokset on myös raportoitu liitetaulukoissa. Tutkimuksessa ei tehty tulosten alueellista tarkastelua, joka voisi olla myös tarpeen alueellisten erojen esiin nostamiseksi.

Tutkimuksessa havaitut erot ryhmien välillä olivat valtaosin tilastollisesti merkitseviä. On hyvä huomioida, että näin suuressa aineistossa se on tyypillistä ja tuloksien todellista merkittävyyttä olisikin syytä arvioida tarkemmin. Tässä tulosraportissa päädyttiin raportoimaan vain erittäin merkitsevät tulokset. Aineiston kattavuuden osalta erityisesti perusopetuksessa ja lukiossa opiskelevien tuloksia voidaan pitää luotettavina. Sen sijaan ammatillisista oppilaitoksista ei ole saatavilla kattavuustietoja, minkä vuoksi tulosten luotettavuutta on vaikeampi arvioida. Tiedetään esimerkiksi, että moni ammattiin opiskeleva ei voi vastata kyselyyn, koska on tiedonkeruun aikana koulutuksessa työpaikalla eikä oppilaitoksessa. Oppilaitokset saavat omat oppilaitoskohtaiset tuloksensa käyttöönsä tietyin rajoituksin. Erilaisten vähemmistöryhmien tilanteita ei käytännössä ole mahdollista tarkastella koulukohtaisella tasolla vastaajien yksityisyyden suojaamiseksi.

Tutkimuksessa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten kohdalla havaittiin muita nuoria useammin myös muita taustatekijöitä – kuten ulkomaalaistaustaisuus ja perheen huono taloudellinen tilanne – jotka voivat asettaa nuoret entistä haavoittuvampaan asemaan ja näin ollen osaltaan vaikuttaa nuorten hyvinvointiin. Taustatekijöiden tarkempi ja risteävä tarkastelu olisi jatkotutkimuksessa tärkeää.

Kouluterveyskysely koostuu ainoastaan strukturoiduista kysymyksistä. Näiden kysymysten heikkoutena on, ettei vastaaja välttämättä koe minkään vastausvaihtoehdon sopivan itselleen. Strukturoituihin kysymyksiin saatujen vastausten analysointi ei mahdollista sen tarkastelua, onko vastaaja ymmärtänyt kysymyksen oikein. Erilaiset tulkinnat voivat olla erityisesti joidenkin kysymysten kohdalla ongelma. Lisäksi joidenkin kysymysten toimivuutta kaikkien tutkimukseen osallistuvien nuorten kohdalla olisi tarpeen tarkastella kriittisesti. Esimerkiksi seksuaali- ja lisääntymisterveyttä koskevilla kysymyksissä kysymysten muotoilussa tulisi entistä paremmin huomioida seksuaalisuuden moninaisuus ja se, että seksi tarkoittaa monille muuta kuin yhdyntöjä ja ehkäisy muutakin kuin raskauden ehkäisyä.

Pohdinta ja suositukset

Tässä raportissa esitettyjen vuoden 2019 Kouluterveyskyselyn tulosten perusteella sateenkaarinuoret ovat monin tavoin cis- ja heteronuoria haavoittuvammassa asemassa. Heidän hyvinvointinsa edistäminen vaatii nykyistä aktiivisempia toimia.

Nuorten terveyden ja hyvinvoinnin ongelmat eivät koske vain marginaalista joukkoa, sillä noin joka kymmenes nuori kuuluu seksuaali- ja/tai sukupuolivähemmistöön. On tärkeää arvioida kaikkien nuorten hyvinvointia, turvallisuutta ja osallisuutta heille keskeisissä ympäristöissä kuten koulussa, harrastuksissa ja palveluissa. Tietopohja auttaa kehittämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistäviä toimintatapoja.

Tulokset valottavat myös sateenkaarinuorten perhe- ja lähisuhteita. Nuorten taustatekijöitä tarkasteltiin tässä tutkimuksessa syntyperän, asuintavan, äidin koulutuksen, perheen taloudellisen tilanteen ja asuinalueen osalta. Taustatekijöiden tarkempi ja risteävä tarkastelu olisi jatkotutkimuksessa tärkeää.

Kouluterveyskysely tuottaa arvokasta tietoa sateenkaarinuorten seurustelusuhteista ja seksuaaliterveydestä. Positiivisena tuloksena havaittiin, että seurustelusuhteissa olevilla nuorilla oli myönteisiä kokemuksia ihmissuhteista. Nuoret kokivat esimerkiksi saavansa arvostusta kumppaniltaan. Toisaalta sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöön kuuluvista nuorista muita nuoria merkittävästi harvempi koki olevansa tyytyväinen omaan kehoonsa seurustelusuhteessa.

Koulu on nuorelle merkittävä ympäristö, jossa erilaisista lähtökohdista ja perhetaustoista tulevat nuoret viettävät suuren osan ajastaan. Tämänkin tutkimuksen tulokset osoittavat, että sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuus on osa nuorten elämää ja siten myös koulujen arkea. On välttämätöntä, että koulun henkilökunnalla on valmiudet tukea nuoria yksilöllisine tarpeineen ja toisaalta tarjota kaikille nuorille asianmukaista tietoa sukupuolesta, seksuaalisesta suuntautumisesta ja niiden moninaisuudesta. Tietoa jakamalla voidaan rohkaista nuoria osallistumaan koulu yhteisöön omana itsenään ilman pelkoa syrjinnästä (ks. esim. Oikarinen 2019).

Koulun ilmiöllä on välitön vaikutus nuorten hyvinvointiin. Vahvojen toimintaa ohjaavien normien, tässä tapauksessa cis-, binääri- ja heteronormien ulkopuolelle jäämisen aiheuttamaa kuormitusta kuvataan usein käsitteellä vähemmistöstressi, joka voi ilmetä sekä psyykkisinä että fyysisinä oireina. Vähemmistöstressin syntyyn vaikuttaviin tekijöihin tehokkaasti puuttamalla voidaan estää niistä aiheutuvia terveysongelmia. (ks. Mayer 2003; Seta 2020.) Esimerkiksi transnuoret ovat aiemmassa tutkimuksessa arvioineet terveydentilansa sitä paremmaksi, mitä avoimemmin he ovat kokeneet voivansa ilmaista sukupuoltaan. Asennoituminen sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin voi vaikuttaa myös nuorten koulutusvalintoihin ja opinnoissa suoriutumiseen. (ks. esim. Alanko 2014; Attila 2018; Lehtonen 2014.) Tasa-arvobarometrin (2017) mukaan kolmasosa opiskelijoista kokee, että opetusmateriaaleissa esiintyy sukupuolistereotypioita siitä, millaisia miesten ja naisten pitäisi olla. Lisäksi puolet päätoimisesti opiskelevista miehistä ja kolmannes naisista kertoi, ettei opetuksessa juuri käsitellä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjä. Noin joka kymmenes opiskelija vastasi, että oppilaitoksissa ilmenee sukupuoleen ja seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvää häirintää ja kiusaamista. (Attila 2018.) Sukupuoli-identiteetin tukemisella voi olla yhteys parempaan mielenterveyteen (Olson ym. 2016). Syrjiviin asenteisiin vaikuttaminen ja avoin viestiminen moninaisuudesta voivat edesauttaa nuorten hyvinvointia myös koulun ulkopuolella, kuten lähisuhteissa ja harrastuksissa. Turvallinen kouluympäristö voi olla erityisen merkityksellinen niille nuorille, joille koti on turvaton.

Kouluterveyskyselyn (2019) tulokset osoittavat, että sateenkaarinuorilla on tarve saada tukea ja apua monilla terveyden ja hyvinvoinnin osa-alueilla niin kotona ja koulussa kuin myös niissä ympäristöissä ja palveluissa, joita nuoret käyttävät. Erityisesti mielenterveysongelmien ja väkivallan kokemusten tunnistamiseen ja ehkäisemiseen tulee löytää tehokkaita keinoja. Nuorten tarve matalan kynnyksen palveluille ja tuelle on ilmeinen. Sateenkaarinuorilla oli myös muita nuoria useammin keskusteluvaikeuksia omien vanhempiensa kanssa. Perhesuhteiden parantaminen ja sekä nuorten että vanhempien hyvinvoinnin edistäminen voivat edellyttää sitä, että myös vanhemmille tarjotaan nykyistä enemmän tietoa ja tukea.

Tämän tutkimuksen pohjalta nuorille suunnatuissa palveluissa suositellaan seuraavia toimenpiteitä:

- Sisällytetään koulujen toiminnallisiin tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmiin konkreettisia, moninaisuuden aidosti huomioivia toimenpiteitä. Toimenpiteiden toteutumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan.
 - Ideoidaan yhdessä opiskelijoiden tai oppilaiden kanssa käytännön ratkaisuja, joilla yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa lisätään.
- Vahvistetaan henkilöstön osaamista sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudesta.
 - Työnantaja tukee henkilöstön osaamisen kehittämistä järjestämällä koulutusta.
- Tunnistetaan koulun arjessa ja nuorten käyttämissä palveluissa ne, joiden psyykinen hyvinvointi vaatii tukea.
 - Pyritään ongelmien syntymisen ehkäisemiseen, varhaiseen tunnistamiseen ja matalalla kynnyksellä annettavaan tukeen.

- Tunnistetaan nuoren vanhempien tai muiden huolta pitävien taholta koettu henkinen- ja/tai fyysinen väkivalta ja tarjotaan välittömästi tukea.
- Tarjotaan psyykkiseen hyvinvointiin tukea ja apua nuoren omassa elinympäristössä ja palvelujärjestelmässä (esimerkiksi koulun oppilas- ja opiskeluhoollon palvelut).
- Varmistetaan tuen saanti erityisesti niille nuorille, joiden tiedetään olevan haavoittuvammassa asemassa (esimerkiksi kodin ulkopuolelle sijoitetut sateenkaarinuoret).
- Varmistetaan lainmukaisesti kaikkien nuorten turvallisuus ja syrjimättömyys kouluympäristössä.
 - Tarjotaan oppilaille tietoa sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudesta.
 - Haastetaan aktiivisesti hetero-, sukupuoli- ja cisnormatiivisia lähtökohtia ja sisältöjä sekä opetetaan nuoria kriittiseen luentaan.
 - Huomioidaan nuorten erilaiset tiloihin liittyvät tarpeet ja vahvistetaan sateenkaarinuorten vaikutusmahdollisuuksia tilojen suunnittelussa.
 - Varmistetaan, että nuorilla ja nuorten parissa työskentelevillä aikuisilla on ohjeistukset siitä, miten kiusaamis-, nimittely- ja häirintätilanteissa toimitaan.
 - Kodin ja koulun yhteisissä tilaisuuksissa jaetaan tietoa sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuudesta sekä opiskelijoille että vanhemmille ja huoltajille.
 - Koulun arvomaailmasta tiedotetaan ja keskustellaan myös vanhempien ja huoltajien kanssa sekä tarvittaessa ohjataan koko perhe tuen piiriin.
- Koulu tunnistaa ja tunnustaa kaikkien opiskelijoiden seksuaalioikeudet osana ihmisoikeuksia.
 - Puretaan seksuaalikasvatuksen hetero- ja cisnormatiivisuutta ja huomioidaan seksuaalisuuden moninaisuus myös hetero- ja cisnuorien kohdalla.
 - Seksitauteja ja raskauden ehkäisyä koskevassa opetuksessa huomioidaan seksuaali- ja/tai sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten tiedontarpeet.
 - Seksuaalikasvatuksessa tuodaan esiin kaikkien ihmisten seksuaalioikeuksiin, henkilökohtaisten rajojen tunnistamiseen sekä seksin ja seksuaalisuuden positiivisiin puoliin liittyviä asioita seksitauteihin ja raskauden ehkäisyyn liittyvien asioiden lisäksi.
- Tuetaan nuorten liikunnallisuutta ja terveitä elintapoja.
 - Vapaa-ajan harrastustoimijat, kuten urheiluseurat varmistavat, että liikuntaharrastuksissa ei esiinny minkäänlaista syrjintää ja toiminnassa huomioidaan nuorten moninaisuus vahvuutena.

Tässä tutkimuksessa havaittuihin sateenkaarinuorten terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta kuormittaviin tekijöihin tulee puuttua kaikissa niissä ympäristöissä, joissa nuoret elävät. Ongelmia ilmeni niin nuorten kodeissa, kouluissa kuin palvelujärjestelmässä. On tärkeää, että nuorilla on mahdollisuus osallistua heitä koskevien toimien suunnitteluun. Esimerkiksi kaikkien oppilaiden ja opiskelijoiden tulee voida osallistua kouluympäristön kehittämiseen. Nuorten hyvinvoinnin tukeen tulee resursoida riittävän varhaisessa vaiheessa, sillä lapsuuden ja nuoruuden kokemusten tiedetään vaikuttavan ihmisiin läpi koko elämän.

Kun sateenkaarinuorten hyvinvointia ja turvallisuutta parannetaan, tuetaan samalla kaikkien nuorten hyvinvointia. Koulun viihtyvyys ja turvallisuus tulee taata kaikille. Kaikkien oppilaiden tarpeet huomioiva viihtyisä ja turvallinen kouluympäristö ja hyvinvointia edistävien toimintatapojen luominen eivät välttämättä vaadi isoja muutoksia, vaan pikemminkin asioiden miettimistä uudesta näkökulmasta. (ks esim. Lehtonen 2018.) Työn tueksi on tarjolla useita oppaita ja muita materiaaleja (katso liite 3), minkä lisäksi osaa mista aiheesta voi kartuttaa yhteistyössä järjestöjen kanssa. Tämän tutkimuksen tuloksia ja aikaisemmin tuotettuja oppaita ja materiaaleja voidaan hyödyntää laajasti tehokkaiden toimien suunnittelussa ja kohdentamisessa.

Lähteet

- Alanko, Katarina (2014) Mitä kuuluu sateenkaarinuorille Suomessa? Helsinki: Nuorisotutkimusseura ja Seta.
- Hakaniemi, Tiina, Myllyniemi, Sami & Salasuo, Mikko (toim.) (2019) [Oikeus liikkuu. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus](#) 2018. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö, Valtion liikuntaneuvosto, Valtion nuorisoneuvosto & Nuorisotutkimusverkosto.
- Huotari Kari, Törmä Sinikka, Tuokkola Kati (2010) Syrjintä koulutuksessa ja vapaa-ajalla: Erityistarkastelussa seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluvien nuorten syrjintäkokeemukset toisen asteen oppilaitoksissa. Sisäministeriön julkaisuja 11/2011. Jyväskylä.
- Ikonen Riikka, Helakorpi Satu (2019) [Lasten ja nuorten hyvinvointi - Kouluterveyskysely 2019](#). Tilastoraportti 33/2019. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kestilä Laura, Karvonen Sakari, Parikka Suvi, Seppänen Johanna, Haapakorva Pasi, Sutela Elina (2018) Vanhempien koulutus ennustaa nuorten hyvinvointia pitkälle aikuisuuteen. THL, Tutkimuksesta tiiviisti 19/2018 (Suomen sosiaalinen tila 3/2018).
- Korpilahti, Ulla, Kettunen, Hanna, Nuotio, Erika, Jokela, Satu, Nummi, Vuokko Maria, Lillsunde, Pirjo (toim.) (2019) [Väkivallaton lapsuus – toimenpidesuunnitelma lapsiin kohdittavan väkivallan ehkäisystä 2020–2025](#). Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2019:27.
- [Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986](#).
- Leemann, Lars, Isola, Anna-Maria, Kukkonen, Minna, Puromäki, Henna, Valtari, Salla, Keto-Tokoi, Anna (2018) [Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi : Kyselytutkimuksen tuloksia](#). Työpäperi 17/2018. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Lehtonen, Jukka (2018) Ei-heteroseksuaalisten poikien ja transnuorten kokemukset ja valinnat koulutuksessa. Teoksessa: Kivijärvi, Antti, Huuki, Tuija & Lunabba, Harry (toim.) Poikatutkimus. Tampere: Vastapaino, 121–145.
- Lehtonen, Jukka (2014) Sukupuolittuneita valintoja? Ei-heteroseksuaaliset ja transnuoret koulutuksessa. Sukupuolentutkimus-Genusforskning 27(2014): 4.
- Lehtonen Jukka (2019) Kun kaksijakoinen sukupuoli jaottelu murtuu –sukupuolen ja seksuaalisuuden moninaisuus Tasa-arvobarometrissa. Teoksessa: Mia Teräsaho ja Johanna Närvi. Näkökulmia sukupuolten tasa-arvoon. Analyyssejä tasa-arvobarometrasta. Raportti 6/2019. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Luopa, Pauliina, Kanste, Outi, Klemetti, Reija (2017) Toisella asteella opiskelevien sateenkaarinuorten hyvinvointi 2017. Kouluterveyskyselyn tuloksia. Tutkimuksesta tiiviisti 25/2017. Helsinki: Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.
- Meyer, Ilan H. (2003) Prejudice, social stress, and mental health in lesbian, gay, and bisexual populations: conceptual issues and research evidence. Psychological bulletin, 129(5), 674.
- Oikarinen, Tikli (2019) Ei tietoa eikä vaihtoehtoja; selvitys intersukupuolisten ihmisten oikeuksista ja kokemuksista. Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2019:3
- Olson, Kristina, Durwood, Lily, DeMeules, Madeleine & McLaughlin, Katie (2016) Mental health of transgender children who are supported in their identities. Pediatrics, 137(3), 1-8.
- Robinson-Cimpian, Joseph P. (2014) Inaccurate estimation of disparities due to mischievous responders: Several suggestions to assess conclusions. Educational Researcher, 43(4), 171–185.
- Ruuska, Tupu (2019) Lukiossa opiskelevien transnuorten hyvinvointi. Pro gradu –tutkielma. Helsingin yliopisto.
- Seta (2020) [Sateenkaarisanasto](#).
- Attila Henna, Pietiläinen Marjut, Keski-Petäjä Miina, Hokka Päivi ja Nieminen Markku (2018) Tasa-arvobarometri 2017. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 8/2018. Helsinki.
- Sukupuolten tasa-arvo, THL (2019) [Sukupuolen moninaisuus Tasa-arvosanasto](#). THL (2020). [Luettavissa: https://thl.fi/fi/web/sukupuolten-tasa-arvo/sukupuoli/tasa-arvosanasto](#)
- Taavetti, Riikka (2015) ”Olis siistiä, jos ei tarttis määritellä...” Kuriton ja tavallinen sateenkaarinuoruus. Nuorisotutkimusseura/Nuorisotutkimusverkosto, verkkojulkaisuja 81 & Hybridit & Seta, Seta-julkaisuja 24.
- [Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014](#).

Liitteet

Liite 1. Indikaattorikuvaukset

Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat erittäin tai melko tyytyväisiä elämäänsä tällä hetkellä.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko elämäsi tällä hetkellä?". Vastausvaihtoehdot: 1) erittäin tyytyväinen, 2) melko tyytyväinen, 3) en tyytyväinen enkä tyytymätön, 4) melko tyytymätön, 5) erittäin tyytymätön. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

Ei yhtään läheistä ystävää

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), joilla ei ole yhtään läheistä ystävää, jonka kanssa voi keskustella luottamuksellisesti omista asioista.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Onko sinulla tällä hetkellä todella läheistä ystävää, jonka kanssa voit keskustella luottamuksellisesti lähes kaikista omista asioistasi?". Vastausvaihtoehdot: 1) ei ole läheisiä ystäviä, 2) on yksi läheinen ystävä, 3) on kaksi läheistä ystävää, 4) on useampia läheisiä ystäviä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Tuntee itsensä yksinäiseksi

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka tuntevat itsensä yksinäiseksi melko usein tai jatkuvasti.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Tunnetko itsesi yksinäiseksi?". Vastausvaihtoehdot: 1) en koskaan, 2) hyvin harvoin, 3) joskus, 4) melko usein, 5) jatkuvasti. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 4 tai 5.

Osallisuusindikaattorin summapistemäärä

Summapistemäärä tuottaa tietoa nuorten osallisuuden kokemuksesta.

Summapistemäärä perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Summapistemäärä muodostuu kymmenestä kysymyksen osiosta: 1) tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä, 2) saan myönteistä palautetta tekemisistäni, 3) kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön, 4) olen tarpeellinen muille ihmisille, 5) pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun, 6) tunnen, että elämälläni on tarkoitus, 7) pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita, 8) saan itse apua silloin, kun sitä todella tarvitsen, 9) koen, että minuun luotetaan, 10) pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Vastausvaihtoehdot uudelleen luokitellaan seuraavasti: 1=5, 2=4, 3=3, 4=2, 5=1. Osioiden uudelleen luokitellut pistemäärät lasketaan yhteen ja yhteenlaskettu pistemäärä muunnetaan asteikolle 0-100. Suurempi pistemäärä tarkoittaa vahvempaa osallisuuden kokemusta. Vastaajan on täytynyt vastata kaikkiin kysymyksen osioihin. (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS, Leemann ym. 2018).

Kokee päivittäiset tekemiset merkitykselliseksi

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat päivittäiset tekemiset merkitykselliseksi

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 1) tunnen, että päivittäiset tekemiseni ovat merkityksellisiä. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Kokee saavansa myönteistä palautetta tekemisistä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat saavansa myönteistä palautetta tekemisistä

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 2) saan myönteistä palautetta tekemisistäni. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 3) kuulun itselleni tärkeään ryhmään tai yhteisöön. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Kokee olevansa tarpeellinen muille ihmisille

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat olevansa tarpeellisia muille ihmisille

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 4) olen tarpeellinen muille ihmisille. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Kokee pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 5) pystyn vaikuttamaan oman elämäni kulkuun. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Kokee, että elämällä on tarkoitus

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat, että elämällä on tarkoitus

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 6) tunnen, että elämälläni on tarkoitus. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Kokee pystyvänsä tavoittelemaan itselle tärkeitä asioita

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat pystyvänsä tavoittelemaan itselle tärkeitä asioita

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 7) pystyn tavoittelemaan minulle tärkeitä asioita. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Kokee saavansa apua silloin, kun sitä todella tarvitsee

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat saavansa apua silloin, kun sitä todella tarvitsevat

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 8) saan apua silloin, kun sitä todella tarvitsen. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Kokee, että häneen luotetaan

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat, että heihin luotetaan

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 9) koen, että minuun luotetaan. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Kokee pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Missä määrin olet samaa tai eri mieltä seuraavien väittämien kanssa? Merkitse jokaisen väittämän kohdalla se vaihtoehto, joka kuvaa parhaiten omaa kokemustasi.". Kysymyksen osio: 10) pystyn vaikuttamaan joihinkin elinympäristöni asioihin. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Kysymys on yksi osallisuusindikaattoriin (Experiences of Social Inclusion Scale, ESIS) kuuluvista kymmenestä väittämästä (Leemann ym. 2018).

Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa

Indikaattori tuottaa tietoa niiden lasten osuudesta (%), jotka harrastavat taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa vähintään tunnin päivässä.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Mieti kaikkea taiteen ja kulttuurin harrastamistasi viimeksi kulu- neen 7 päivän aikana. Kuinka monena päivänä olet harrastanut taidetta ja kulttuuria ainakin tunnin päiväs- sä?". Vastausvaihtoehdot: 1) 0 päivänä, 2) 1 päivänä, 3) 2 päivänä, 4) 3 päivänä, 5) 4 päivänä, 6) 5 päivänä, 7) 6 päivänä, 8) 7 päivänä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2, 3, 4, 5, 6, 7 tai 8. Taiteen ja kulttuurin harrastaminen on esimerkiksi piirtämistä, kirjoittamista, koodaamista tai teatte- rissa, festareilla, sirkuksessa tai museossa käymistä. Myös musiikin kuuntelu, kirjojen lukeminen, valoku- vaaminen ja videoiden tekeminen tai elokuvien katselu on taiteen ja kulttuurin harrastamista.

Vähintään tunnin päivässä liikkuvat

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka liikkuvat vähintään tunnin päivässä.

Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Mieti kaikkea liikkumistasi viimeksi kuluneen 7 päivän aikana. Kuinka monena päivänä olet liikkunut ainakin tunnin päivässä?”. Vastausvaihtoehdot: 1) 0 päivänä, 2) 1 päivänä, 3) 2 päivänä, 4) 3 päivänä, 5) 4 päivänä, 6) 5 päivänä, 7) 6 päivänä ja 8) 7 päivänä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 8.

Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka harjaavat hampaansa harvemmin kuin kahdesti päivässä.

Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Kuinka usein harjaat hampaasi?”. Vastausvaihtoehdot: 1) en koskaan, 2) harvemmin kuin kerran viikossa, 3) vähintään kerran viikossa, mutta en päivittäin, 4) kerran päivässä, 5) useammin kuin kerran päivässä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1, 2, 3 tai 4.

Ei syö aamupalaa joka arkipäivä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka eivät syö aamupalaa joka arkipäivä.

Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Kuinka usein syöt seuraavia aterioita kouluviikon aikana?”. Kysymyksen osio: 1) aamupala. Vastausvaihtoehdot: 1) viitenä päivänä, 2) 3-4 päivänä, 3) 1-2 päivänä, 4) en kertaakaan. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2, 3 tai 4.

Ei syö koululounasta päivittäin

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka eivät syö koululounasta päivittäin.

Indikaattori perustuu kysymykseen: ”Kuinka usein syöt seuraavia aterioita kouluviikon aikana?”. Kysymyksen osio: 2) koululounas. Vastausvaihtoehdot: 1) viitenä päivänä, 2) 3-4 päivänä, 3) 1-2 päivänä, 4) en kertaakaan. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2, 3 tai 4.

Nukkuu arkisin alle 8 tuntia

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka nukkuvat arkisin tavallisesti alle kahdeksan tuntia.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: ”Mihin aikaan tavallisesti menet nukkumaan?”. Kysymyksen osio 1) arkisin. Vastausvaihtoehdot: noin kello 19 tai aikaisemmin, noin kello 19.30, noin kello 20.00, noin kello 20.30, noin kello 21.00, noin kello 21.30, noin kello 22.00, noin kello 22.30, noin kello 23.00, noin kello 23.30, noin kello 24.00, noin kello 00.30, noin kello 01.00, noin kello 01.30, noin kello 02.00, noin kello 02.30, noin kello 03.00, noin kello 03.30, noin kello 04.00 tai myöhemmin. Kysymys 2: ”Mihin aikaan tavallisesti heräät?”. Kysymyksen osio 1) arkisin. Vastausvaihtoehdot: noin kello 05.00 tai aikaisemmin, noin kello 5.30, noin kello 6.00, noin kello 06.30, noin kello 07.00, noin kello 07.30, noin kello 08.00, noin kello 08.30, noin kello 09.00, noin kello 09.30, noin kello 10.00, noin kello 10.30, noin kello 11.00, noin kello 11.30, noin kello 12.00, noin kello 12.30, noin kello 13.00 tai myöhemmin. Yöunen pituus on laskettu nukkumaanmeno- ja heräämisajasta. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka nukkuivat arkisin vähemmän kuin 8 tuntia. Vastausvaihtoehdoja on lisätty vuonna 2019.

Tupakoi päivittäin

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka polttavat tupakkaa päivittäin.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: ”Kuinka monta savuketta, piipullista ja sikaria olet polttanut yhteensä tähän mennessä?”. Vastausvaihtoehdot: 1) en yhtään, 2) vain yhden, 3) noin 2–50, 4) yli 50. Kysymys 2: ”Mikä seuraavista vaihtoehdoista kuvaa parhaiten nykyistä tupakointiasi?”. Vastausvaihtoehdot: 1) tupakoin kerran päivässä tai useammin, 2) tupakoin kerran viikossa tai useammin, en kuitenkaan päivittäin, 3) tupakoin harvemmin kuin kerran viikossa, 4) olen lakossa tai lopettanut tupakoinnin. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet ensimmäiseen kysymykseen vaihtoehdot 3 tai 4 ja toiseen kysymykseen vaihtoehdon 1.

Raittius

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka eivät käytä alkoholijuomia.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Kuinka usein kaiken kaikkiaan käytät alkoholia, esimerkiksi puoli tölkkiä olutta tai enemmän?". Vastausvaihtoehdot: 1) kerran viikossa tai useammin, 2) pari kertaa kuukaudessa, 3) noin kerran kuukaudessa, 4) harvemmin, 5) en käytä alkoholijuomia. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 5.

Käyttää alkoholia viikoittain

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka käyttävät alkoholia kerran viikossa tai useammin.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Kuinka usein kaiken kaikkiaan käytät alkoholia, esimerkiksi puoli tölkkiä olutta tai enemmän?". Vastausvaihtoehdot: 1) kerran viikossa tai useammin, 2) pari kertaa kuukaudessa, 3) noin kerran kuukaudessa, 4) harvemmin, 5) en käytä alkoholijuomia. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka käyttävät alkoholia tosi humalaan asti vähintään 1 - 2 kertaa kuukaudessa.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: Kuinka usein kaiken kaikkiaan käytät alkoholia, esimerkiksi puoli tölkkiä olutta tai enemmän?". Vastausvaihtoehdot: 1) kerran viikossa tai useammin, 2) pari kertaa kuukaudessa, 3) noin kerran kuukaudessa, 4) harvemmin, 5) en käytä alkoholijuomia. Kysymys 2: "Kuinka usein käytät alkoholia tosi humalaan asti?". Vastausvaihtoehdot: 1) kerran viikossa tai useammin, 2) noin 1 - 2 kertaa kuukaudessa, 3) harvemmin, 4) en koskaan. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 2 vaihtoehdon 1 tai 2. Vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 1 vaihtoehdon 5 tai kysymyksessä 2 vaihtoehdon 3 tai 4, kuuluvat luokkaan 0 = Muut.

Kokeillut kannabista ainakin kerran

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat kokeilleet ainakin kerran marihuanaa tai kannabista.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko koskaan kokeillut tai käyttänyt seuraavia aineita?" Kysymyksen osio: 1) marihuanaa tai hasista (kannabista). Vastausvaihtoehdot: 1) en koskaan, 2) kerran, 3) 2–4 kertaa ja 4) 5 kertaa tai useammin. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2, 3 tai 4.

Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Mitä mieltä olet terveydentilastasi?". Vastausvaihtoehdot: 1) erittäin hyvä, 2) melko hyvä, 3) keskinkertainen, 4) melko tai erittäin huono. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 3 tai 4.

Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat kokeneet kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kahden viime viikon aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Kuinka usein seuraavat ongelmat ovat vaivanneet sinua lomakkeen täyttöä edeltäneen kahden viikon aikana?". Summaindikaattori muodostuu seitsemästä kysymyksen osiosta: 1) hermostuneisuuden, ahdistuneisuuden tai kireyden tunne, 2) en ole voinut lopettaa tai hallita huolestumistani, 3) liiallinen huolestuneisuus erilaisista asioista, 4) vaikeus rentoutua, 5) niin levoton olo, että on vaikea pysyä aloillaan, 6) taipumus harmistua tai ärsyntyä helposti, 7) pelko siitä, että jotakin kauheaa saattaisi tapahtua. Vastausvaihtoehdot: 1) ei lainkaan, 2) useana päivänä, 3) suurimpana osana päivistä, 4) lähes joka päivä. Vastausvaihtoehdot uudelleen luokitellaan seuraavasti: 1=0, 2=1, 3=2, 4=3. Pistemäärä voi vaihdella välillä 0–21 seuraavasti: 0–4 (vähäinen ahdistuneisuus), 5–9 (lievä ahdistuneisuus), 10–15 (kohtalainen ahdistuneisuus), 16–21 (vaikea ahdistuneisuus). Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat saaneet vähintään 10 pistettä. Laskennassa ovat mukana vain kaikkiin seitsemään kysymyksen osioon vastanneet. Indikaattori perustuu GAD7-mittariin (Generalized anxiety disorder).

Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), joilla on ollut vähäistä mielenkiintoa tai mielihyvää erilaisten asioiden tekemisestä, alakuloisuutta, masentuneisuutta tai toivottomuutta kahden viime viikon aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Kuinka usein seuraavat ongelmat ovat vaivanneet sinua lomakkeen täyttöä edeltäneen kahden viikon aikana?". Summaindikaattori muodostuu kahdesta kysymyksen osiosta: 1) vain vähäinen mielenkiinto tai mielihyvä erilaisten asioiden tekemisestä, 2) alakuloisuus, masentuneisuus, toivottomuus. Vastausvaihtoehdot: 1) ei lainkaan, 2) useana päivänä, 3) suurimpana osana päivistä, 4) lähes joka päivä. Vastausvaihtoehdot uudelleen luokitellaan seuraavasti: 1=0, 2=0, 3=1, 4=1. Pistemäärä voi vaihdella välillä 0–2. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat saaneet vähintään yhden pisteen. Laskennassa ovat mukana vain molempiin kysymyksiin vastanneet. Masennusoireilua kartoitettiin PHQ-2-mittarilla (Patient Health Questionnaire 2). PHQ-2 mittari soveltuu masennustilan seulontaan, masennusoireiden vaikeusasteen arviointiin sekä hoitovasteen tai muun muutoksen seurantaan. Menetelmä ei kuitenkaan sovellu käytettäväksi masennusdiagnoosin tekemiseen. Kysely sisältää kaksi oirekysymystä, jotka vastaavat DSM-5 (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) kriteereiden mukaisia masennustilan oireita.

Ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat olleet huolissaan mielialastaan viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko sinä ollut huolissasi mielialastasi viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä, olen kertonut asiasta jollekin, 3) kyllä, mutta en ole kertonut asiasta kenellekään. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2 tai 3.

Ei tukea ja apua vanhemmilta tai ystäviltä mielialaan liittyviin asioihin, vaikka olisi tarvinnut

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kertovat etteivät ole saaneet tukea ja apua omilta vanhemmilta ja ystäviltä tai muilta läheisiltä mielialaan liittyviin asioihin, vaikka olisivat tarvinneet viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana. Nuorten osuus (%) lasketaan niistä nuorista, jotka ovat olleet huolissaan mielialastaan ja jotka ovat kertoneet asiasta jollekin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen: Kysymys 1: "Oletko sinä ollut huolissasi mielialastasi viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä, olen kertonut asiasta jollekin, 3) kyllä, mutta en ole kertonut asiasta kenellekään. Kysymys 2: "Oletko saanut tukea ja apua mielialaasi liittyviin asioihin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?". Summaindikaattori muodostuu kahdesta kysymyksen osiosta: 1) omilta vanhemmiltä, 2) ystäviltä ja muilta läheisiltä. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, paljon, 2) kyllä, jonkin verran, 3) en, mutta olisin tarvinnut, 4) en ole tarvinnut apua. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 3 vähintään toiseen osioon. Osuus lasketaan vastaajista, jotka ovat ilmoittaneet kysymykseen 1 vaihtoehdon 2 ja kysymykseen 2 vaihtoehdon 1, 2 tai 3.

Ei tukea ja apua koulun aikuisilta tai palveluista mielialaan liittyviin asioihin, vaikka olisi tarvinnut

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kertovat etteivät ole saaneet tukea ja apua koulun aikuisilta ja palveluista koulun ulkopuolelta mielialaan liittyviin asioihin, vaikka olisivat tarvinnut viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana. Nuorten osuus (%) lasketaan niistä nuorista, jotka ovat olleet huolissaan mielialastaan ja jotka ovat kertoneet asiasta jollekin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen: Kysymys 1: "Oletko sinä ollut huolissasi mielialastasi viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä, olen kertonut asiasta jollekin, 3) kyllä, mutta en ole kertonut asiasta kenellekään. Kysymys 2: "Oletko saanut tukea ja apua mielialaasi liittyviin asioihin viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?". Summaindikaattori muodostuu kahdesta kysymyksen osiosta: 1) koulun aikuisilta (opettaja, terveydenhoitaja, lääkäri, psykologi, kuraattori), 2) palveluista koulun ulkopuolella (esim. terveyskeskus, mielenterveyspalvelut, nuorisotoimen palvelut). Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, paljon, 2) kyllä, jonkin verran, 3) en, mutta olisin tarvinnut, 4) en ole tarvinnut apua. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 3 vähintään toiseen osioon. Osuus lasketaan vastaajista, jotka ovat ilmoittaneet kysymykseen 1 vaihtoehdon 2 ja kysymykseen 2 vaihtoehdon 1, 2 tai 3.

Seurustele kyselyhetkellä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka seurustelevat kyselyhetkellä.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Seurusteletko tällä hetkellä?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2.

Voi seurustelusuhteessa olla täysin oma itsensä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka voivat seurustelusuhteessa olla täysin oma itsensä.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: "Seurusteletko tällä hetkellä?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä. Kysymys 2: "Miten seuraavat asiat kuvaavat tämän hetkistä seurusteluasi?". Kysymyksen osio: 1) seurustelusuhteessani voin olla täysin oma itseni. Vastausvaihtoehdot 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus lasketaan vastaajista, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 1 vaihtoehdon 2.

On seurustelusuhteessa tyytyväinen omaan kehoonsa

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat seurustelusuhteessa tyytyväisiä omaan kehoonsa.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: "Seurusteletko tällä hetkellä?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä. Kysymys 2: "Miten seuraavat asiat kuvaavat tämän hetkistä seurusteluasi?". Kysymyksen osio: 2) olen tyytyväinen omaan kehooni. Vastausvaihtoehdot 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus lasketaan vastaajista, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 1 vaihtoehdon 2.

Seurustelukumppani arvostaa toisen kehoa

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat, että seurustelukumppani arvostaa toisen kehoa.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: "Seurusteletko tällä hetkellä?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä. Kysymys 2: "Miten seuraavat asiat kuvaavat tämän hetkistä seurusteluasi?". Kysymyksen osio: 3) seurustelukumppanini arvostaa minun kehoani. Vastausvaihtoehdot 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus lasketaan vastaajista, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 1 vaihtoehdon 2.

Voi täysin luottaa seurustelukumppaniin

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka voivat täysin luottaa seurustelukumppaniinsa.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: "Seurusteletko tällä hetkellä?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä. Kysymys 2: "Miten seuraavat asiat kuvaavat tämän hetkistä seurusteluasi?". Kysymyksen osio: 4) voin täysin luottaa seurustelukumppaniini. Vastausvaihtoehdot 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus lasketaan vastaajista, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 1 vaihtoehdon 2.

Puhuvat seurustelusuhteessa kunnioittavasti toisilleen

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka puhuvat seurustelusuhteessa kunnioittavasti toisilleen.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: "Seurusteletko tällä hetkellä?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä. Kysymys 2: "Miten seuraavat asiat kuvaavat tämän hetkistä seurusteluasi?". Kysymyksen osio: 5) puhumme kunnioittavasti toisillemme. Vastausvaihtoehdot 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus lasketaan vastaajista, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 1 vaihtoehdon 2.

Voivat seurustelusuhteessa ilmaista toisilleen läheisyyttä ja rakkautta

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka voivat seurustelusuhteessa ilmaista toisilleen läheisyyttä ja rakkautta.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: "Seurusteletko tällä hetkellä?". Vastausvaihtoehdot: 1) en, 2) kyllä. Kysymys 2: "Miten seuraavat asiat kuvaavat tämän hetkistä seurusteluasi?". Kysymyksen osio: 6) seurustelusuhteessa voimme ilmaista toisillemme läheisyyttä ja rakkautta. Vastausvaihtoehdot 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus lasketaan vastaajista, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 1 vaihtoehdon 2.

Ollut emätin- tai peräaukkoyhdyntä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat olleet yhdynnässä ainakin kerran.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko koskaan ollut yhdynnässä (emätin- tai peräaukkoyhdyntä)?" Vastausvaihtoehdot: 1) en ole ja 2) olen. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2.

Ei ole käyttänyt ehkäisymenetelmää viimeisimmässä yhdynnässä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka eivät ole käyttäneet ehkäisymenetelmää viimeisimmässä yhdynnässä.

Indikaattori perustuu kahteen kysymykseen. Kysymys 1: "Oletko koskaan ollut yhdynnässä (emätin- tai peräaukkoyhdyntä)?" Vastausvaihtoehdot: 1) en ole, 2) olen. Kysymys 2: "Mitä ehkäisymenetelmää käytit viimeisimmässä yhdynnässä? Voit valita useita vaihtoehtoja." Vastausvaihtoehdot: 1) kondomia, 2) e-pillereitä, ehkäisyrengasta, tai -laastaria, 3) kierukkaa, 4) jälkiehkäisyä yhdynnän jälkeen, 5) jotakin muuta menetelmää, 6) ei mitään (8. ja 9. lk), 7) ei mitään, toivomme lasta (2. aste), 8) ei mitään, muusta syystä (2. aste), 9) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 2 vaihtoehdon 6, 7 tai 8. Osuus lasketaan vastaajista, jotka ovat ilmoittaneet kysymyksessä 1 vaihtoehdon 2.

Harrastanut muuta seksiä kuin emätin- tai peräaukkoyhdyntää

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat harrastaneet muuta seksiä kuin emätin- ja peräaukkoyhdyntää ainakin kerran.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko harrastanut muuta seksiä kuin yhdyntää (emätin- tai peräaukkoyhdyntä)?" Vastausvaihtoehdot: 1) en ole ja 2) olen. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2.

Tarvitsee mahdollisuutta keskustella jonkun kanssa ihmissuhteista ja seksuaalisuudesta

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka tarvitsevat mahdollisuutta keskustella jonkun kanssa ihmissuhteista ja seksuaalisuudesta.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Tarvitsetko jotain seuraavista?". Kysymyksen osio: 1) mahdollisuutta keskustella jonkun kanssa ihmissuhteista ja seksuaalisuudesta. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, 2) en, 3) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Tarvitsee enemmän tietoa kehosta

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka tarvitsevat enemmän tietoa kehosta.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Tarvitsetko jotain seuraavista?". Kysymyksen osio: 2) enemmän tietoa kehosta. Vastausvaihtoehdot: 1) Kyllä, 2) en, 3) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Tarvitsee enemmän tietoa mahdollisuudesta tulla raskaaksi

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka tarvitsevat enemmän tietoa mahdollisuudesta tulla raskaaksi.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Tarvitsetko jotain seuraavista?". Kysymyksen osio: 3) enemmän tietoa mahdollisuudesta tulla raskaaksi. Vastausvaihtoehdot: 1) Kyllä, 2) en, 3) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Tarvitsee ilmaisia kondomeja

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka tarvitsevat ilmaisia kondomeja.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Tarvitsetko jotain seuraavista?". Kysymyksen osio: 4) ilmaisia kondomeja. Vastausvaihtoehdot: 1) Kyllä, 2) en, 3) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Tarvitsee halvempia ehkäisymenetelmiä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka tarvitsevat halvempia ehkäisymenetelmiä.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Tarvitsetko jotain seuraavista?". Kysymyksen osio: 5) halvempia ehkäisymenetelmiä. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, 2) en, 3) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Tarvitsee enemmän tietoa seksitaudeista

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka tarvitsevat enemmän tietoa seksitaudeista.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Tarvitsetko jotain seuraavista?". Kysymyksen osio: 6) enemmän tietoa seksitaudeista. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, 2) en, 3) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Tarvitsee lisätietoa siitä, kuinka voi tilata klamydiatestin

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka tarvitsevat lisätietoa siitä, kuinka voi tilata klamydiatestin.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Tarvitsetko jotain seuraavista?". Kysymyksen osio: 7) lisätietoa, kuinka voin tilata klamydiatestin. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, 2) en, 3) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Pitää koulunkäynnistä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka pitävät koulunkäynnistä hyvin tai melko paljon.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Mitä pidät koulunkäynnistä tai opiskelusta tällä hetkellä? Pidän koulunkäynnistä tai opiskelusta" Vastausvaihtoehdot: 1) hyvin paljon, 2) melko paljon, 3) melko vähän, 4) en lainkaan. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka eivät koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Koen olevani tärkeä osa". Summaindikaattori muodostuu kahdesta kysymyksen osiosta: 1) luokkayhteisöä ja 2) kouluyhteisöä. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 4 tai 5 molempiin osioihin. Laskennassa ovat mukana vain molempiin kysymyksen osioihin vastanneet.

Ongelmia oppimisyhteisön ilmapiirissä

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat eri mieltä siitä, että luokassa tai ryhmässä on hyvä työrauha, luokan tai ryhmän ilmapiiri on sellainen, että uskaltaa vapaasti ilmaista mielipiteensä ja luokan tai ryhmän oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Mitä mieltä olet luokastasi tai ryhmästäsi?". Summaindikaattori muodostuu kolmesta kysymyksen osiosta: 1) luokassani tai ryhmässäni on hyvä työrauha, 2) luokan tai ryhmän ilmapiiri on sellainen, että uskallan vapaasti ilmaista mielipiteeni, 3) luokkani tai ryhmäni oppilaat viihtyvät hyvin yhdessä. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) eri mieltä ja 4) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kaikkiin kolmeen osioon vaihtoehdon 3 tai 4.

Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat täysin samaa mieltä tai samaa mieltä siitä, että opettajat rohkaisevat heitä ilmaisemaan oman mielipiteensä oppitunneilla, opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä heille kuuluu ja opettajat kohtelevat oppilaita oikeudenmukaisesti.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Mitä mieltä olet opettajastasi?". Summaindikaattori muodostuu kolmesta kysymyksen osiosta: 1) opettajat rohkaisevat minua ilmaisemaan oman mielipiteeni oppitunneilla, 2) opettajat ovat kiinnostuneita siitä, mitä minulle kuuluu, 3) opettajat kohtelevat meitä oppilaita tai opiskelijoita oikeudenmukaisesti. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) eri mieltä, 4) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kaikissa osioissa vaihtoehdon 1 tai 2.

Huonot WC-, pukeutumis- ja peseytymistilat oppilaitoksessa häirinneet paljon

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat, että huonot WC-, pukeutumis- ja peseytymistilat oppilaitoksessa ovat häirinneet paljon lukuvuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Ovatko seuraavat asiat häirinneet sinua koulussa tai oppilaitoksessa tämän lukuvuoden aikana?". Kysymyksen osio: 9) huonot WC-, pukeutumis- ja peseytymistilat. Vastausvaihtoehdot: 1) ei ollenkaan, 2) jonkin verran, 3) paljon. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 3.

Luvattomia poissaoloja vähintään kuukausittain

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), joilla on ollut luvattomia poissaoloja vähintään kuukausittain lukuvuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Kuinka usein sinulla on ollut tämän lukuvuoden aikana?". Kysymyksen osio: 2) luvattomia poissaoloja, lintaamista. Vastausvaihtoehdot: 1) ei lainkaan, 2) muutaman kerran vuodessa, 3) kuukausittain, 4) viikoittain ja 5) päivittäin tai lähes päivittäin. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 3, 4 tai 5.

Poissaoloja sairauden vuoksi vähintään kuukausittain

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), joilla on ollut poissaoloja sairauden vuoksi vähintään kuukausittain lukuvuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Kuinka usein sinulla on ollut tämän lukuvuoden aikana?". Kysymyksen osio: 3) poissaoloja sairauden vuoksi. Vastausvaihtoehdot: 1) ei lainkaan, 2) muutaman kerran vuodessa, 3) kuukausittain, 4) viikoittain ja 5) päivittäin tai lähes päivittäin. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 3, 4 tai 5.

Vaikeuksia oppimistaidoissa

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat paljon vaikeuksia vähintään yhdessä seuraavista: opetuksen seuraaminen oppitunneilla, läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen, kokeisiin valmistautuminen, kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen, lukemista vaativien tehtävien tekeminen, laskemista vaativien tehtävien tekeminen, suullinen esiintyminen, vastaaminen tunnilla tai opiskelussa käytettävien laitteiden (digitaalisen tekniikan tai ohjelmistojen) käyttö.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Onko sinulla vaikeuksia seuraavissa koulunkäyntiin tai opiskeluun liittyvissä asioissa?". Summaindikaattori muodostuu yhdeksästä kysymyksen osiosta: 1) opetuksen seuraaminen oppitunneilla, 2) läksyjen tai muiden vastaavien tehtävien tekeminen, 3) kokeisiin valmistautuminen, 4) kirjoittamista vaativien tehtävien tekeminen, 5) lukemista vaativien tehtävien tekeminen, 6) laskemista vaativien tehtävien tekeminen, 7) suullinen esiintyminen, 8) vastaaminen tunnilla, 9) opiskelussa käytettävien laitteiden (digitaalisen tekniikan tai ohjelmistojen) käyttö. Vastausvaihtoehdot: 1) ei lainkaan, 2) melko vähän, 3) melko paljon ja 4) erittäin paljon. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vähintään yhdessä osiossa vaihtoehdon 4 tai vähintään kolmessa osiossa vaihtoehdon 3.

Välitunnit pelottavat

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat täysin samaa mieltä tai samaa mieltä siitä, että välitunnit tai niille siirtyminen pelottavat.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Mitä mieltä olet välitunneista?". Kysymyksen osio: 1) välitunnit tai niille siirtyminen pelottavat minua. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä, 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

On yksinäinen välitunnilla

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka tuntevat olevansa yksinäisiä välitunneilla.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Mitä mieltä olet välitunneista?". Kysymyksen osio: 2) tunnen välitunneilla olevani yksinäinen. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2.

Koulu-uupumus

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kokevat koulu-uupumusta.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko kokenut seuraavanlaisia tunteita koulutyöhösi tai opiskeluusi liittyen?" Summaindikaattori muodostuu kolmesta kysymyksen osiosta: 1) tunnen hukkuvani koulutyöhön, 2) tuntuu, ettei opinnoillani ole enää merkitystä, 3) minulla on riittämättömyyden tunteita opinnoissani. Vastausvaihtoehdot: 1) en juuri koskaan, 2) muutamana kerran kuukaudessa, 3) muutamana päivänä viikossa, 4) lähes päivittäin. Vastausvaihtoehdot uudelleen luokitellaan seuraavasti: 1=0, 2=0, 3=1, 4=2. Osioiden uudelleen luokitellut pistemäärät lasketaan yhteen. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat saaneet 3–6 pistettä. Laskennassa ovat mukana vain kaikkiin kolmeen kysymyksen osioon vastanneet. Indikaattori perustuu koulu-uupumuksen mittaamiseen kehitettyyn School Burnout Inventory (SBI-10) -kyselylomakkeeseen.

Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), joita on kiusattu koulussa vähintään kerran viikossa lukukauden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Kuinka usein sinua on kiusattu koulussa tämän lukukauden aikana?". Vastausvaihtoehdot: 1) useita kertoja viikossa, 2) noin kerran viikossa, 3) harvemmin, 4) ei lainkaan. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Indikaattori perustuu WHO-Koululaistutkimuksen (Health Behaviour in School-aged Children, HBSC) koulukiusaamista koskeviin kysymyksiin. Kiusaamisella tarkoitetaan tässä sitä, kun toinen oppilas tai ryhmä oppilaita sanoo tai tekee epämiellyttäviä asioita jollekin oppilaalle. Kiusaamista on myös se, kun oppilasta kiusoitellaan toistuvasti tavalla, josta hän ei pidä. Kiusaamista ei ole se, kun kaksi suunnilleen samanvahvuista oppilasta riitelevät.

Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat kokeneet fyysistä uhkaa vuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Onko sinulle viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana tehty seuraavia asioita?". Kysymyksen osiot: 1) varastettu tai yritetty varastaa käyttämällä väkivaltaa tai uhkaamalla sillä, 3) uhattu vahingoittaa fyysisesti, 4) käyty fyysisesti kimppuusi kuten lyöty, potkittu tai käytetty jotain asetta. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, 2) ei. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 vähintään yhteen kysymyksen kohtaan. Osuus lasketaan vähintään yhteen kysymyksen osioon vastanneista.

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat kokeneet vuoden aikana häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?". Kysymyksen osiot: 1) puhelimessa tai internetissä, 2) koulussa tai oppilaitoksessa, 3) työssäoppimisjaksolla (vain ammatillisissa oppilaitoksissa), 4) harrastuksissa, 5) kadulla, kauppakeskuksessa tai muualla julkisessa tilassa, 6) sinun tai jonkun toisen henkilön kotona tai muussa yksityisessä tilassa. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, 2) en. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 vähintään yhteen kysymyksen osioon. Osuus lasketaan vähintään yhteen kysymyksen osioon vastanneista.

Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat kokeneet vuoden aikana seksuaaliväkivaltaa.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko kokenut jotain seuraavista viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?". Kysymyksen osiot: 1) pakottamista riisuuntumaan, 2) kehon intiimien alueiden koskettelua vasten tahtoasi, 3) yhdyntään tai muunlaiseen seksiin painostamista tai pakottamista ja 4) rahan, tavaran tai päihteiden tarjoamista sinulle vastineeksi seksistä. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, 2) en. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vähintään yhteen kysymyksen osioon vaihtoehdon 1. Osuus lasketaan vähintään yhteen kysymyksen osioon vastanneista.

Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat kokeneet vanhempien tai muun huoltapitävän aikuisen henkistä väkivaltaa vuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Onko vanhempasi tehnyt sinulle seuraavia asioita viimeksi kuluneen 12 kuukauden aikana?". Kysymyksen osiot: 1) kieltäytynyt puhumasta sinulle pitkän aikaa, 2) loukannut sanallisesti, esimerkiksi haukkunut sinua, 3) nöyryyttänyt tai nolannut sinua, 4) uhannut hylätä tai jättää sinut yksin, 5) heittänyt, lyönyt tai potkinut esineitä (esim. paiskonut ovia), 6) lukinnut sinut johonkin paikkaan, 7) uhannut sinua väkivallalla. Vastausvaihtoehdot: 1) ei, 2) 1-2 kertaa, 3) 3 kertaa tai useammin, 4) on tehnyt, mutta en muista montako kertaa. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2, 3 tai 4 vähintään yhteen kysymyksen osioon. Osuus lasketaan vähintään yhteen kysymyksen osioon vastanneista. Vanhemmilla tarkoitettiin kysymyksessä esimerkiksi äitiä tai äitipuolta, isää tai isäpuolta, adoptiovanhempia, sijaisperheen vanhempia tai lastensuojelulaitoksen ohjaajia.

Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat kokeneet vanhempien tai muun huoltapitävän aikuisen fyysistä väkivaltaa vuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Onko vanhempasi tehnyt sinulle seuraavia asioita viimeksi kulu-
neen 12 kuukauden aikana?". Kysymyksen osiot: 1) tarttunut sinuun niin, että sinuun sattui, 2) töninyt tai ravistellut sinua vihaisesti, 3) tukistanut sinua, 4) läimäyttänyt sinua, 5) lyönyt sinua nyrkillä tai esineellä, 6) potkaissut sinua, 7) satuttanut sinua muuten fyysisesti. Vastausvaihtoehdot: 1) ei, 2) 1-2 kertaa, 3) 3 kertaa tai useammin, 4) on tehnyt, mutta en muista montako kertaa. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2, 3 tai 4 vähintään yhteen kysymyksen osioon. Osuus lasketaan vähintään yhteen kysymyksen osioon vastanneista. Vanhemmilla tarkoitettiin kysymyksessä esimerkiksi äitiä tai äitipuolta, isää tai isäpuolta, adoptiovanhempia, sijaisperheen vanhempia tai lastensuojelulaitoksen ohjaajia.

Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka eivät pysty juuri koskaan keskustelemaan vanhempiensa kanssa omista asioistaan.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Pystytkö keskustelemaan vanhempiesi kanssa omista asioistasi?". Vastausvaihtoehdot: 1) en juuri koskaan, 2) silloin tällöin, 3) melko usein, 4) usein. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1.

Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), joilla on koulussa joku aikuinen, jonka kanssa voi tarvittaessa keskustella mieltä painavista asioista.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Onko koulussasi joku aikuinen, jonka kanssa voit tarvittaessa keskustella mieltäsi painavista asioista?". Vastausvaihtoehdot: 1) ei, 2) kyllä, 3) en tiedä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 2.

Saanut tukea ja apua hyvinvointiin kouluterveydenhoitajalta lukuvuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kertovat saaneensa vähintään jonkin verran tukea ja apua hyvinvointiinsa kouluterveydenhoitajalta lukuvuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko saanut tukea ja apua hyvinvointiisi seuraavilta koulun aikuisilta tämän lukuvuoden aikana?". Kysymyksen osio: 1) terveydenhoitajalta. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, paljon, 2) kyllä, jonkin verran, 3) en, mutta olisin tarvinnut, 4) en ole tarvinnut apua. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Nuorten osuus on laskettu apua tarvinneista, joten mukana laskennassa ei ole vaihtoehdon 4 ilmoittaneet.

Saanut tukea ja apua hyvinvointiin koululääkäriltä lukuvuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kertovat saaneensa vähintään jonkin verran tukea ja apua hyvinvointiinsa koululääkäriltä lukuvuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko saanut tukea ja apua hyvinvointiisi seuraavilta koulun aikuisilta tämän lukuvuoden aikana?". Kysymyksen osio: 2) lääkäriltä. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, paljon, 2) kyllä, jonkin verran, 3) en, mutta olisin tarvinnut, 4) en ole tarvinnut apua. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Nuorten osuus on laskettu apua tarvinneista, joten mukana laskennassa ei ole vaihtoehdon 4 ilmoittaneet.

Saanut tukea ja apua hyvinvointiin koulupsykologilta lukuvuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kertovat saaneensa vähintään jonkin verran tukea ja apua hyvinvointiinsa koulupsykologilta lukuvuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko saanut tukea ja apua hyvinvointiisi seuraavilta koulun aikuisilta tämän lukuvuoden aikana?". Kysymyksen osio: 3) psykologilta. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, paljon, 2) kyllä, jonkin verran, 3) en, mutta olisin tarvinnut, 4) en ole tarvinnut apua. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Nuorten osuus on laskettu apua tarvinneista, joten mukana laskennassa ei ole vaihtoehdon 4 ilmoittaneet.

Saanut tukea ja apua hyvinvointiin koulukuraattorilta lukuvuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kertovat saaneensa vähintään jonkin verran tukea ja apua hyvinvointiinsa koulukuraattorilta lukuvuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko saanut tukea ja apua hyvinvointiisi seuraavilta koulun aikuisilta tämän lukuvuoden aikana?". Kysymyksen osio: 4) kuraattorilta. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, paljon, 2) kyllä, jonkin verran, 3) en, mutta olisin tarvinnut, 4) en ole tarvinnut apua. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Nuorten osuus on laskettu apua tarvinneista, joten mukana laskennassa ei ole vaihtoehdon 4 ilmoittaneet.

Saanut tukea ja apua hyvinvointiin opettajalta lukuvuoden aikana

Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka kertovat saaneensa vähintään jonkin verran tukea ja apua hyvinvointiinsa opettajalta lukuvuoden aikana.

Indikaattori perustuu kysymykseen: "Oletko saanut tukea ja apua hyvinvointiisi seuraavilta koulun aikuisilta tämän lukuvuoden aikana?". Kysymyksen osio: 5) opettajalta. Vastausvaihtoehdot: 1) kyllä, paljon, 2) kyllä, jonkin verran, 3) en, mutta olisin tarvinnut, 4) en ole tarvinnut apua. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Nuorten osuus on laskettu apua tarvinneista, joten mukana laskennassa ei ole vaihtoehdon 4 ilmoittaneet.

Terveystarkastus toteutuu nuorella laadukkaasti

Yläkoulu: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että lukuvuoden aikana tehty terveystarkastus toteutui laadukkaasti. Terveystarkastus voi olla laaja tai määräaikainen.

Lukio ja AOL: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että viimeisin terveystarkastus toteutui laadukkaasti.

Yläkoulu: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat tämän lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa?". Summaindikaattori muodostuu neljästä kysymyksen osiosta: 1) puhuttiin minulle tärkeistä asioista, 2) mielipidettäni kuunneltiin, 3) puhuttiin kotiasioistani ja 4) uskalsin kertoa asioistani rehellisesti. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kaikkiin osioihin vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitajalla tai koululääkärillä.

Lukio ja AOL: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat viimeisimmässä terveystarkastuksessa?". Summaindikaattori muodostuu neljästä kysymyksen osiosta: 1) puhuttiin minulle tärkeistä asioista, 2) mielipidettäni kuunneltiin, 3) puhuttiin kotiasioistani ja 4) uskalsin kertoa asioistani rehellisesti. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet kaikkiin osioihin vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet nykyisenä opiskeluvuonna terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkäriä.

Terveystarkastuksessa puhutaan nuorelle tärkeistä asioista

Yläkoulu: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa puhuttiin nuorelle tärkeistä asioista. Terveystarkastus voi olla laaja tai määräaikainen.

Lukio ja AOL: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että viimeisimmässä terveystarkastuksessa puhuttiin nuorelle tärkeistä asioista.

Yläkoulu: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat tämän lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa?". Kysymyksen osio: 1) puhuttiin minulle tärkeistä asioista. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitajalla tai koululääkärillä.

Lukio ja AOL: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat viimeisimmässä terveystarkastuksessa?". Kysymyksen osio: 1) puhuttiin minulle tärkeistä asioista. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet nykyisenä opiskeluvuonna terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkäriä.

Terveystarkastuksessa nuoren mielipidettä kuunnellaan

Yläkoulu: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa nuoren mielipidettä kuunneltiin. Terveystarkastus voi olla laaja tai määräaikainen.

Lukio ja AOL: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että viimeisimmässä terveystarkastuksessa nuoren mielipidettä kuunneltiin.

Yläkoulu: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat tämän lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa?". Kysymyksen osio: 2) mielipidettäni kuunneltiin. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitajalla tai koululääkärillä.

Lukio ja AOL: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat viimeisimmässä terveystarkastuksessa?". Kysymyksen osio: 2) mielipidettäni kuunneltiin. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet nykyisenä opiskeluvuonna terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkäriä.

Terveystarkastuksessa puhutaan nuoren kotiasioista

Yläkoulu: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa puhuttiin nuoren kotiasioista. Terveystarkastus voi olla laaja tai määräaikainen.

Lukio ja AOL: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että viimeisimmässä terveystarkastuksessa puhuttiin nuoren kotiasioista.

Yläkoulu: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat tämän lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa?". Kysymyksen osio: 3) puhuttiin kotiasioistani. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitajalla tai koululääkärillä.

Lukio ja AOL: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat viimeisimmässä terveystarkastuksessa?". Kysymyksen osio 3) puhuttiin kotiasioistani. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet nykyisenä opiskeluvuonna terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkäriä.

Terveystarkastuksessa nuori uskaltaa kertoa asioistaan rehellisesti

Yläkoulu: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa nuori uskalsi kertoa asioistaan rehellisesti. Terveystarkastus voi olla laaja tai määräaikainen.

Lukio ja AOL: Indikaattori tuottaa tietoa niiden nuorten osuudesta (%), jotka ovat samaa mieltä siitä, että viimeisimmässä terveystarkastuksessa nuori uskalsi kertoa asioistaan rehellisesti.

Yläkoulu: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat tämän lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa?". Kysymyksen osio: 4) uskalsin kertoa asioistani rehellisesti. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet lukuvuoden aikana tehdyssä terveystarkastuksessa kouluterveydenhoitajalla tai koululääkärillä.

Lukio ja AOL: Indikaattori perustuu kysymykseen: "Miten seuraavat asiat toteutuivat viimeisimmässä terveystarkastuksessa?". Kysymyksen osio: 4) uskalsin kertoa asioistani rehellisesti. Vastausvaihtoehdot: 1) täysin samaa mieltä, 2) samaa mieltä, 3) ei samaa eikä eri mieltä, 4) eri mieltä ja 5) täysin eri mieltä. Tarkastelussa ovat vastaajat, jotka ovat ilmoittaneet vaihtoehdon 1 tai 2. Osuus on laskettu vastaajista, jotka ovat käyneet nykyisenä opiskeluvuonna terveystarkastuksessa terveydenhoitajalla tai lääkäriä.

Liite 2. Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	65 %	44 %	49 %	86 %	71 %	79 %	49 %	76 %
	N	1 528	5 017	6 575	35 740	35 047	70 891	2 764	78 392
Lukio	%	61 %	49 %	51 %	83 %	74 %	78 %	44 %	75 %
	N	855	3 498	4 366	16 487	21 178	37 694	1 057	42 568
Ammatillinen oppilaitos	%	56 %	47 %	50 %	84 %	71 %	79 %	52 %	77 %
	N	493	1 081	1 582	11 765	7 591	19 377	583	21 147
Yhteensä	%	62 %	46 %	50 %	85 %	72 %	79 %	48 %	76 %
	N	2 876	9 596	12 523	63 992	63 816	127 962	4 404	142 107

Liitetaulukko 2. Ei yhtään läheistä ystävää. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	18 %	11 %	13 %	10 %	6 %	8 %	16 %	8 %
	N	1 715	5 110	6 859	37 551	35 627	73 281	2 932	81 075
Lukio	%	15 %	9 %	10 %	10 %	5 %	7 %	13 %	8 %
	N	863	3 520	4 396	16 704	21 276	38 009	1 080	42 902
Ammatillinen oppilaitos	%	14 %	10 %	11 %	9 %	5 %	7 %	12 %	8 %
	N	518	1 099	1 625	12 334	7 713	20 071	613	21 907
Yhteensä	%	17 %	10 %	12 %	9 %	6 %	8 %	15 %	8 %
	N	3 096	9 729	12 880	66 589	64 616	131 361	4 625	145 884

Liitetaulukko 3. Tuntee itsensä yksinäiseksi. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	17 %	30 %	27 %	4 %	12 %	8 %	28 %	9 %
	N	1 719	5 120	6 872	37 724	35 703	73 533	2 942	81 360
Lukio	%	19 %	28 %	26 %	6 %	12 %	10 %	30 %	11 %
	N	865	3 519	4 397	16 749	21 292	38 070	1 078	42 970
Ammatillinen oppilaitos	%	17 %	32 %	27 %	5 %	15 %	9 %	26 %	10 %
	N	517	1 096	1 621	12 339	7 712	20 074	611	21 914
Yhteensä	%	18 %	29 %	26 %	5 %	13 %	9 %	28 %	10 %
	N	3 101	9 735	12 890	66 812	64 707	131 677	4 631	146 244

Liitetaulukko 4. Osallisuusindikaattorin summapistemäärä (0-100). Keskiarvot seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	ka	71	61	63	79	74	77	62	76
	N	1 449	4 836	6 311	34 260	33 770	68 130	2 637	75 272
Lukio	ka	69	64	65	79	75	77	61	76
	N	838	3 421	4 271	16 050	20 689	36 768	1 041	41 510
Ammatillinen oppilaitos	ka	69	63	65	79	73	76	65	76
	N	447	1 055	1 508	11 372	7 345	18 735	559	20 410
Yhteensä	ka	70	62	64	79	74	77	62	76
	N	2 734	9 312	12 090	61 682	61 804	123 633	4 237	137 183

Liitetaulukko 5. Kokee päivittäiset tekemiset merkitykselliseksi. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	58 %	37 %	42 %	74 %	64 %	69 %	43 %	67 %
	N	1 516	4 988	6 534	35 541	34 798	70 442	2 752	77 847
Lukio	%	56 %	41 %	44 %	74 %	66 %	69 %	39 %	67 %
	N	851	3 498	4 362	16 440	21 121	37 590	1 061	42 433
Ammatillinen oppilaitos	%	55 %	39 %	44 %	73 %	63 %	69 %	44 %	67 %
	N	480	1 078	1 564	11 755	7 549	19 323	576	21 063
Yhteensä	%	57 %	39 %	43 %	74 %	64 %	69 %	42 %	67 %
	N	2 847	9 564	12 460	63 736	63 468	127 355	4 389	141 343

Liitetaulukko 6. Kokee saavansa myönteistä palautetta tekemisistä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	65 %	53 %	55 %	78 %	70 %	74 %	53 %	73 %
	N	1 504	4 981	6 513	35 501	34 780	70 384	2 737	77 773
Lukio	%	65 %	54 %	56 %	77 %	71 %	73 %	52 %	72 %
	N	854	3 499	4 365	16 437	21 102	37 568	1 063	42 411
Ammatillinen oppilaitos	%	61 %	54 %	56 %	76 %	69 %	73 %	57 %	72 %
	N	478	1 075	1 559	11 746	7 551	19 316	576	21 046
Yhteensä	%	64 %	53 %	56 %	77 %	70 %	74 %	53 %	72 %
	N	2 836	9 555	12 437	63 684	63 433	127 268	4 376	141 230

Liitetaulukko 7. Kokee kuuluvansa itselleen tärkeään ryhmään tai yhteisöön. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	67 %	57 %	60 %	78 %	73 %	75 %	56 %	74 %
	N	1 505	4 974	6 506	35 428	34 734	70 266	2 739	77 639
Lukio	%	71 %	67 %	68 %	82 %	79 %	80 %	63 %	79 %
	N	852	3 499	4 364	16 433	21 110	37 572	1 063	42 410
Ammatillinen oppilaitos	%	65 %	55 %	58 %	76 %	68 %	73 %	56 %	72 %
	N	480	1 073	1 559	11 724	7 537	19 281	577	21 008
Yhteensä	%	68 %	61 %	62 %	79 %	74 %	76 %	58 %	75 %
	N	2 837	9 546	12 429	63 585	63 381	127 119	4 379	141 057

Liitetaulukko 8. Kokee olevansa tarpeellinen muille ihmisille. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	60 %	42 %	46 %	76 %	67 %	71 %	45 %	69 %
	N	1 505	4 977	6 510	35 455	34 753	70 310	2 739	77 697
Lukio	%	59 %	49 %	51 %	77 %	73 %	75 %	46 %	72 %
	N	851	3 497	4 361	16 435	21 113	37 577	1 059	42 420
Ammatillinen oppilaitos	%	59 %	47 %	50 %	76 %	69 %	73 %	50 %	71 %
	N	479	1 074	1 559	11 730	7 547	19 297	577	21 020
Yhteensä	%	59 %	45 %	48 %	76 %	69 %	73 %	46 %	71 %
	N	2 835	9 548	12 430	63 620	63 413	127 184	4 375	141 137

Liitetaulukko 9. Kokee pystyvänsä vaikuttamaan oman elämänsä kulkuun. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	75 %	62 %	65 %	88 %	81 %	84 %	61 %	83 %
	N	1 502	4 980	6 511	35 460	34 775	70 338	2 738	77 720
Lukio	%	77 %	67 %	69 %	90 %	85 %	87 %	62 %	85 %
	N	853	3 494	4 360	16 445	21 126	37 600	1 060	42 439
Ammatillinen oppilaitos	%	70 %	63 %	65 %	86 %	80 %	83 %	65 %	82 %
	N	475	1 074	1 556	11 745	7 543	19 308	575	21 031
Yhteensä	%	75 %	64 %	66 %	88 %	82 %	85 %	62 %	84 %
	N	2 830	9 548	12 427	63 650	63 444	127 246	4 373	141 190

Liitetaulukko 10. Kokee, että elämällä on tarkoitus. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	59 %	38 %	43 %	78 %	68 %	73 %	43 %	71 %
	N	1 501	4 975	6 504	35 452	34 760	70 316	2 733	77 692
Lukio	%	53 %	42 %	44 %	77 %	71 %	74 %	38 %	71 %
	N	853	3 492	4 358	16 429	21 121	37 579	1 059	42 421
Ammatillinen oppilaitos	%	52 %	40 %	44 %	77 %	68 %	73 %	46 %	71 %
	N	473	1 074	1 553	11 739	7 545	19 304	575	21 024
Yhteensä	%	56 %	40 %	43 %	78 %	69 %	73 %	42 %	71 %
	N	2 827	9 541	12 415	63 620	63 426	127 199	4 367	141 137

Liitetaulukko 11. Kokee pystyvänsä tavoittelemaan itselle tärkeitä asioita. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	71 %	54 %	58 %	85 %	77 %	81 %	56 %	79 %
	N	1 504	4 971	6 503	35 380	34 731	70 214	2 730	77 591
Lukio	%	71 %	61 %	63 %	87 %	80 %	83 %	56 %	81 %
	N	853	3 489	4 355	16 428	21 115	37 572	1 060	42 408
Ammatillinen oppilaitos	%	62 %	54 %	56 %	82 %	74 %	79 %	55 %	77 %
	N	470	1 077	1 553	11 733	7 531	19 284	575	21 003
Yhteensä	%	69 %	57 %	60 %	85 %	78 %	81 %	56 %	80 %
	N	2 827	9 537	12 411	63 541	63 377	127 070	4 365	141 002

Liitetaulukko 12. Kokee saavansa apua silloin, kun sitä todella tarvitsee. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	72 %	59 %	62 %	86 %	78 %	82 %	59 %	80 %
	N	1 500	4 980	6 508	35 372	34 735	70 210	2 733	77 583
Lukio	%	71 %	62 %	64 %	87 %	81 %	84 %	55 %	82 %
	N	854	3 492	4 359	16 414	21 101	37 544	1 058	42 384
Ammatillinen oppilaitos	%	70 %	64 %	65 %	83 %	77 %	81 %	64 %	80 %
	N	474	1 073	1 553	11 729	7 535	19 284	573	21 007
Yhteensä	%	71 %	61 %	63 %	86 %	79 %	82 %	59 %	81 %
	N	2 828	9 545	12 420	63 515	63 371	127 038	4 364	140 974

Liitetaulukko 13. Kokee, että häneen luotetaan. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	70 %	61 %	63 %	84 %	81 %	82 %	60 %	81 %
	N	1 492	4 969	6 488	35 371	34 727	70 202	2 726	77 562
Lukio	%	71 %	70 %	70 %	87 %	87 %	87 %	63 %	86 %
	N	851	3 490	4 354	16 426	21 092	37 547	1 060	42 381
Ammatillinen oppilaitos	%	67 %	66 %	66 %	83 %	81 %	82 %	64 %	81 %
	N	473	1 078	1 557	11 726	7 541	19 287	575	21 009
Yhteensä	%	70 %	65 %	66 %	85 %	83 %	84 %	61 %	82 %
	N	2 816	9 537	12 399	63 523	63 360	127 036	4 361	140 952

Liitetaulukko 14. Kokee pystyvänsä vaikuttamaan joihinkin elinympäristönsä asioihin. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	68 %	59 %	61 %	80 %	73 %	77 %	59 %	76 %
	N	1 489	4 965	6 480	35 195	34 567	69 866	2 715	77 209
Lukio	%	74 %	68 %	69 %	84 %	79 %	81 %	63 %	80 %
	N	852	3 485	4 350	16 377	21 053	37 459	1 055	42 297
Ammatillinen oppilaitos	%	64 %	62 %	62 %	80 %	73 %	77 %	63 %	76 %
	N	469	1 076	1 551	11 658	7 509	19 187	569	20 906
Yhteensä	%	69 %	63 %	64 %	81 %	75 %	78 %	60 %	77 %
	N	2 810	9 526	12 381	63 230	63 129	126 512	4 339	140 412

Liitetaulukko 15. Harrastaa taidetta ja kulttuuria vähintään yhtenä päivänä viikossa. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	56 %	84 %	77 %	33 %	61 %	47 %	69 %	50 %
	N	1 515	4 961	6 505	35 022	34 445	69 565	2 732	76 945
Lukio	%	71 %	85 %	82 %	45 %	63 %	55 %	78 %	58 %
	N	849	3 492	4 354	16 334	21 022	37 385	1 058	42 219
Ammatillinen oppilaitos	%	51 %	69 %	64 %	22 %	39 %	28 %	61 %	31 %
	N	479	1 064	1 550	11 645	7 464	19 127	571	20 852
Yhteensä	%	60 %	83 %	77 %	34 %	59 %	47 %	70 %	49 %
	N	2 843	9 517	12 409	63 001	62 931	126 077	4 361	140 016

Liitetaulukko 16. Vähintään tunnin päivässä liikkuvat. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	22 %	12 %	15 %	25 %	20 %	23 %	18 %	22 %
	N	1 706	5 109	6 849	37 756	35 645	73 513	2 936	81 330
Lukio	%	12 %	7 %	8 %	17 %	13 %	15 %	10 %	14 %
	N	868	3 514	4 395	16 773	21 309	38 111	1 078	43 003
Ammatillinen oppilaitos	%	17 %	11 %	13 %	17 %	12 %	15 %	15 %	15 %
	N	514	1 098	1 620	12 352	7 703	20 078	613	21 925
Yhteensä	%	19 %	10 %	12 %	22 %	17 %	19 %	16 %	19 %
	N	3 088	9 721	12 864	66 881	64 657	131 702	4 627	146 258

Liitetaulukko 17. Hampaiden harjaus harvemmin kuin kahdesti päivässä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	55 %	43 %	46 %	51 %	27 %	39 %	50 %	39 %
	N	1 706	5 117	6 858	37 790	35 716	73 620	2 946	81 447
Lukio	%	50 %	35 %	38 %	42 %	22 %	31 %	46 %	31 %
	N	869	3 517	4 399	16 772	21 272	38 073	1 077	42 976
Ammatillinen oppilaitos	%	69 %	53 %	58 %	64 %	36 %	53 %	60 %	53 %
	N	513	1 103	1 624	12 387	7 725	20 136	614	21 987
Yhteensä	%	56 %	41 %	45 %	51 %	26 %	39 %	50 %	39 %
	N	3 088	9 737	12 881	66 949	64 713	131 829	4 637	146 410

Liitetaulukko 18. Ei syö aamupalaa joka arkiamu. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	45 %	53 %	51 %	37 %	43 %	40 %	51 %	40 %
	N	1 699	5 110	6 842	37 720	35 699	73 531	2 932	81 356
Lukio	%	45 %	48 %	48 %	34 %	34 %	34 %	48 %	35 %
	N	869	3 519	4 401	16 766	21 294	38 089	1 075	42 994
Ammatillinen oppilaitos	%	57 %	63 %	61 %	52 %	52 %	52 %	61 %	52 %
	N	512	1 099	1 619	12 351	7 720	20 095	613	21 947
Yhteensä	%	47 %	52 %	51 %	39 %	41 %	40 %	52 %	41 %
	N	3 080	9 728	12 862	66 837	64 713	131 715	4 620	146 297

Liitetaulukko 19. Ei syö koululounasta päivittäin. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	41 %	45 %	44 %	34 %	36 %	35 %	47 %	36 %
	N	1 675	5 093	6 801	37 282	35 502	72 895	2 914	80 665
Lukio	%	37 %	41 %	40 %	28 %	30 %	29 %	45 %	30 %
	N	866	3 512	4 391	16 712	21 254	37 995	1 071	42 886
Ammatillinen oppilaitos	%	46 %	44 %	45 %	34 %	38 %	35 %	47 %	36 %
	N	505	1 093	1 606	12 260	7 686	19 969	607	21 798
Yhteensä	%	41 %	43 %	43 %	33 %	34 %	33 %	47 %	34 %
	N	3 046	9 698	12 798	66 254	64 442	130 859	4 592	145 349

Liitetaulukko 20. Nukkuu arkisin alle 8 tuntia. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	38 %	43 %	42 %	32 %	35 %	34 %	44 %	34 %
	N	1 699	5 077	6 808	37 523	35 548	73 179	2 923	80 952
Lukio	%	55 %	48 %	50 %	42 %	40 %	41 %	48 %	42 %
	N	866	3 510	4 389	16 731	21 262	38 022	1 073	42 911
Ammatillinen oppilaitos	%	58 %	50 %	52 %	56 %	47 %	52 %	56 %	52 %
	N	513	1 103	1 623	12 352	7 702	20 078	614	21 926
Yhteensä	%	46 %	46 %	46 %	39 %	38 %	39 %	47 %	39 %
	N	3 078	9 690	12 820	66 606	64 512	131 279	4 610	145 789

Liitetaulukko 21. Tupakoi päivittäin. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	9 %	5 %	6 %	5 %	5 %	5 %	9 %	5 %
	N	1 649	5 031	6 714	36 582	34 824	71 511	2 865	79 146
Lukio	%	6 %	5 %	6 %	2 %	3 %	2 %	6 %	3 %
	N	857	3 486	4 356	16 536	21 126	37 690	1 067	42 542
Ammatillinen oppilaitos	%	18 %	22 %	21 %	16 %	21 %	18 %	22 %	18 %
	N	502	1 084	1 594	12 074	7 611	19 707	594	21 522
Yhteensä	%	10 %	7 %	8 %	6 %	6 %	6 %	10 %	6 %
	N	3 008	9 601	12 664	65 192	63 561	128 908	4 526	143 210

Liitetaulukko 22. Kokeillut kannabista ainakin kerran. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	16 %	9 %	11 %	9 %	6 %	8 %	13 %	8 %
	N	1 649	5 086	6 767	37 279	35 463	72 848	2 891	80 527
Lukio	%	24 %	17 %	18 %	16 %	11 %	13 %	16 %	14 %
	N	862	3 500	4 375	16 691	21 213	37 933	1 070	42 797
Ammatillinen oppilaitos	%	30 %	28 %	29 %	18 %	19 %	19 %	26 %	19 %
	N	504	1 091	1 603	12 156	7 650	19 828	598	21 625
Yhteensä	%	21 %	14 %	16 %	12 %	9 %	11 %	15 %	11 %
	N	3 015	9 677	12 745	66 126	64 326	130 609	4 559	144 949

Liitetaulukko 23. Raittius. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	61 %	63 %	63 %	61 %	61 %	61 %	58 %	61 %
	N	1 621	5 027	6 680	36 617	34 961	71 681	2 856	79 224
Lukio	%	32 %	35 %	34 %	34 %	34 %	34 %	41 %	35 %
	N	858	3 505	4 376	16 617	21 194	37 839	1 065	42 717
Ammatillinen oppilaitos	%	33 %	30 %	31 %	28 %	27 %	28 %	30 %	29 %
	N	498	1 084	1 590	12 098	7 626	19 745	594	21 531
Yhteensä	%	48 %	49 %	49 %	48 %	48 %	48 %	51 %	49 %
	N	2 977	9 616	12 646	65 332	63 781	129 265	4 515	143 472

Liitetaulukko 24. Käyttää alkoholia viikoittain. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	9 %	3 %	5 %	4 %	3 %	4 %	7 %	3 %
	N	1 621	5 027	6 680	36 617	34 961	71 681	2 856	79 224
Lukio	%	11 %	7 %	8 %	8 %	4 %	6 %	8 %	6 %
	N	858	3 505	4 376	16 617	21 194	37 839	1 065	42 717
Ammatillinen oppilaitos	%	18 %	11 %	13 %	14 %	9 %	12 %	15 %	12 %
	N	498	1 084	1 590	12 098	7 626	19 745	594	21 531
Yhteensä	%	11 %	5 %	7 %	7 %	4 %	6 %	9 %	6 %
	N	2 977	9 616	12 646	65 332	63 781	129 265	4 515	143 472

Liitetaulukko 25. Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	15 %	7 %	9 %	9 %	9 %	9 %	13 %	9 %
	N	1 619	5 032	6 683	36 644	34 970	71 719	2 853	79 273
Lukio	%	22 %	16 %	17 %	20 %	17 %	18 %	17 %	18 %
	N	856	3 506	4 374	16 611	21 189	37 828	1 066	42 703
Ammatillinen oppilaitos	%	29 %	23 %	25 %	28 %	25 %	27 %	26 %	26 %
	N	498	1 084	1 590	12 085	7 618	19 724	597	21 504
Yhteensä	%	20 %	12 %	14 %	15 %	13 %	14 %	15 %	14 %
	N	2 973	9 622	12 647	65 340	63 777	129 271	4 516	143 480

Liitetaulukko 26. Kokee terveydentilansa keskinertaiseksi tai huonoksi. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	28 %	48 %	43 %	13 %	23 %	18 %	44 %	20 %
	N	1 674	5 078	6 786	37 308	35 415	72 827	2 921	80 729
Lukio	%	35 %	46 %	44 %	14 %	21 %	18 %	52 %	20 %
	N	857	3 488	4 358	16 605	21 162	37 796	1 068	42 693
Ammatillinen oppilaitos	%	36 %	54 %	49 %	15 %	29 %	21 %	43 %	22 %
	N	501	1 083	1 591	12 159	7 628	19 810	602	21 700
Yhteensä	%	32 %	48 %	44 %	14 %	23 %	18 %	45 %	20 %
	N	3 032	9 649	12 735	66 072	64 205	130 433	4 591	145 122

Liitetaulukko 27. Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	16 %	37 %	32 %	4 %	17 %	10 %	31 %	12 %
	N	1 654	5 006	6 694	37 051	35 061	72 217	2 861	79 876
Lukio	%	18 %	35 %	32 %	5 %	17 %	11 %	36 %	13 %
	N	858	3 452	4 323	16 514	21 009	37 552	1 060	42 367
Ammatillinen oppilaitos	%	17 %	34 %	28 %	4 %	18 %	9 %	26 %	10 %
	N	504	1 075	1 586	12 134	7 574	19 732	605	21 541
Yhteensä	%	17 %	36 %	31 %	4 %	17 %	10 %	31 %	12 %
	N	3 016	9 533	12 603	65 699	63 644	129 501	4 526	143 784

Liitetaulukko 28. Vähintään kaksi viikkoa kestänyt masennusoireilu. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	25 %	46 %	41 %	9 %	20 %	15 %	43 %	16 %
	N	1 680	5 086	6 801	37 388	35 394	72 890	2 911	80 670
Lukio	%	32 %	42 %	41 %	11 %	18 %	15 %	46 %	17 %
	N	857	3 492	4 362	16 650	21 169	37 848	1 068	42 716
Ammatillinen oppilaitos	%	27 %	44 %	39 %	8 %	21 %	13 %	37 %	15 %
	N	507	1 090	1 604	12 224	7 635	19 882	604	21 714
Yhteensä	%	27 %	44 %	40 %	9 %	20 %	14 %	43 %	16 %
	N	3 044	9 668	12 767	66 262	64 198	130 620	4 583	145 100

Liitetaulukko 29. Ollut huolissaan mielialastaan kuluneen 12 kuukauden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	36 %	70 %	62 %	13 %	40 %	27 %	56 %	29 %
	N	1 604	4 973	6 609	34 629	33 611	68 341	2 819	75 805
Lukio	%	54 %	77 %	73 %	19 %	45 %	34 %	70 %	38 %
	N	837	3 454	4 303	15 760	20 635	36 422	1 056	41 206
Ammatillinen oppilaitos	%	41 %	71 %	61 %	13 %	44 %	25 %	57 %	28 %
	N	490	1 076	1 574	11 340	7 350	18 709	586	20 496
Yhteensä	%	42 %	73 %	66 %	15 %	42 %	29 %	59 %	32 %
	N	2 931	9 503	12 486	61 729	61 596	123 472	4 461	137 507

Liitetaulukko 30. Ei tukea ja apua vanhemmilta tai ystäviltä mielialaan liittyviin asioihin, vaikka olisi tarvinnut. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	33 %	37 %	36 %	23 %	27 %	26 %	40 %	27 %
	N	229	1 791	2 025	1 554	6 343	7 909	746	9 846
Lukio	%	27 %	38 %	37 %	23 %	25 %	25 %	41 %	27 %
	N	199	1 456	1 664	1 076	4 841	5 919	383	7 612
Ammatillinen oppilaitos	%	31 %	34 %	33 %	20 %	23 %	22 %	36 %	24 %
	N	93	471	568	601	1 747	2 349	169	2 882
Yhteensä	%	30 %	37 %	36 %	22 %	26 %	25 %	40 %	27 %
	N	521	3 718	4 257	3 231	12 931	16 177	1 298	20 340

Liitetaulukko 31. Ei tukea ja apua koulun aikuisilta tai palveluista mielialaan liittyviin asioihin, vaikka olisi tarvinnut. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	40 %	43 %	42 %	36 %	45 %	43 %	42 %	43 %
	N	203	1 323	1 531	980	3 566	4 550	603	5 916
Lukio	%	52 %	46 %	47 %	48 %	50 %	50 %	42 %	50 %
	N	128	1 017	1 151	541	2 418	2 959	302	4 075
Ammatillinen oppilaitos	%	32 %	34 %	33 %	44 %	40 %	41 %	32 %	39 %
	N	73	355	432	363	1 027	1 391	130	1 792
Yhteensä	%	42 %	43 %	43 %	41 %	46 %	45 %	41 %	45 %
	N	404	2 695	3 114	1 884	7 011	8 900	1 035	11 783

Liitetaulukko 32. Seurustele kyselyhetkellä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	22 %	22 %	22 %	16 %	20 %	18 %	26 %	18 %
	N	1 641	5 029	6 705	36 375	34 759	71 241	2 874	78 650
Lukio	%	22 %	26 %	25 %	23 %	30 %	27 %	25 %	26 %
	N	852	3 484	4 349	16 370	21 047	37 443	1 062	42 263
Ammatillinen oppilaitos	%	28 %	39 %	35 %	26 %	47 %	34 %	36 %	34 %
	N	502	1 085	1 595	11 977	7 619	19 619	593	21 318
Yhteensä	%	23 %	25 %	25 %	20 %	27 %	23 %	27 %	23 %
	N	2 995	9 598	12 649	64 722	63 425	128 303	4 529	142 231

Liitetaulukko 33. Voi seurustelusuhhteessa olla täysin oma itsensä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	83 %	92 %	90 %	98 %	97 %	97 %	89 %	97 %
	N	349	1 072	1 431	5 704	6 914	12 638	716	13 703
Lukio	%	91 %	96 %	95 %	98 %	98 %	98 %	91 %	98 %
	N	187	906	1 098	3 675	6 282	9 965	260	10 935
Ammatillinen oppilaitos	%	93 %	95 %	95 %	98 %	98 %	98 %	92 %	97 %
	N	138	417	556	3 011	3 578	6 593	207	7 061
Yhteensä	%	87 %	94 %	93 %	98 %	98 %	98 %	90 %	97 %
	N	674	2 395	3 085	12 390	16 774	29 196	1 183	31 699

Liitetaulukko 34. On seurustelusuhteessa tyytyväinen omaan kehoonsa. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	65 %	34 %	42 %	84 %	52 %	67 %	46 %	65 %
	N	348	1 073	1 431	5 714	6 910	12 644	719	13 705
Lukio	%	58 %	43 %	46 %	84 %	61 %	69 %	43 %	67 %
	N	186	906	1 097	3 681	6 283	9 972	261	10 940
Ammatillinen oppilaitos	%	61 %	36 %	43 %	85 %	55 %	69 %	48 %	67 %
	N	139	417	557	3 006	3 581	6 591	208	7 059
Yhteensä	%	62 %	38 %	43 %	84 %	56 %	68 %	46 %	66 %
	N	673	2 396	3 085	12 401	16 774	29 207	1 188	31 704

Liitetaulukko 35. Seurustelukumppani arvostaa toisen kehoa. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	77 %	90 %	86 %	95 %	95 %	95 %	85 %	94 %
	N	349	1 073	1 432	5 700	6 887	12 607	719	13 670
Lukio	%	89 %	94 %	94 %	97 %	97 %	97 %	89 %	97 %
	N	183	905	1 093	3 680	6 290	9 978	261	10 942
Ammatillinen oppilaitos	%	91 %	93 %	92 %	96 %	95 %	96 %	90 %	95 %
	N	139	416	556	3 003	3 584	6 591	208	7 060
Yhteensä	%	83 %	92 %	90 %	96 %	96 %	96 %	87 %	95 %
	N	671	2 394	3 081	12 383	16 761	29 176	1 188	31 672

Liitetaulukko 36. Voi täysin luottaa seurustelukumppaniin. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	82 %	90 %	88 %	96 %	94 %	95 %	87 %	94 %
	N	352	1 077	1 439	5 702	6 907	12 629	723	13 695
Lukio	%	87 %	92 %	91 %	96 %	95 %	95 %	91 %	95 %
	N	186	906	1 097	3 677	6 287	9 972	261	10 939
Ammatillinen oppilaitos	%	89 %	91 %	91 %	96 %	93 %	94 %	91 %	94 %
	N	138	416	555	3 008	3 582	6 594	207	7 062
Yhteensä	%	85 %	91 %	90 %	96 %	94 %	95 %	88 %	94 %
	N	676	2 399	3 091	12 387	16 776	29 195	1 191	31 696

Liitetaulukko 37. Puhuvat seurustelusuhhteessa kunnioittavasti toisilleen. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	80 %	90 %	87 %	96 %	93 %	94 %	86 %	94 %
	N	351	1 074	1 435	5 681	6 884	12 585	719	13 650
Lukio	%	91 %	94 %	94 %	96 %	94 %	94 %	90 %	94 %
	N	185	904	1 094	3 666	6 281	9 955	260	10 921
Ammatillinen oppilaitos	%	88 %	90 %	90 %	95 %	92 %	93 %	87 %	93 %
	N	136	415	552	2 998	3 580	6 582	207	7 048
Yhteensä	%	85 %	91 %	90 %	95 %	93 %	94 %	87 %	94 %
	N	672	2 393	3 081	12 345	16 745	29 122	1 186	31 619

Liitetaulukko 38. Voivat seurustelusuhhteessa ilmaista toisilleen läheisyyttä ja rakkautta. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	84 %	93 %	90 %	98 %	98 %	98 %	88 %	97 %
	N	345	1 069	1 424	5 660	6 871	12 551	714	13 606
Lukio	%	95 %	95 %	95 %	98 %	98 %	98 %	92 %	98 %
	N	186	900	1 091	3 665	6 271	9 944	259	10 907
Ammatillinen oppilaitos	%	95 %	96 %	96 %	98 %	97 %	98 %	95 %	97 %
	N	136	416	553	2 989	3 570	6 563	207	7 030
Yhteensä	%	89 %	94 %	93 %	98 %	98 %	98 %	90 %	97 %
	N	667	2 385	3 068	12 314	16 712	29 058	1 180	31 543

Liitetaulukko 39. Ollut emätin- tai peräaukkoyhdyntäessä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	27 %	16 %	19 %	18 %	19 %	19 %	24 %	18 %
	N	1 643	4 997	6 672	36 178	34 372	70 660	2 855	78 141
Lukio	%	37 %	30 %	31 %	37 %	42 %	40 %	30 %	38 %
	N	855	3 465	4 333	16 323	20 946	37 296	1 057	42 105
Ammatillinen oppilaitos	%	48 %	51 %	51 %	50 %	66 %	56 %	49 %	55 %
	N	499	1 076	1 583	11 875	7 561	19 460	590	21 204
Yhteensä	%	33 %	25 %	27 %	29 %	32 %	31 %	28 %	30 %
	N	2 997	9 538	12 588	64 376	62 879	127 416	4 502	141 450

Liitetaulukko 40. Ei ole käyttänyt ehkäisymenetelmää viimeisimmässä yhdynnässä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli-	Cissuku-
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki	vähemmistöt	
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	35 %	22 %	27 %	14 %	13 %	13 %	32 %	14 %
	N	437	815	1 263	6 642	6 672	13 344	673	14 280
Lukio	%	24 %	17 %	18 %	6 %	5 %	5 %	23 %	6 %
	N	319	1 041	1 362	6 078	8 760	14 846	313	16 122
Ammatillinen oppilaitos	%	29 %	22 %	24 %	10 %	8 %	9 %	23 %	10 %
	N	242	553	800	5 931	4 971	10 916	290	11 675
Yhteensä	%	30 %	20 %	23 %	10 %	8 %	9 %	28 %	10 %
	N	998	2 409	3 425	18 651	20 403	39 106	1 276	42 077

Liitetaulukko 41. Harrastanut muuta seksiä kuin emätin- tai peräaukkoyhdyntää. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli-	Cissuku-
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki	vähemmistöt	
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	26 %	18 %	20 %	14 %	15 %	14 %	23 %	14 %
	N	1 634	4 927	6 594	35 773	33 924	69 804	2 827	77 190
Lukio	%	39 %	34 %	35 %	26 %	30 %	28 %	32 %	28 %
	N	849	3 459	4 319	16 104	20 742	36 874	1 051	41 664
Ammatillinen oppilaitos	%	42 %	48 %	46 %	29 %	42 %	34 %	41 %	34 %
	N	495	1 068	1 571	11 639	7 403	19 063	587	20 798
Yhteensä	%	32 %	27 %	28 %	20 %	23 %	21 %	27 %	21 %
	N	2 978	9 454	12 484	63 516	62 069	125 741	4 465	139 652

Liitetaulukko 42. Tarvitsee mahdollisuutta keskustella jonkun kanssa ihmissuhteista ja seksuaalisuudesta. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli-	Cissuku-
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki	vähemmistöt	
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	15 %	16 %	15 %	5 %	6 %	6 %	15 %	6 %
	N	1 702	5 094	6 831	37 404	35 455	72 971	2 918	80 662
Lukio	%	16 %	15 %	15 %	5 %	7 %	6 %	17 %	7 %
	N	862	3 514	4 389	16 662	21 185	37 875	1 072	42 746
Ammatillinen oppilaitos	%	14 %	13 %	14 %	6 %	6 %	6 %	14 %	6 %
	N	513	1 089	1 610	12 201	7 622	19 846	600	21 637
Yhteensä	%	15 %	15 %	15 %	5 %	6 %	6 %	16 %	6 %
	N	3 077	9 697	12 830	66 267	64 262	130 692	4 590	145 045

Liitetaulukko 43. Tarvitsee enemmän tietoa kehosta. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	11 %	9 %	10 %	4 %	5 %	5 %	10 %	5 %
	N	1 693	5 092	6 820	37 359	35 425	72 896	2 912	80 570
Lukio	%	9 %	10 %	10 %	3 %	6 %	5 %	11 %	5 %
	N	860	3 514	4 387	16 636	21 165	37 829	1 069	42 698
Ammatillinen oppilaitos	%	10 %	8 %	8 %	4 %	4 %	4 %	10 %	4 %
	N	510	1 089	1 607	12 166	7 606	19 795	601	21 582
Yhteensä	%	10 %	9 %	10 %	4 %	5 %	5 %	10 %	5 %
	N	3 063	9 695	12 814	66 161	64 196	130 520	4 582	144 850

Liitetaulukko 44. Tarvitsee enemmän tietoa mahdollisuudesta tulla raskaaksi. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	9 %	7 %	8 %	4 %	6 %	5 %	9 %	5 %
	N	1 689	5 087	6 811	37 311	35 404	72 827	2 913	80 491
Lukio	%	4 %	6 %	5 %	3 %	6 %	4 %	6 %	5 %
	N	859	3 511	4 383	16 627	21 168	37 823	1 070	42 690
Ammatillinen oppilaitos	%	8 %	6 %	7 %	4 %	5 %	4 %	7 %	5 %
	N	512	1 094	1 614	12 165	7 612	19 799	600	21 592
Yhteensä	%	7 %	7 %	7 %	3 %	6 %	5 %	8 %	5 %
	N	3 060	9 692	12 808	66 103	64 184	130 449	4 583	144 773

Liitetaulukko 45. Tarvitsee ilmaisia kondomeja. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	31 %	19 %	22 %	28 %	17 %	23 %	26 %	22 %
	N	1 699	5 088	6 822	37 428	35 435	72 974	2 917	80 647
Lukio	%	32 %	23 %	24 %	27 %	20 %	23 %	21 %	23 %
	N	861	3 516	4 390	16 665	21 172	37 865	1 069	42 739
Ammatillinen oppilaitos	%	30 %	21 %	23 %	24 %	18 %	21 %	25 %	21 %
	N	511	1 095	1 614	12 199	7 611	19 832	602	21 622
Yhteensä	%	31 %	20 %	23 %	27 %	18 %	23 %	25 %	22 %
	N	3 071	9 699	12 826	66 292	64 218	130 671	4 588	145 008

Liitetaulukko 46. Tarvitsee halvempia ehkäisy menetelmiä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	20 %	20 %	20 %	13 %	17 %	15 %	20 %	15 %
	N	1 695	5 085	6 815	37 334	35 400	72 844	2 914	80 506
Lukio	%	22 %	33 %	31 %	17 %	31 %	25 %	25 %	25 %
	N	859	3 510	4 382	16 641	21 162	37 831	1 069	42 695
Ammatillinen oppilaitos	%	19 %	29 %	26 %	13 %	29 %	19 %	23 %	20 %
	N	509	1 092	1 609	12 186	7 621	19 830	601	21 616
Yhteensä	%	20 %	26 %	25 %	14 %	23 %	18 %	22 %	19 %
	N	3 063	9 687	12 806	66 161	64 183	130 505	4 584	144 817

Liitetaulukko 47. Tarvitsee enemmän tietoa seksitaudeista. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	18 %	16 %	17 %	8 %	9 %	8 %	14 %	9 %
	N	1 681	5 083	6 799	37 299	35 373	72 782	2 905	80 440
Lukio	%	20 %	23 %	23 %	9 %	13 %	11 %	20 %	12 %
	N	856	3 513	4 382	16 629	21 157	37 814	1 067	42 683
Ammatillinen oppilaitos	%	18 %	15 %	16 %	7 %	8 %	7 %	12 %	8 %
	N	508	1 092	1 608	12 179	7 611	19 813	601	21 600
Yhteensä	%	18 %	19 %	19 %	8 %	10 %	9 %	15 %	10 %
	N	3 045	9 688	12 789	66 107	64 141	130 409	4 573	144 723

Liitetaulukko 48. Tarvitsee lisätietoa siitä, kuinka voi tilata klamydiatestin. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	15 %	11 %	12 %	5 %	6 %	5 %	11 %	6 %
	N	1 686	5 085	6 806	37 290	35 371	72 769	2 908	80 423
Lukio	%	16 %	18 %	17 %	6 %	9 %	8 %	15 %	9 %
	N	858	3 508	4 378	16 609	21 130	37 767	1 068	42 629
Ammatillinen oppilaitos	%	15 %	10 %	12 %	5 %	6 %	5 %	10 %	6 %
	N	505	1 086	1 599	12 160	7 598	19 781	597	21 559
Yhteensä	%	15 %	13 %	14 %	5 %	7 %	6 %	12 %	7 %
	N	3 049	9 679	12 783	66 059	64 099	130 317	4 573	144 611

Liitetaulukko 49. Tarvitsee viikonloppuisin tai iltaisin avoimena olevia vastaanottoja testauksia ja neuvontaa varten. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	12 %	9 %	10 %	4 %	5 %	4 %	9 %	5 %
	N	1 672	5 073	6 780	37 066	35 236	72 410	2 889	80 046
Lukio	%	16 %	16 %	16 %	5 %	9 %	7 %	15 %	8 %
	N	852	3 483	4 348	16 534	21 077	37 639	1 061	42 471
Ammatillinen oppilaitos	%	14 %	13 %	13 %	5 %	7 %	6 %	12 %	6 %
	N	502	1 078	1 588	12 061	7 545	19 629	599	21 389
Yhteensä	%	13 %	12 %	12 %	4 %	7 %	5 %	11 %	6 %
	N	3 026	9 634	12 716	65 661	63 858	129 678	4 549	143 906

Liitetaulukko 50. Pitää koulunkäynnistä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	56 %	51 %	52 %	60 %	63 %	61 %	46 %	61 %
	N	1 526	4 652	6 208	32 917	32 368	65 381	2 704	72 651
Lukio	%	69 %	66 %	67 %	72 %	71 %	71 %	60 %	71 %
	N	828	3 394	4 235	16 011	20 666	36 705	1 051	41 468
Ammatillinen oppilaitos	%	76 %	78 %	77 %	84 %	79 %	82 %	75 %	82 %
	N	427	958	1 391	10 302	6 814	17 134	519	18 802
Yhteensä	%	63 %	60 %	60 %	68 %	67 %	68 %	53 %	67 %
	N	2 781	9 004	11 834	59 230	59 848	119 220	4 274	132 921

Liitetaulukko 51. Ei koe olevansa tärkeä osa koulu- eikä luokkayhteisöä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	18 %	28 %	25 %	8 %	12 %	10 %	28 %	11 %
	N	1 688	5 093	6 815	37 460	35 510	73 074	2 952	81 116
Lukio	%	17 %	22 %	21 %	7 %	10 %	9 %	26 %	10 %
	N	859	3 508	4 380	16 681	21 219	37 929	1 075	42 849
Ammatillinen oppilaitos	%	9 %	18 %	15 %	4 %	9 %	6 %	17 %	6 %
	N	511	1 094	1 613	12 273	7 666	19 961	611	21 908
Yhteensä	%	16 %	25 %	23 %	7 %	11 %	9 %	26 %	10 %
	N	3 058	9 695	12 808	66 414	64 395	130 964	4 638	145 873

Liitetaulukko 52. Ongelmia oppimisyhteisön ilmapiirissä. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	8 %	14 %	13 %	3 %	8 %	6 %	15 %	6 %
	N	1 680	5 070	6 785	37 215	35 376	72 698	2 940	80 748
Lukio	%	3 %	3 %	3 %	1 %	2 %	1 %	5 %	2 %
	N	864	3 485	4 362	16 562	21 102	37 693	1 071	42 608
Ammatillinen oppilaitos	%	4 %	7 %	6 %	1 %	6 %	3 %	8 %	3 %
	N	506	1 087	1 599	12 170	7 613	19 805	608	21 745
Yhteensä	%	6 %	9 %	9 %	2 %	6 %	4 %	12 %	4 %
	N	3 050	9 642	12 746	65 947	64 091	130 196	4 619	145 101

Liitetaulukko 53. Opettajalta saatu välittävä ja oikeudenmukainen kohtelu. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	45 %	41 %	42 %	47 %	44 %	46 %	37 %	46 %
	N	1 691	5 052	6 777	37 234	35 392	72 732	2 940	80 751
Lukio	%	59 %	55 %	56 %	62 %	54 %	58 %	55 %	57 %
	N	862	3 491	4 366	16 613	21 121	37 762	1 066	42 680
Ammatillinen oppilaitos	%	64 %	64 %	64 %	71 %	62 %	68 %	62 %	67 %
	N	512	1 088	1 607	12 217	7 646	19 885	611	21 837
Yhteensä	%	52 %	49 %	50 %	56 %	49 %	52 %	44 %	52 %
	N	3 065	9 631	12 750	66 064	64 159	130 379	4 617	145 268

Liitetaulukko 54. Huonot WC-, pukeutumis- ja peseytymistilat oppilaitoksessa häirinneet paljon. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	29 %	23 %	24 %	22 %	22 %	22 %	29 %	22 %
	N	1 715	5 105	6 855	37 675	35 659	73 441	2 964	81 517
Lukio	%	11 %	9 %	9 %	7 %	9 %	8 %	12 %	8 %
	N	866	3 511	4 390	16 710	21 266	38 005	1 075	42 925
Ammatillinen oppilaitos	%	13 %	10 %	11 %	9 %	11 %	10 %	14 %	10 %
	N	516	1 096	1 620	12 324	7 693	20 040	613	21 985
Yhteensä	%	21 %	16 %	18 %	16 %	17 %	16 %	23 %	16 %
	N	3 097	9 712	12 865	66 709	64 618	131 486	4 652	146 427

Liitetaulukko 55. Luvattomia poissaoloja vähintään kuukausittain. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	14 %	12 %	13 %	9 %	8 %	9 %	16 %	9 %
	N	1 693	5 102	6 830	37 475	35 543	73 128	2 952	81 160
Lukio	%	25 %	22 %	23 %	18 %	16 %	17 %	24 %	17 %
	N	866	3 508	4 387	16 715	21 264	38 008	1 078	42 923
Ammatillinen oppilaitos	%	34 %	28 %	30 %	28 %	26 %	27 %	33 %	27 %
	N	514	1 095	1 616	12 317	7 694	20 034	616	21 966
Yhteensä	%	20 %	18 %	18 %	15 %	13 %	14 %	20 %	14 %
	N	3 073	9 705	12 833	66 507	64 501	131 170	4 646	146 049

Liitetaulukko 56. Poissaoloja sairauden vuoksi vähintään kuukausittain. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	25 %	36 %	33 %	22 %	25 %	23 %	34 %	24 %
	N	1 690	5 102	6 827	37 481	35 561	73 151	2 951	81 180
Lukio	%	21 %	31 %	29 %	14 %	20 %	18 %	31 %	19 %
	N	863	3 508	4 384	16 693	21 252	37 974	1 077	42 889
Ammatillinen oppilaitos	%	25 %	35 %	32 %	20 %	28 %	23 %	31 %	23 %
	N	515	1 097	1 620	12 308	7 698	20 029	618	21 968
Yhteensä	%	24 %	34 %	32 %	19 %	24 %	22 %	33 %	22 %
	N	3 068	9 707	12 831	66 482	64 511	131 154	4 646	146 037

Liitetaulukko 57. Vaikeuksia oppimistaidoissa. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	43 %	58 %	54 %	30 %	40 %	35 %	58 %	36 %
	N	1 647	4 982	6 661	36 604	34 803	71 507	2 888	79 362
Lukio	%	51 %	64 %	61 %	33 %	47 %	41 %	67 %	43 %
	N	843	3 441	4 297	16 376	20 775	37 179	1 034	42 022
Ammatillinen oppilaitos	%	44 %	62 %	56 %	27 %	48 %	35 %	57 %	36 %
	N	503	1 064	1 574	12 001	7 473	19 497	603	21 369
Yhteensä	%	45 %	61 %	57 %	30 %	44 %	37 %	60 %	38 %
	N	2 993	9 487	12 532	64 981	63 051	128 183	4 525	142 753

Liitetaulukko 58. On yksinäinen välitunnilla. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	15 %	12 %	13 %	4 %	5 %	4 %	18 %	5 %
	N	1 702	5 097	6 833	37 568	35 597	73 273	2 964	81 369
Lukio	%	13 %	10 %	11 %	4 %	5 %	5 %	16 %	5 %
	N	866	3 508	4 387	16 696	21 244	37 969	1 075	42 906
Ammatillinen oppilaitos	%	15 %	12 %	13 %	5 %	6 %	5 %	17 %	6 %
	N	518	1 096	1 621	12 332	7 695	20 050	613	22 012
Yhteensä	%	14 %	11 %	12 %	4 %	5 %	5 %	17 %	5 %
	N	3 086	9 701	12 841	66 596	64 536	131 292	4 652	146 287

Liitetaulukko 59. Välitunnit pelottavat. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	13 %	7 %	9 %	4 %	3 %	3 %	15 %	3 %
	N	1 712	5 108	6 855	37 694	35 670	73 471	2 974	81 582
Lukio	%	4 %	3 %	3 %	2 %	1 %	1 %	7 %	2 %
	N	866	3 514	4 393	16 729	21 272	38 030	1 077	42 969
Ammatillinen oppilaitos	%	13 %	3 %	6 %	4 %	2 %	3 %	11 %	4 %
	N	519	1 099	1 625	12 364	7 712	20 099	615	22 064
Yhteensä	%	10 %	5 %	6 %	3 %	2 %	3 %	13 %	3 %
	N	3 097	9 721	12 873	66 787	64 654	131 600	4 666	146 615

Liitetaulukko 60. Koulu-uupumus. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	20 %	32 %	29 %	9 %	18 %	14 %	32 %	14 %
	N	1 680	5 032	6 746	37 130	35 276	72 514	2 914	80 420
Lukio	%	23 %	33 %	31 %	8 %	18 %	13 %	36 %	15 %
	N	861	3 502	4 376	16 654	21 199	37 881	1 072	42 778
Ammatillinen oppilaitos	%	15 %	19 %	18 %	4 %	10 %	7 %	21 %	7 %
	N	517	1 093	1 618	12 250	7 646	19 918	614	21 842
Yhteensä	%	20 %	31 %	28 %	8 %	17 %	12 %	32 %	13 %
	N	3 058	9 627	12 740	66 034	64 121	130 313	4 600	145 040

Liitetaulukko 61. Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	17 %	7 %	10 %	4 %	4 %	4 %	14 %	4 %
	N	1 724	5 117	6 876	37 828	35 667	73 606	2 978	81 660
Lukio	%	4 %	1 %	2 %	1 %	1 %	1 %	3 %	1 %
	N	866	3 516	4 395	16 771	21 299	38 099	1 078	43 029
Ammatillinen oppilaitos	%	9 %	4 %	6 %	3 %	3 %	3 %	10 %	3 %
	N	521	1 099	1 628	12 392	7 719	20 135	619	22 081
Yhteensä	%	12 %	5 %	7 %	3 %	3 %	3 %	11 %	3 %
	N	3 111	9 732	12 899	66 991	64 685	131 840	4 675	146 770

Liitetaulukko 62. Kokenut fyysistä uhkaa vuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	30 %	22 %	24 %	18 %	13 %	16 %	30 %	16 %
	N	1 624	5 035	6 691	36 786	35 198	72 091	2 860	79 704
Lukio	%	19 %	12 %	14 %	14 %	8 %	10 %	19 %	10 %
	N	852	3 485	4 350	16 504	21 059	37 591	1 056	42 427
Ammatillinen oppilaitos	%	27 %	21 %	23 %	16 %	14 %	15 %	24 %	16 %
	N	490	1 078	1 576	12 005	7 578	19 605	593	21 373
Yhteensä	%	26 %	18 %	20 %	17 %	11 %	14 %	27 %	14 %
	N	2 966	9 598	12 617	65 295	63 835	129 287	4 509	143 504

Liitetaulukko 63. Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	25 %	41 %	37 %	6 %	31 %	18 %	34 %	19 %
	N	1 649	5 092	6 774	37 229	35 550	72 887	2 886	80 590
Lukio	%	24 %	44 %	40 %	5 %	31 %	20 %	32 %	22 %
	N	861	3 516	4 390	16 699	21 286	38 014	1 070	42 898
Ammatillinen oppilaitos	%	22 %	45 %	38 %	5 %	32 %	15 %	33 %	17 %
	N	507	1 096	1 611	12 186	7 685	19 893	602	21 696
Yhteensä	%	24 %	43 %	38 %	5 %	31 %	18 %	33 %	20 %
	N	3 017	9 704	12 775	66 114	64 521	130 794	4 558	145 184

Liitetaulukko 64. Kokenut seksuaaliväkivaltaa vuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	16 %	14 %	14 %	2 %	9 %	6 %	16 %	6 %
	N	1 571	4 944	6 546	35 350	34 383	69 834	2 782	77 201
Lukio	%	13 %	15 %	14 %	2 %	10 %	6 %	14 %	7 %
	N	840	3 451	4 304	16 229	20 799	37 055	1 042	41 842
Ammatillinen oppilaitos	%	15 %	21 %	20 %	2 %	12 %	6 %	18 %	7 %
	N	485	1 056	1 549	11 537	7 431	18 989	575	20 695
Yhteensä	%	15 %	15 %	15 %	2 %	9 %	6 %	15 %	6 %
	N	2 896	9 451	12 399	63 116	62 613	125 878	4 399	139 738

Liitetaulukko 65. Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten henkistä väkivaltaa vuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	31 %	47 %	43 %	17 %	35 %	26 %	43 %	27 %
	N	1 620	5 080	6 732	36 831	35 423	72 359	2 859	79 996
Lukio	%	35 %	47 %	45 %	18 %	32 %	26 %	45 %	28 %
	N	856	3 510	4 379	16 640	21 259	37 928	1 066	42 794
Ammatillinen oppilaitos	%	29 %	45 %	40 %	13 %	31 %	20 %	41 %	21 %
	N	499	1 088	1 595	12 045	7 659	19 726	598	21 507
Yhteensä	%	32 %	47 %	43 %	17 %	33 %	25 %	43 %	26 %
	N	2 975	9 678	12 706	65 516	64 341	130 013	4 523	144 297

Liitetaulukko 66. Kokenut vanhempien tai muiden huoltapitävien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	18 %	22 %	21 %	8 %	13 %	10 %	21 %	11 %
	N	1 591	5 045	6 668	36 504	35 260	71 868	2 831	79 416
Lukio	%	11 %	13 %	13 %	5 %	8 %	7 %	14 %	7 %
	N	856	3 506	4 375	16 572	21 220	37 821	1 061	42 680
Ammatillinen oppilaitos	%	13 %	14 %	13 %	4 %	9 %	6 %	14 %	6 %
	N	499	1 086	1 593	11 950	7 636	19 607	593	21 375
Yhteensä	%	15 %	18 %	17 %	6 %	11 %	9 %	19 %	9 %
	N	2 946	9 637	12 636	65 026	64 116	129 296	4 485	143 471

Liitetaulukko 67. Keskusteluvaikeuksia vanhempien kanssa. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	11 %	14 %	14 %	4 %	7 %	5 %	16 %	6 %
	N	1 565	5 041	6 637	36 074	35 212	71 392	2 796	78 951
Lukio	%	11 %	13 %	12 %	3 %	5 %	4 %	15 %	5 %
	N	858	3 512	4 383	16 563	21 219	37 811	1 069	42 689
Ammatillinen oppilaitos	%	12 %	14 %	13 %	4 %	6 %	5 %	15 %	6 %
	N	489	1 083	1 580	11 880	7 634	19 536	587	21 310
Yhteensä	%	11 %	14 %	13 %	4 %	6 %	5 %	15 %	5 %
	N	2 912	9 636	12 600	64 517	64 065	128 739	4 452	142 950

Liitetaulukko 68. Mahdollisuus keskustella koulussa aikuisen kanssa mieltä painavista asioista. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	44 %	41 %	42 %	44 %	43 %	44 %	38 %	43 %
	N	1 544	5 018	6 593	35 904	35 013	71 020	2 765	78 514
Lukio	%	51 %	48 %	48 %	53 %	52 %	52 %	46 %	52 %
	N	854	3 501	4 368	16 491	21 171	37 691	1 064	42 544
Ammatillinen oppilaitos	%	46 %	50 %	49 %	49 %	52 %	50 %	45 %	50 %
	N	482	1 078	1 567	11 785	7 581	19 387	580	21 132
Yhteensä	%	46 %	44 %	45 %	47 %	47 %	47 %	41 %	47 %
	N	2 880	9 597	12 528	64 180	63 765	128 098	4 409	142 190

Liitetaulukko 69. Saanut tukea ja apua hyvinvointiin kouluterveydenhoitajalta lukuvuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistöt	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	85 %	82 %	83 %	93 %	89 %	90 %	83 %	90 %
	N	579	2 158	2 751	8 843	12 666	21 543	1 156	24 478
Lukio	%	87 %	86 %	87 %	93 %	91 %	92 %	82 %	91 %
	N	303	1 545	1 855	3 303	8 222	11 533	476	13 512
Ammatillinen oppilaitos	%	85 %	85 %	85 %	92 %	91 %	91 %	86 %	91 %
	N	194	517	714	2 852	3 151	6 007	262	6 761
Yhteensä	%	86 %	84 %	85 %	92 %	90 %	91 %	83 %	90 %
	N	1 076	4 220	5 320	14 998	24 039	39 083	1 894	44 751

Liitetaulukko 70. Saanut tukea ja apua hyvinvointiin koululääkäriltä lukuvuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	77 %	69 %	71 %	89 %	81 %	85 %	73 %	83 %
	N	422	1 165	1 599	6 126	6 695	12 845	740	14 530
Lukio	%	79 %	69 %	71 %	87 %	82 %	83 %	73 %	82 %
	N	186	722	910	2 002	3 751	5 756	253	6 701
Ammatillinen oppilaitos	%	81 %	77 %	78 %	89 %	83 %	86 %	79 %	85 %
	N	143	321	466	2 234	1 759	3 995	168	4 501
Yhteensä	%	78 %	70 %	72 %	89 %	81 %	85 %	74 %	83 %
	N	751	2 208	2 975	10 362	12 205	22 596	1 161	25 732

Liitetaulukko 71. Saanut tukea ja apua hyvinvointiin koulupsykologilta lukuvuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	70 %	59 %	62 %	82 %	66 %	73 %	66 %	71 %
	N	416	1 665	2 096	4 303	5 736	10 062	885	12 110
Lukio	%	65 %	56 %	57 %	74 %	60 %	64 %	59 %	62 %
	N	232	1 200	1 439	1 530	3 683	5 215	362	6 715
Ammatillinen oppilaitos	%	72 %	64 %	67 %	83 %	68 %	76 %	68 %	75 %
	N	149	349	499	1 783	1 455	3 241	180	3 747
Yhteensä	%	69 %	59 %	61 %	81 %	64 %	71 %	64 %	69 %
	N	797	3 214	4 034	7 616	10 874	18 518	1 427	22 572

Liitetaulukko 72. Saanut tukea ja apua hyvinvointiin koulukuraattorilta lukuvuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	77 %	67 %	69 %	85 %	73 %	78 %	72 %	77 %
	N	424	1 407	1 843	4 442	6 014	10 473	786	12 324
Lukio	%	69 %	64 %	65 %	79 %	71 %	74 %	68 %	72 %
	N	165	749	918	1 302	2 575	3 882	251	4 826
Ammatillinen oppilaitos	%	79 %	70 %	73 %	85 %	76 %	81 %	72 %	81 %
	N	140	294	435	1 781	1 389	3 171	167	3 619
Yhteensä	%	76 %	66 %	69 %	84 %	73 %	78 %	72 %	76 %
	N	729	2 450	3 196	7 525	9 978	17 526	1 204	20 769

Liitetaulukko 73. Saanut tukea ja apua hyvinvointiin opettajalta lukuvuoden aikana. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	82 %	74 %	76 %	88 %	80 %	83 %	76 %	82 %
	N	540	1 699	2 256	6 732	8 398	15 153	981	17 556
Lukio	%	81 %	78 %	79 %	89 %	83 %	85 %	75 %	84 %
	N	254	1 126	1 386	2 501	4 649	7 155	370	8 598
Ammatillinen oppilaitos	%	85 %	83 %	83 %	89 %	85 %	87 %	85 %	87 %
	N	181	469	652	2 548	2 512	5 062	234	5 753
Yhteensä	%	82 %	77 %	78 %	88 %	81 %	84 %	77 %	84 %
	N	975	3 294	4 294	11 781	15 559	27 370	1 585	31 907

Liitetaulukko 74. Terveystarkastus toteutuu nuorella laadukkaasti. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	59 %	42 %	46 %	73 %	61 %	67 %	46 %	65 %
	N	954	3 696	4 667	25 542	26 557	52 153	1 889	57 542
Lukio	%	62 %	49 %	51 %	76 %	67 %	71 %	45 %	69 %
	N	451	2 011	2 468	8 885	12 753	21 653	601	24 436
Ammatillinen oppilaitos	%	62 %	50 %	53 %	77 %	67 %	73 %	56 %	71 %
	N	219	639	862	6 007	4 492	10 507	315	11 438
Yhteensä	%	61 %	45 %	48 %	74 %	63 %	69 %	47 %	67 %
	N	1 624	6 346	7 997	40 434	43 802	84 313	2 805	93 416

Liitetaulukko 75. Terveystarkastuksessa puhutaan nuorelle tärkeistä asioista. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoliset
		Poika	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	76 %	70 %	71 %	83 %	80 %	82 %	68 %	81 %
	N	971	3 733	4 721	25 847	26 807	52 710	1 917	58 160
Lukio	%	83 %	79 %	80 %	88 %	87 %	87 %	75 %	86 %
	N	454	2 027	2 487	8 970	12 847	21 832	604	24 641
Ammatillinen oppilaitos	%	82 %	79 %	80 %	86 %	85 %	86 %	79 %	85 %
	N	222	646	872	6 090	4 534	10 632	316	11 580
Yhteensä	%	79 %	74 %	75 %	85 %	83 %	84 %	71 %	83 %
	N	1 647	6 406	8 080	40 907	44 188	85 174	2 837	94 381

Liitetaulukko 76. Terveystarkastuksessa nuoren mielipidettä kuunnellaan. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoli-
		Poi- ka	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	77 %	74 %	74 %	87 %	84 %	85 %	71 %	85 %
	N	966	3 729	4 712	25 810	26 796	52 661	1 913	58 098
Lukio	%	86 %	83 %	83 %	92 %	90 %	91 %	79 %	90 %
	N	453	2 029	2 488	8 958	12 845	21 818	603	24 627
Ammatillinen oppilaitos	%	82 %	78 %	79 %	89 %	88 %	88 %	82 %	88 %
	N	221	647	872	6 073	4 531	10 612	320	11 552
Yhteensä	%	80 %	77 %	78 %	88 %	86 %	87 %	74 %	86 %
	N	1 640	6 405	8 072	40 841	44 172	85 091	2 836	94 277

Liitetaulukko 77. Terveystarkastuksessa puhutaan nuoren kotiasioista. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoli-
		Poi- ka	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	76 %	77 %	77 %	85 %	85 %	85 %	74 %	84 %
	N	966	3 728	4 711	25 788	26 746	52 589	1 915	58 020
Lukio	%	79 %	80 %	80 %	87 %	86 %	87 %	75 %	86 %
	N	453	2 024	2 483	8 956	12 831	21 802	602	24 603
Ammatillinen oppilaitos	%	76 %	73 %	74 %	84 %	82 %	83 %	77 %	82 %
	N	221	645	870	6 072	4 531	10 611	320	11 546
Yhteensä	%	77 %	78 %	78 %	85 %	85 %	85 %	75 %	84 %
	N	1 640	6 397	8 064	40 816	44 108	85 002	2 837	94 169

Liitetaulukko 78. Terveystarkastuksessa nuori uskaltaa kertoa asioistaan rehellisesti. Prosenttiosuudet seksuaalisen suuntautumisen mukaan sukupuolittain (virallinen sukupuoli) sekä sukupuolen kokemuksen mukaan.

		Seksuaalivähemmistöt			Heterot			Sukupuoli- vähemmistö	Cissukupuoli-
		Poi- ka	Tyttö	Kaikki	Poika	Tyttö	Kaikki		
Perusopetus 8. ja 9. lk	%	74 %	55 %	59 %	86 %	72 %	79 %	59 %	77 %
	N	964	3 731	4 712	25 771	26 757	52 584	1 911	58 022
Lukio	%	80 %	61 %	65 %	91 %	78 %	83 %	59 %	81 %
	N	453	2 029	2 488	8 947	12 833	21 795	604	24 604
Ammatillinen oppilaitos	%	77 %	66 %	68 %	88 %	78 %	84 %	68 %	83 %
	N	219	646	869	6 058	4 527	10 593	319	11 530
Yhteensä	%	76 %	58 %	62 %	87 %	74 %	81 %	60 %	79 %
	N	1 636	6 406	8 069	40 776	44 117	84 972	2 834	94 156

Liite 3. Oppaat ja materiaalit

- Koulun terveystietokirjasto: [Seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuus](#)
- Opetushallitus: [Tasa-arvotyö on taitolaji - Opas sukupuolten tasa-arvon edistämiseen perusopetuksessa](#)
- Opetushallitus: [Mukana! Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyö toisella asteella](#)
- Opetushallitus: [Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus](#)
- Opetushallitus: [Opas seksuaalisen häirinnän ennaltaehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi kouluissa ja oppilaitoksissa](#)
- Pirkanmaan Seta ry: [Tuki ja neuvontapalvelu sinuiksi.fi](#)
- Plan: [Sanoista tehty -opetusmateriaali](#) (pdf)
- Rauhankasvatusinstituutti: [Koulu vailla vertaa -opas](#)
- Rauhankasvatusinstituutti: [Yhtä aikaa -verkkokurssi](#)
- Seta ym. [Älä olet - Normit nurin! Normikriittinen käsikirja yhdenvertaisuudesta, syrjinnän vastustamisesta ja vapaudesta olla oma itsensä](#)
- Seta: [Seksuaalisen suuntautumisen ja sukupuolen moninaisuus – Opitaan yhdessä!](#)
- Seta: [Tää on kuka mä oon -materiaalit](#)
- STM: [Tasa-arvolaki, oppilaitokset ja sukupuolen moninaisuus](#)
- [Sukupuolen osaamiskeskus -palvelut](#)
- TAMK: [Materiaalit terveystiedon opettajille, nuoriso-ohjaajille ja terveydenhoitajille](#)
- TAMK: [Seksuaali- ja lisääntymisterveys tietopaketti nuorille](#)
- [Tasa-arvo kasvatuksessa -opiskelupaketti](#)
- Tasa-arvovaltuutettu: [Parempi koulu kaikille. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus koulussa](#)
- THL: [Seksuaalikasvatus verkkosivu](#)
- THL: [Sukupuolten tasa-arvo](#)
- Turku AMK: [Opas vanhemmille nuorten seksuaalioikeuksien tukemiseen](#)
- VIGOR-hanke: [Tietoa ja materiaaleja seksuaaliterveydestä ulkomaalaistaustaisille](#)

Kiitokset

Tätä raporttia on sen eri kirjoittamisen vaiheissa kommentoinut lukuisa joukko asiantuntijoita. He ovat varmistaneet käytetyn käsitteistön oikeellisuuden ja ajantasaisuuden, auttaneet tulosten tulkinnessa ja tuoneet oman ammatillisen näkemyksensä tuloksista tehtyihin johtopäätöksiin.

Jukka Lehtonen, kasvatustieteiden dosentti, vanhempi tutkija (Helsingin yliopisto, WeAll-tutkimuskonsortio)

Lotte Telakivi, nuorisotyön vaikuttamisen asiantuntija (Seta)

Maarit Huuska, johtava sosiaalityöntekijä (Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus);

Minna Lundell-Kiuru, ylitarkastaja (Tasa-arvovaltuutetun toimisto)

Teija Ryhtä, nuorisotyön osallisuuden asiantuntija (Seta)

Marita Karvinen, koulutusasiantuntija (Seta)

Ave Valojää ja Trasek ry:n hallitus (Trasek)

Reetta Siukola, kehittämispäällikkö (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

Mia Teräsaho, kehittämispäällikkö (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

Lotta Virrankari, tutkija (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

Lars Leemann, tutkija (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)

Katriina Bildjuschkin, erityisasiantuntija (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos)